INSTITUTUL DE ISTORIE NAŢIONALĂ
DIN BUCUREŞTI

DAMIAN P. BOGDAN

ACTE MOLDOVENEŞTI DIN ANII 1426—1502

BUCUREŞTI
1 9 4 7

ACTE MOLDOVENEŞTI
DIN ANII 1426—1502

INSTITUTUL DE ISTORIE NAŢIONALĂ
DIN BUCUREŞTI

DAMIAN P. BOGDAN

ACTE MOLDOVENEŞTI DIN ANII 1426—1502

BUCUREŞTI
1 9 4 7

Inchinare părinţilor mei
PETRE ŞI DOMNICA BOGDAN
răzeşi moldoveni

INTRODUCERE

Cercetări şi achiziţii noui în arhive au îngăduit ca dela apariţia frumoasei colecţii de documente moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare a domnului Mihai Costăchescu [1]) să se descopere, între timp, o serie de acte necunoscute dela Alexandru cel Bun şi dela urmaşii acestuia [2]). Intre aceste acte din urmă se situiază şi cele publicate de noi în anul 1938 [3]), la cari astăzi suntem în măsură a mai adăoga încă opt [4]), după care urmăm cu nouă acte din timpul lui Ştefan cel Mare.

Actele ce prezentăm mai jos sunt importante întâi prin faptul că o bună parte dintre ele şi anume: Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 12, 13, 14, 15 şi 17 sunt cu totul necunoscute publicaţiilor de docu-

---

[1]) V. pentru colecţia: *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare* a d-lui Costăchescu, cele scrise de noi în *Acte moldoveneşti dinainte de Ştefan cel Mare*, Bucureşti, 1938, p. 5.

[2]) V. ediţiile acestor acte, la Damian P. Bogdan, *op. cit.*, p. 5 şi n. 4 şi p. 6 şi n. 1 şi 2, la care adăogăm: Teodor Balan, *Două documente moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, în *Codrul Cosminului*, VIII (1933—1934), p. 459—462 şi Th. Holban, *Acte politice slavone din epoca luptelor pentru tronul Moldovei după Alexandru cel Bun*, în *Revista Istorică*, XX (1934), p. 258—261 (v. pentru primul doc. de aici, cele scrise de noi în *op. cit.*, p. 12 sfârşitul notei 2 de pe p. 11).

[3]) Damian P. Bogdan, *Acte moldoveneşti dinainte de Ştefan cel Mare*, Bucureşti, 1938, Fundaţia Regele Carol I.

[4]) In total astăzi sunt cunoscute, după apariţia colecţiei Costăchescu, 22 de documente dinainte de Ştefan cel Mare deci aproape de cifra extremă pe care o bănuia în 1931 d-l Costăchescu (cf. Mihai Costăchescu, *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, I, p. V). Repartizate pe publicaţii, ele sunt următoarele: Paul Mihailovici, 7 acte, P. P. Panaitescu, 1 act ca şi St. Gr. Berechet, Damian P. Bogdan, 5 în ediţia din 1938 şi 6 în ediţia de astăzi şi Theodor Holban 2 scrisori, căci celelalte acte, publicate după apariţia colecţiei Costăchescu şi nemenţionate în această statistică, sunt cunoscute, în diferite forme, colecţiei Costăchescu.

mente moldoveneşti apărute până astăzi [1]), iar în al doilea rând deosebita lor însemnătate reiese şi din onomastica şi toponomastica ce înfăţişează elemente, în bună parte necunoscute, documentelor din secolul al XV-lea publicate până în prezent.

Astfel actul Nr. 1, emis de Alexandru cel Bun, cuprinde o confirmare destinată dregătorului *Ştefan cliucinic*, personagiu ce până în prezent nu era cunoscut decât ca aparând o singură dată martor într'un act al aceluiaşi domn [2]). Actul este unicul din luna Mai a anului 1426. Dar el este interesant şi din punct de vedere juridic căci *uricul se acordă şi pentru eventualele acareturi ce destinatarul va putea aşeza în hotarele proprietăţii confirmate* şi după câte ne amintim o atare clauză n'am mai întâlnit în actele moldoveneşti din acest timp.

Actul Nr. 2, emis de acelaşi Domn ca şi Nr. 1, însereează pârâul *Hubalna*, ce este cunoscut încă unui act, anume din 19 Septemvrie 1436, dar într'o lectura greşită — хѹба — a editorului, aşa că actul publicat de noi restabileşte lectura exactă a numelui hidrografic.

Actul Nr. 3, emis de Iliaş în asociere cu fratele său Ştefan [3]) la Vaslui, locul de reşedinţă al lui Ştefan, este unicul act ce se

---

[1]) Pentru documentele înainte de Ştefan cel Mare ediţiile sunt enumerate în lucrarea noastră citată mai sus, la care adăogăm şi referinţele dela sfârşitul notei 2 de pe p. 7. Pentru documentele din timpul lui Ştefan cel Mare acestea sunt cuprinse întâi în preţioasele colecţii: Ioan Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, I şi II, Bucureşti, 1913 şi Mihai Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, Iaşi 1933 apoi şi în următoarele publicaţii: Constantin N. Velichi, *Documente inedite dela Ştefan cel Mare la Ieremia Movilă*, în *Revista Istorică*, XX (1934), p. 239—258 — dela Ştefan cel Mare sunt primele două (v. şi darea noastră de seamă din *Revista Societăţii Tinerimea Română*, LIII (1934), p. 38—40), cf. şi extrasul publicaţiei, Vălenii de Munte, 1934; P. P. Panaitescu, *Contribuţii la istoria lui Ştefan cel Mare* în *An. Acad. Rom.*, Mem. Secţ. Ist. Seria III, T. XV şi extras, Bucureşti, 1934, p. 3 — 5.; Paul Mihailovici, *Documente moldoveneşti găsite la Constantinopol)*, <1462—1755>, în *Cercetări Istorice*, X—XII, 1934—1936 şi în extras, Iaşi, 1935 şi Const. Solomon şi C. A. Stoide, *Un uric necunoscut dela Ştefan cel Mare privitor la satele Poliţeni şi Tomeşti din Tutova*, în *Revista Arhivelor* III, 2, Nr. 8 (1939), p. 319—323 — textul şi traducerea actului.

[2]) Cf. în acest sens actul publicat de Mihai Costăchescu în *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, I, Nr. 57.

[3]) V. în privinţa acestei asocieri, cele scrise de noi în *op. cit.*, p. 11—15, idem, *In jurul unor consideraţiuni privind istoria Moldovei după moartea lui Alexandru cel Bun*, în *Arhiva Românească*, III (1939) şi în extras, Bucureşti, 1939, p. 3—7 şi idem, *In urma* <în ms nostru este însă *În jurul*> *unui răspuns al domnului Gh. Duzinchevici*, în *Arhiva Românească*, IV (1940), p. 358, articolul acesta a apărut, în revista citată, trunchiat şi deformat, din împrejurări independente de voinţa noastră.

cunoaşte până astăzi ca destinat marelui boier moldovean din prima jumătate a secolului al XV-lea, *Duma Negru*, apoi este şi singurul original din luna Mai a anului 1436, căci cele cunoscute până acum sunt numai în surete.

Actul Nr. 4, emis de Iliaş în asociere cu fratele său Ştefan, se acordă boierului *Hodco Creţovici-Creţescul*, care a fost dregător şi al lui Ştefan cel Mare. Este de remarcat că *Laz*, scribul actului, este necunoscut documentelor din acest timp, după cum necunoscute sunt şi toponimicele: *Borşciari* şi *Lujca de jos*. Dar acest act este important şi din punctul de vedere al redactării sale: avem *traducerea din româneşte în slavoneşte* a nominativului românesc plural **поустини** legat de: **а хотаръ тѣмъ**, în loc de corectul dativ plural slav **поустинѣмъ**. Tot aşa sunt vrednice de luat în seamă formele **Былчѣ** şi **спътарѫ** ca *influenţă a graiului românesc a personagiului care redacta actul.*

Actul Nr. 5, al treilea act în ordine cronologică dat de Iliaş în asociere cu fratele său Ştefan şi la locul de reşedinţă a acestuia din urmă [1]), este unicul din luna Iulie a anului 1438 [2]), destinatarul, *pisarul Mihail Oţăl*, era un personagiu în serviciul celui de al doilea fiu al lui Alexandru cel Bun, Ştefan.

Actul Nr. 6, dat de Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, este unicul din luna Aprilie a anului 1443, şi confirmă apoi proprietăţi: *Ruseştii sub Cridă* şi *Sclipoteşti*, necunoscute documentelor moldoveneşti din secolul al XV-lea. Dar actul ce-l dăm la iveală cuprinde şi alte date necunoscute până acum. Astfel el desvălue faptul că boierul *Tador Vascan*, ce apare printre martorii lui, a deţinut şi dregătoria de vistier, ceea ce nu se ştia până acum, Todor Vascan fiind cunoscut numai ca stolnic [3]). Şi acum credem că se poate afirma că Teodor Vascan este desigur boierul care în actul lui Iliaş şi Ştefan dat la Vaslui, la 5 Martie 1438 [4]), apare simplu: *Tador vistiernic* [5]). Tot din acest act, Nr. 6, aflăm că

---

[1]) V. pentru această reşedinţă, cele scrise de noi, în *Acte moldoveneşti dinainte de Ştefan cel Mare*, p. 12—13.

[2]) Aceasta dacă bine înţeles data lunei din actul publicat de Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, II, Nr. 5, este Iunie.

[3]) Cf. referinţele lui Costăchescu, în *op. cit.*, II, p. 451—452.

[4]) Publicat de Costăchescu, în *op. cit.*, II, Nr. 4.

[5]) El apare, dimpreună cu soţia sa Ana, şi în pomelnicul mănăstirii Bistriţa, v. Damian P. Bogdan, *Pomelnicul mânăstirei Bistriţa*, Bucureşti, 1941, p. 35, 61 r. 6 şi 98 r. 4.

boierul *Mihai Pâhno* deţinea dregătoria de vornic, iarăși un fapt necunoscut până la publicarea acestui act. Remarcăm apoi în același act formele românești: **Ѧнкоул, Михъоу** și cele românizate: **спътарѫ, спътарѣ, Гърковоула** cum și traducerea nominativului românesc: **хотары** legat de **съ старыми**, în loc de instrumentalul slav: **хотарами** sau **хотарми.**

Actul Nr. 7, emis de Bogdan tatăl lui Ştefan cel Mare, confirmă, între altele, satele *Ceahlăeni* și *Alexandreni*, necunoscute altor acte din această epocă.

Actul Nr. 8, emis de Alexăndrel, este în suret, întregind pe cel cunoscut până acum din colecţia Costăchescu.

Actele Nr. 9—17, sunt emise de Ştefan cel Mare şi își au fiecare însemnătatea lor.

Așa actele Nr. 9 și 10 — în surete — completează suretele cunoscute din colecţiile: Ioan Bogdan și Mihai Costăchescu.

Actul Nr. 11 este unicul cunoscut ca destinat boierului *Dajbog*, pârcălab de Neamţ. Remarcăm, cu acest prilej, că până la Dajbog și în timpul lui, pârcălăbia de Neamţ nu era împărţită între doi dregători. Abia după el se întâmplă acest fapt, ceea ce ar putea să arate că Dajbog a fost un dregător de seamă. Sunt de reținut apoi în act și formele românești sau românizate: **Пѹрчела** și **Должещїи.**

Actul Nr. 12, este destinat lui *Ioan feciorul lui Toma Fulovici*, personagiu necunoscut, alminteri, actelor din secolul al XV-lea.

Actul Nr. 13, relatează despre *Lieștii de pe Putna*, necunoscuți până acum vreunui act din secolul al XV-lea. Aci sunt de semnalat formele românești: **Пътрѹ, Анещїи, Мълаю, Босїѡк** și **Пѹрече.**

Actul Nr. 14, relevă toponimicul *Mereeştii de pe Bârlad*, cunoscut până acum numai unui act din prima jumătate a secolului al XV-lea. Forma românească **Мълъескоул**, pe lângă cea semnalată: *Mereeștii*, sunt de reținut.

Actul Nr. 15, prezintă localitățile *Cervacinţii* şi *Şarba*, cunoscute sumar documentelor din secolul al XV-lea.

Actul Nr. 16, ce-l dăm în original, întregește rezumatul cunoscut până acum din ediția Costăchescu. In el se remarcă românizmele: **Ѥпѹре, жоуде, Негроул** și **Шарпе**, cum și forma românizată: **Солескоула** [1]).

[1]) V. pentru toate aceste forme românești sau românizate cât și pentru cele relevate mai sus, Damian P. Bogdan, *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române*, Bucureşti, 1946, sub voce și idem, *Caracterul limbii textelor slavo-române*, București, 1946, p. 18—26.

Şi actul Nr. 17 — ce îl dăm în original — este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din timpul lui Ştefan cel Mare. Actul vorbeşte de sate ce se aflau pe Milcov, deci confirmă, faptul cunoscut, că în această regiune existau vechi aşezări moldoveneşti puse sub stăpânirea domnului Moldovei. In cuprinsul actului există și o interesantă clauză juridică, anume: *toţi proprietarii satului să-l stăpânească deopotrivă.* Clauza juridică este explicabilă dacă ne gândim că *Vrancea*, regiunea în care se găsește satul în cauză, *forma*, în trecutul ei, *o singură moșie* [1]).

Dar actul acesta este deosebit de important și prin faptul că pune o problemă de cultură slavo-română și anume: cea a școlii scribilor moldoveni. In actul nostru apare caracterul chirilic ѕ cu valoare de literă [2]) și exact în aceiași formă — în spatele părții superioare a literii se află un cârlig, — ca în *Foile dela Hilandar* din secolul al XI-lea şi ca şi în unele texte mediobulgare, ca de pildă: *Psaltirea dela Bolonia*, *Psaltirea Pogodin*, *Apostolul dela Ohrida*, *Evanghelia dela Boiana*, *Parimeinicul lui Grigorovič*, evanghelia lui Ştefan cel Mare din 1502 [3]) destinată mănăstirii *Zograf* dela Athos și aflată în Biblioteca Curții imperiale dela Viena [4]). Faptul că exact aceeași formă a literii ѕ apare și în alte acte scrise de același caligraf [5]), dovedește că grămăticul Ion — își scria numele românește — Popovici se formase la școala care cunoștea bine grafia slavă veche și mediobulgară. Aşa dar: în Moldova exista o temeinică școală de cultură slavo-română, care se formase pe baza studiului textelor slave vechi și mediobulgare.

---

[1]) V. cele scrise, în acest sens, de d-l Aurel Sava în *Documente Putnene*, I, p. XX, asupra cărora ne-a atras atenția d-l C. C. Giurescu.

[2]) Dar numai în cuvântul пиѣзн.

[3]) V. pentru această formă a lui ѕ, E. F. Karskij, Славянская кирилловская палеография (Paleografia slavă chirilică), Leningrad, 1928, p. 189 și 190.

[4]) V. pentru prezența lui ѕ în această evanghelie, și Ioan Bogdan, *Câteva manuscripte slavo-române din Biblioteca Imperială dela Viena*, extras din *Analele Acad. Rom.*, Memoriile Secţ. Istorice, Seria II, t. XI, București 1890, p. 12.

[5]) V. actul lui Ștefan cel Mare din 13 Martie 1502, la Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 201, al aceluiași domn din 1503 Septemvrie 30, în Biblioteca Academiei Române, secţia manuscrise, Doc. cu peceţi atârnate Nr. 107 — în amândouă actele apare tot numai în cuv. пиѣзн.

Numărul şi caracterul documentelor moldoveneşti din veacul al XV-lea

Numărul documentelor moldoveneşti ce ni s'au păstrat din secolul al XV-lea şi pe care astăzi le cunoaştem nu este aşa de mare. Şi făcând o statistică a acestor documente am ajuns la următorul rezultat:

Dela primii domni moldoveni s'au conservat prea puţine acte. Astfel dela Petru Muşat şi dela boierii săi nu avem decât 4 acte, între care 3 în original şi unul în copie. Dintre acestea, numai unul este destinat unui lăcaş bisericesc şi anume mănăstirii catolice Sfântul Ioan Botezătorul din târgul Siretului, restul sunt destinate unor personagii particulare, foşti dregători sau prezenţi în demnităţi. Dela Roman Muşat sunt cunoscute trei acte: două în original şi unul în copie, între acestea: două destinate unor boieri şi unul extern. Ştefan Muşat ne face să cunoaştem până acum 7 acte emise în epoca sa, între acestea: două în regest şi cinci în original, printre care, unul este destinat mănăstirii Sfântul Nicolae din Poiană, numită mai târziu Pobrata sau Probota. Cunoaştem apoi dela Iuga 5 acte — 2 în regest, unul în copie şi restul în original, — toate destinate unor personagii mirene. Dela Ivaşco fiul lui Petru Muşat există două acte externe, iar dela Costea Moldoveanul [1]), unul.

Trecând însă la domnia, de peste trei decenii, a lui Alexandru cel Bun numărul actelor emise de cancelaria lui şi de către boierii din timpul său, creşte, căci avem în total 104 acte: 82 în original şi restul în copii, traduceri şi în rezumate. Dintre acestea: 69 sunt destinate unor personagii mirene şi numai 30 mănăstirilor, restul, până la 104, sunt externe. Răspândite pe ani, aflăm că actele destinate mirenilor s'au emis în anii 1400, 1406, 1407, 1409—1415 şi 1418—1432, iar cele pentru mănăstiri în anii 1402—1404, 1411, 1415, 1418, 1422 şi 1427—1431. Aşa dar, cel mai vechiu act dela Alexandru cel Bun s'a dat unui mirean. Este de reţinut apoi faptul că din anii 1401, 1405, 1416 şi 1417, nu se cunoaşte, până astăzi, nici un act. Să se fi pierdut oare toate actele din aceşti ani sau în Moldova a fost în acest timp evenimente necunoscute încă?

---

[1]) Nu *Valahul* căci Волошин e *Moldovean*, aşa numeau Slavii din Răsărit pe locuitorul din Moldova.

Dela Iliaş, urmaşul imediat în scaunul lui Alexandru cel Bun, avem până acum 67 acte — 49 în original şi restul în copii, traduceri şi în rezumate. Dintre acestea, 43 acte sunt destinate mirenilor şi numai 6 mănăstirilor şi anume: două, Neamţului şi câte un act: Moldoviţei, Pobratei, Horodnicului şi Bistriţei, cel mai vechi este din 1435 şi este destinat mănăstirii Neamţ. Proporţía este într'adevăr izbitoare între numărul actelor destinate mirenilor şi cel destinat lăcaşurilor bisericeşti. Cronologia actelor ne arată apoi că şi cel mai vechi act este destinat tot unui mirean, actele destinate unor atari persoane fiind din anii 1432—1433 şi 1435—1442, iar cele mănăstireşti din perioada: 1435 şi 1438—1441. Din anul 1434 nu există nici un act dela Iliaş, căci în acest interval de timp stăpâneşte fratele său Ştefan.

Din timpul lui Ştefan, al doilea fiu al lui Alexandru cel Bun, avem 89 acte — din care 63 în original şi restul în copii, traduceri sau în rezumate. Dintre acestea: 51 sunt destinate mirenilor, fiind din anii 1433—1435, 1440 şi 1443—1447 şi numai 14 mănăstirilor, acestea din urmă fiind din anii 1434, 1439, 1440 şi 1442—1447, iar mănăstirile destinatare sunt: Pobrata, Neamţ şi Moldoviţa — câte 6 de fiecare, — Homorul 4, şi câte un act mitropoliei din Suceava, mănăstirii Horodnic şi mitropolitului ţării. Remarcăm apoi că din anii 1436—1438, 1441 şi 1442 nu există niciun act intern dat de Ştefan singur [1]), ceea ce confirmă aserţiunea noastră că domn în fapt era, în acest timp, numai Iliaş [2]).

Trecând la domnia, în asociere, a celor doi fraţi—Iliaş şi Ştefan— avem în totul 39 acte — între cari 21 în original — din care numai unul este destinat unui lăcaş bisericesc, mănăstirii Bistriţa şi este din anul 1439. Toate celelalte acte dela Iliaş, în asociere cu Ştefan, sunt destinate particularilor [3]), anii de emitere fiind: 1436—1442.

Petru Aron este apoi singurul domn din secolul al XV-lea la care proporţia între actele destinate mănăstirilor şi cele destinate boierilor este egală, căci din totalul de 54 acte — între care 46 în original — 21 sunt destinate personagiilor mirene şi sunt din anii:

---

[1]) Există numai unul extern din 1437.

[2]) V. relaţiile dela p. 8 n. 3.

[3]) Intre acestea am trecut şi doc. din Mai 1435, destinat judeţilor din Bacău şi Trotuş — la Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 190 publicat ca act extern — şi cele publicate în aceeaşi colecţie ca acte externe, în vol II sub Nr. 197 şi 199, căci toate acestea sunt interne — sunt destinate unor persoane din interiorul ţării.

1448, 1455 și 1456 și tot 21 sunt acordate și mănăstirilor, acestea din urmă fiind din anii: 1444, 1447, 1448 și 1454—1456, iar mănăstirile destinatare sunt: Neamțul — cu 8 acte, Moldovița — cu 6, Pobrata — cu 3, Homorul — cu 2 și Bistrița — cu unul, cel mai vechi este din anul 1444, acordat Pobratei. Anii 1445, 1446 și 1449—1453 nu cunosc niciun act dela Petru Aron, și acesta cu drept cuvânt căci în această epocă au domnit, pe rând, Ștefan și Alexăndrel.

Dela Roman se cunosc numai 3 acte — toate în original, dintre care însă numai unul este intern [1]) și acesta destinat unui boier.

Alexăndrel este singurul domn moldovean din secolul al XV-lea în care proporția actelor emise este în favoarea lăcașurilor bisericești căci din totalul de 40 acte — între cari 20 în original — 19 sunt destinate acestora, mănăstirile destinatare fiind: Neamțul — cu 6, Moldovița — cu 5, Pobrata — cu 4 și câte unul Bistriței, mănăstirii lui Lațco — Căpriana de mai târziu, Horodnicului și Mitropoliei Sucevii, cel mai vechi este acordat Pobratei, e din Aprilie 1449, iar anii de emitere sunt: 1449 și 1452—1455. Cele acordate particularilor sunt în număr de 14 — restul sunt acte externe — anii de emitere ale acestora fiind: 1449 și 1452—1453. Din anii 1450 și 1451 nu avem niciun act dela Alexăndrel căci în acest timp stăpânea în Moldova Bogdan, tatăl lui Ștefan cel Mare.

Dela Bogdan, tatăl lui Ștefan cel Mare, avem 12 acte — între care 7 în original — din care 5 sunt destinate particularilor, anii de emisiune fiind: 1450—1451. Pentru mănăstiri cunoaștem numai 3 și mănăstirile destinatare sunt: Moldovița — cu 2 și Neamț cu un act, cel mai vechi fiind al Moldoviței [2]).

Ajungem astfel la domnia, de aproape jumătate de veac, a celei mai mărețe figuri a neamului și istoriografiei românești: Ștefan cel Mare. Numărul documentelor emise de viteazul domn sau în timpul său, trece cu mult de îndoitul față de cel al predecesorilor

---

[1]) In colecția Costăchescu este trecut printre actele interne și unul destinat lui Didrih Buceačski (v. *op. cit.*, II, Nr. 84) dar acesta este un act extern, privește un destinatar din afara țării.

[2]) Pentru redactarea acestei statistici am folosit următoarele publicații de documente: Mihai Costăchescu, Paul Mihalovici, P. P. Panaitescu, Berechet, Teodor Balan și Damian P. Bogdan — fiind însemnate și actele ediției de față; v. titlul publicațiilor specificate, la Damian P. Bogdan, *Acte moldovenești dinainte de Ștefan cel Mare*, p. 5—6 și ediția de față, p. 7 n. 2.

săi: căci de unde dela Petru Muşat şi până la Ştefan cel Mare sunt cunoscute în Moldova 422 documente interne şi externe, din timpul lui Ştefan avem 544 [1]). Din acest total, 247 acte sunt destinate particularilor, din lăuntrul ţării, anii de emitere fiind: 1458—1476, 1479—1484 şi 1486—1503 şi numai 82 sunt acordate mănăstirilor (restul sunt externe). Pentru actele mănăstireşti, anii de acordare sunt: 1457 — 1462, 1465—1467, 1470 — 1473, 1475, 1478, 1479, 1481, 1482, 1487 — 1492 şi 1497 — 1503, mănăstirile şi lăcaşurile destinatare fiind: Moldoviţa — cu 6, cel mai vechi fiind din August 1457; Putna — cu 22 şi cel mai vechi act ce i s'a acordat este din Septemvrie 1466 iar ultimul din Septemvrie 1503 [2]), urmează apoi: Bistriţa — cu 12 [3]); Neamţul — cu 10 [4]); episcopia de Roman [5]), mănăstirea Voroneţ [6]) şi episcopia Rădăuţi [7]), cu câte 6; mitropolia Sucevii [8]), Pobrata [9])

---

1) In rândul acestora n'am cuprins actele false, după cum n'am făcut-o nici pentru actele de acest caracter datate ca din prima jumătate a secolului al XV-lea. Pentru statistica documentelor din timpul marelui domn am folosit următoarele publicaţii: Ioan Bogdan, Mihai Costăchescu, Paul Mihailovici, Constantin Velichi P. P. Panaitescu şi Stoide — specificate în nota 1 dela p. 8 cum şi actele ce le publicăm în ediţia de faţă.

2) Cronologia actelor destinate între 1466 şi 1503 este următoarea: Mai 1470, Septemvrie 1471, Aprilie 1472, Septemvrie 1473, Februarie 1478, Mai şi Septemvrie 1479, Martie 1487, Martie şi Aprilie — din această lună sunt două acte — 1488, Octomvrie 1489, Martie 1490 — din această lună sunt trei acte, Noemvrie 1492, Decemvrie 1501, Iulie şi Noemvrie 1502 şi Februarie 1503.

3) Actele poartă următoarele date: Septemvrie 1457, Aprilie şi Decemvrie 1458, Mai 1459, Aprilie 1460, Septemvrie 1462, Februarie 1467, Iunie 1470, Noemvrie 1487, Noemvrie 1498, Noemvrie 1499 şi Martie 1500.

4) Actele poartă următoarele date: Februarie 1458, Iulie 1463, Aprilie — din această lună sunt două acte — şi Mai 1470, Mai 1482, Noemvrie 1487, Martie 1500, Iunie 1501 şi Septemvrie 1503.

5) Actele destinate poartă următoarele date: Aprilie 1458, Decemvrie 1465, Martie 1466, Aprilie şi Octomvrie 1488 şi August 1499.

6) Actele destinate poartă următoarele date: Ianuarie 1472, August 1488, Martie 1489, Noemvrie 1490, Ianuarie 1497 şi Noemvrie 1499.

7) Actele destinate poartă următoarele date: August 1479, August 1481, Noemvrie 1487, Martie — din această lună sunt două acte — 1490 şi August 1503.

8) Actele destinate poartă următoarele date: Martie 1458, Iulie 1460, Februarie 1461, Septemvrie 1479 şi August 1503.

9) Actele destinate poartă următoarele date: Iunie 1458, Iulie 1466 August 1471, August 1472 şi Martie 1500.

Homorul[1]) și Tazlăul[2]) — cu câte 5; Dobrovățul — cu 2[3]), mănăstirea pentru maici din sus de Piatra[4]) și Horodnicul[5]) cu câte *un act*. Ştefan cel Mare este apoi al doilea domn moldovean — primul e Ştefan fiul lui Alexandru cel Bun[6]) — care face danii și mănăstirilor din afara țării, anume ctitoriei sale dela Athos, Zograful. Din anul 1485 și prima jumătate a anului 1504 nu există niciun act dela Ştefan cel Mare; cum se explică această lipsă?

Așa dar până acum sunt cunoscute în totul 966 documente. De sigur că numărul documentelor ce au fost emise în Moldova, în decursul veacului al XV-lea, nu s'a oprit numai la această cifră ci el a fost cu mult mai mare. Şi o dovadă că numărul documentelor moldovenești din secolul al XV-lea nu a fost numai de 966 este că numai dela Iliaș și Ştefan, cei doi fii ai lui Alexandru cel Bun, au fost cunoscute în timpul lui Ştefan cel Mare încă 22 acte, pe lângă cele care le cunoaștem astăzi, acte care din cauza vitregiei vremurilor au dispărut și de existența acestor 22 acte știm numai prin faptul că ele sunt menționate în cuprinsul actelor lui Ştefan cel Mare[7]).

Din prezentarea statisticei de mai sus se desprind următoarele concluzii: *a)* cele mai multe acte moldovenești din veacul al XV-lea au fost destinate unor persoane particulare, în marea majoritate a cazurilor boieri pe cari se sprijinea puterea și autoritatea domniei, acest fapt vine deci în sprijinul celor susținute de noi acum câțiva ani că autoritatea boierilor era indiscutabilă în Moldova, unde nici-o acțiune politică nu se putea întreprinde fără consimțământul lor[8]); *b)* până la Ştefan cel Mare mănăstirea care s'a bucurat de cele

---

[1]) Actele destinate au următoarele date: August 1459, Septemvrie 1467, Aprilie 1475, Noemvrie 1490 și Octomvrie 1491.

[2]) Actele acordate au următoarele date: Februarie și Martie 1481, Ianuarie, Aprilie și Octomvrie 1491.

[3]) Actele destinate poartă următoarele date: Noemvrie 1499 și Octomvrie 1503.

[4]) Actul are data: Iunie 1466.

[5]) Actul are data: Aprilie 1475.

[6]) V. în această privință, Damian P. Bogdan, *Despre daniile românești la Athos*, în *Arhiva Românească*, VI și în extras, București, 1941, p. 12.

[7]) Cf. în acest sens actele publicate de Ioan Bogdan, în *op. cit.*, I, Nr. XXIX, L, LXVI, CI, CXXXI, CXLII, CXLVI, CLXXVIII, CLXXX, CXC, CXCIII, CXCV, CC, CCVII, CCXII, CCXVI, CCXXIX, CCXLI și II, Nr. XIII, XIV, LXIV și LXVIII.

[8]) V. Damian P. Bogdan, *Acte moldovenești..*, p. 8 și 9.

mai multe donaţii este, în primul rând, Neamţul — 30 acte, apoi Moldoviţa — 27, Pobrata — 17, Homor — 6 şi Horodnic — 3, pentru ca sub Ştefan cel Mare întâietatea să treacă asupra ctitoriei lui Ştefan, Putna — i s'au dat 22 acte de către Ştefan şi 3 de către un boier — urmând, în ordinea numărului actelor: Bistriţa, Neamţ, Moldoviţa, Voroneţ, episcopia de Roman, mitropolia Sucevii, Pobrata, Homorul, Tazlăul, episcopia de Rădăuţi, Dobrovăţul, Horodnicul şi mănăstirea de maice din sus de Piatra.

Metoda de lucru. Am folosit, pentru publicarea actelor ce prezentăm, aproape aceeaşi metodă ca şi în *Acte moldoveneşti dinainte de Ştefan cel Mare.* Singura deosebire constă numai în faptul că înainte de textul actelor am introdus o listă a prescurtărilor — cu întregirile noastre — folosite de scribii actelor.

PRESCURTĂRI — CU COMPLETĂRI — IN TEXTUL ACTELOR

Апⷧри = Априлиа[1]): 2,4.

бж҃їею = божїею: 21,10; 25,15; 29,4; 33,6; 41,1; 61,13; 67,23; 70,28; 77,11 şi 82,6.

биⷧ҃ = били: 68,2 şi 13.

боⷣу şi бⷣу = боуди şi буди: 29,35; 34,7; 41,35; 62,19; 68,32; 71,20; 78,19 şi 83,5.

бъ҃ = богъ: 29,35; 34,8; 41,35; 68,33; 71,21 şi 78,19.

бь҃ = богь: 22,21; 62,20 şi 83,5.

гⷭ҃ва = господства: 22,7 şi 8; 25,29 şi 30; 29,20 şi 33,21.

гⷭⷣва = господства: 41,15; 62,5 şi 6; 68,19 şi 20; 71,8 şi 9; 78,7 şi 8 şi 82,32 şi 33.

гⷩе = генариа: 71,28.

гⷣпрⷨе = господарем: 68,33; 71,21 şi 78,20.

гⷣпремь = господаремь: 62,20 şi 83,6.

гⷭⷣпръ = господаръ: 61,13; 62,18; 67,23; 70,27; 71,19 şi 82,6.

гⷭⷣпрь = господарь: 21,10 şi 22,19.

дн҃ъ = дьнъ: 78,27.

доⷯдомъ = доходомъ: 33,15.

еⷭ҃ = ест: 22,7; 25,29; 29,20; 33,21; 41,15; 68,19; 71,2,6 şi 8 şi 82,25, 26, 30 şi 32.

кⷢ҃о = кого: 62,20.

крѣпоⷭ҃ = крѣпост: 68,37; 71,25 şi 78,24.

лт҃ѡ = лѣтѡ: 62,27; 69,1; 71,28 şi 83,13.

лѣ҃ = лѣто: 24,27; 30,3; 34,14 şi 42,4.

мⷭ҃лїю = милостїю: 21,10.

мⷭ҃лтию = милостию: 41,1 şi 7.

[1]) Cifrele indică: prima, pagina, iar a doua rândul din pagină unde s'a ăcut completarea prescurtării.

маⷭ҇тїю = милостїю: **21**,15; **25**,15 şi 21; **29**,4 şi 11; **33**,6 şi 12; **61**,13 şi 19; **67**,24; **70**,28 şi 23; **77**,11 şi **82**,6.

м҃ра = марта: **83**,13.

мⷭ҇ца = мѣсѧца: **62**,27; **69**,1; **71**,28; **78**,27 şi **83**,13.

н҃шимъ = нашимъ: **29**,6.

н҃шиⷯ = нашиⷯ: **29**,21.

паⷦ = пакь: **68**,32; **71**,20; **78**,19 şi **83**,5.

пиⷭ҇ = писа: **34**,14; **62**,27 şi **71**,28.

пиⷭ҇ = писан: **42**,4.

с҃на = сына: **22**,8; **78**,8 şi **82**,33.

с҃нѡⷡ = сынѡв: **68**,20.

сн҃ѡв — сынѡв: **71**,9.

сн҃ѡве = сынове: **41**,4 şi **67**,28.

с҃нѡⷡі = сынѡві: **68**,8.

ст҃опочившомꙋ = свѧтопочившомꙋ: **29**,8.

сѡⷱ҇вѣ = сѡчавѣ: **62**,27 şi **69**,1.

юⷧ҇ = юлїѧ: **34**,14.

ѡⷦ҇ = ѡктоврїѧ: **69**,1.

ѡ҃ца = ѡтьца: **25**,23.

ѡ҃цꙋ = ѡтьцꙋ: **29**,8.

1.

1426 Mai 22.

Alexandru voevod, domn al Moldovei, dă, prin carte, slugii sale panului Ştefan cliucinic, satele Dragosineşti: unul pe Bărheci, mai sus de Levcuşeşti şi altul la obârşia Dobrotvorei cum şi pustietatea Pojarita, loc ce după moartea destinatarului, dacă acesta nu va avea copii, se va stăpâni, până la moarte, de soţia sa Olenca. Uricul i se acordă şi pentru aşezările ce va putea face pe acele proprietăţi.

Se arată hotarul satului Dragosineşti, aflat la obârşia Dobrovorei.

Cu martori.

† Милостїю божїєю мы Ѧлеѯандръ воєвода, господарь земли Молдавскои, чиным знаменито нс сѣмь листомь нашимь, кто на нь оузритъ или єго оуслышитъ чтучи, оже тоть истинны и вѣрны слꙋга нашь пань Щефань ключныкь слꙋжилъ намъ правою и вѣрною слꙋжбою. Тѣмъ мы видѣвше п<р>авꙋю и вѣрную єго слꙋжбꙋ до нас, жаловали есмъı єго ѡсобною нашею милостїю и дали есмъı емꙋ, оу нашеи земли, двѣ селѣ и єднꙋ пꙋстиню; єдно село на Бръхечи, выше Левкꙋшець, на имѧ Драгосинецın, дрꙋгоє село на верхь Добротвора, такожде на имѧ Драгосинецıн, третїє пꙋстинѧ Пожарита съ въсѣми полѧнами. Тоє въсе що бы емꙋ оурикъ съ въсѧмь доходомъ, и дѣтемъ єго и братїамъ єго и оунꙋчатомъ єго и праꙋнꙋчатомъ єго и въсемꙋ родꙋ єго непорꙋшено николиже на вѣкы. <Ѧли> бы сѧ Щефанꙋ дѣтїи не достало съ єго женою Ѡленкою, ино по єго животѣ што бы была Ѡленцѣ Пожарита до еи живота.

с̃
10. милостїю | маїю. 14. п<р>авꙋю | пакꙋю.

Ꙗ хотаръ томȣ селȣ што на Бръхечи, съ въсѣми старими хотари, кȣда ѡжикали из вѣка. Ꙗ хотаръ Драгосинеимомъ, што на Добротворѣ и Пожаритѣ, почениши ѡт издолȣ, ѡт Ласловова хотарѧ, Добротворъ и Пожарита, до верха. И што ѹзможетъ ѡсадити на тѣх хотарѣх, и тое да мȣ бȣдетъ ѹрик и съ въсѣмъ правомъ вышеписанымъ.

Ꙗ на то ест вѣра нашего господства вышеписанного Ꙗлеѯандра воеводы и вѣра възлюбленнаго сына господства ми Илїаша воеводы и вѣра въсѣхь дѣтеи нашиx и вѣра боѧръ нашиx: вѣра пана Михаила и дѣтеи его, вѣра пана Влъчи и дѣтеи его, вѣра пана Кȣпчича дворника, вѣра пана Жȣржа и дѣтеи его, вѣра пана Драгоша и дѣтеи его, вѣра пана Негри, вѣра пана Нестѧка и дѣтеи его, вѣра пана Илїаша и дѣтеи его, вѣра пана Исаїѧ чашныка и дѣтеи его, вѣра пана Дана и дѣтеи его, вѣра пана Кръсти и дѣтеи его, вѣра пана Мѫдричкы, вѣра пана Стана вистїарника, вѣра пана Стана Бръличa, вѣра пана Ѡпришѧ, вѣра пана Ивана Дѣтка, вѣра пана Домонкоѹша столника и вѣра въсѣхъ боѧръ нашиx молдавскыx и великыx и малыx.

Ꙗ по нашемъ животѣ кто бȣдетъ господарь нашеи земли Молдавскои, или ѡт дѣтеи нашиx, или ѡт нашего племена, или кого Богь изберетъ быти, тотъ також што бы имъ не порȣшилъ нашего данїа, али што бы имъ оутвръдилъ и ѹкрѣпилъ, занȣже дали есмы емȣ за его правȣю и вѣрнȣю слȣжбȣ.

Ꙗ на болшее <потвръжден>їе томȣ въсемȣ вышеписанномȣ <вел>ѣли есмы слȣзѣ нашемȣ вѣрномȣ Нѣгоеви логофетȣ пи<са>ти и прив<ѣсити нашȣ п>ечатъ к семȣ листȣ нашемȣ.

В лѣто ҂ѕцлд, Маїа кв.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Alexandru voevod domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră, cui o va vedea sau o va auzi citindu-se, că această adevărată și credincioasă slugă a noastră, pan Ştefan cliucinic, a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lui dreaptă și credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu a noastră osebită milă și i-am dat lui, în ţara noastră, două sate și o pustietate; un sat pe Bărheci, mai sus de Levcușești, anume Dragosinești alt sat la obârșia Dobrotvorului, de asemeni cu numele Drago-

[1]) 15. Кръсти | Мѫдрички, iniţial, apoi ras. 16. Ивана | Ива на.

sinești, al treilea: pustietatea Pojarita cu toate poienile. Toate acestea să-i fie lui uric cu tot venitul și copiilor lui și fraților lui și nepoților lui și strănepoților lui și întregului lui neam, nestrămutat niciodată în veci. Iar dacă Ștefan nu va dobândi copii cu soția lui Olenca, astfel după moartea lui să fie Olenței Pojarita până la moartea ei.

Iar hotarul acelui sat ce-i pe Bărheci, cu toate vechile hotare unde din veac s'au folosit. Iar hotarul Dragosineștilor ce-i pe Dobrotvor și Pojarita, începând din vale, dela hotarul lui Laslău, Dobrotvorul și Pojarita, până la obârșie. Și ce va putea așeza pe acele hotare și aceasta să-i fie lui uric și cu tot dreptul, mai sus scris.

Și la aceasta este credința domniei noastre mai sus scrisului Alexandru voevod și credința iubitului fecior al domniei mele Iliaș voevod și credința tuturor copiilor noștri și credința boierilor noștri: credința panului Mihail și a copiilor lui, credința panului Vâlcea și a copiilor lui, credința panului Cupcici vornic, credința panului Jurj și a copiilor lui, credința panului Dragoș și a copiilor lui, credința panului Negre, credința panului Nestiac și a copiilor lui, credința panului Iliaș și a copiilor lui, credința panului Isaia ceașnic și a copiilor lui, credința panului Dan și a copiilor lui, credința panului Cârstea și a copiilor lui, credința panului Mândricica, credința panului Stan vistiernic, credința panului Stan Bârlici, credința panului Opriș, credința panului Ivan Deatco, credința panului Domoncuș stolnic și credința tuturor boierilor noștri moldoveni și mari și mici.

Iar după viața noastră, cine va fi domn al țării noastre, a Moldovei, sau dintre copiii noștri, sau din seminția noastră, sau pe cine îl va alege Dumnezeu, acela lor încă să nu le strămute dania noastră, ci să le-o întărească și să le-o împuternicească, fiind-că i-am dat-o pentru a lui dreaptă și credincioasă slujbă.

Și spre mai mare întărire tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului Neagoe logofăt, să scrie și a noastră pecete să atârne către această carte a noastră.

In anul 6934, Mai 22.

Originalul slav, scris pe pergament, cu pecetea domnească ce fusese atârnată, astăzi pierdută, se află în Biblioteca Academiei Române (Documente cu peceți aplicate sau lipsă, CCXX—1, fiind donat, la 10 Ianuarie 1941, de Artur Gorovei — are în partea

stângă, sus în colț, ștampila cu indicativul: Arhiva Artur Gorovei). Lungimea textului scris este de 13,50—14,50 cm., a crismonului — de 4,50 cm., a lui Ⰿ inițial — de 5 cm., iar lățimea textului scris este de 27—27,50 cm. Pe verso pergamentului se află următoarele însemnări românești din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea: «Ştefan cliucinic pre Levcușeșt ce se chemă Dragosinești» și «† satul Dragsăneștii». Din cauza păturirii, actul este rupt la îndoituri, lipsind cu totul mijlocul rândurilor penultim și ultim.

Actul este necunoscut publicațiilor de documente moldovenești din secolul al XV-lea.

Boierul *Ştefan cliucinic*, căruia i se destină actul, era cunoscut până acum numai prin prezența lui între martorii actului lui Alexandru cel Bun din 12 Mai 1425 [1]). Din actul nostru se vede că *Ştefan cliucinic* avea ca soție pe o Olenca căreia îi și hărăzește, după moartea lui și în cazul că nu-i vor rămânea copii, o parte din proprietăți și anume pustietatea Pojarita.

Satele *Dragosinești*, ce-și au numele dela un Dragosin [2]), unul situat pe pârâul Berheci, pârău ce izvorește de sub dealul Raiul de pe teritoriul comunei Obârșia, județul Bacău, parcurge apoi județul Tecuci și se varsă în Bârlad [3]) și al doilea, situat la obârșia pârâului Dobrotvora — acum pârâul Dobrotvorul din județul Tecuci [4]) sunt greu de identificat. De sigur însă că aceste sate se găseau în regiunea Tecuciului, apoi și numele Laslău din delimitarea topică «*hotarul lui Laslău*», de unde pornesc limitele unuia dintre satele Dragosinești credem că designă pe cel al lui Laslău globnicul, care după d-l Costăchescu a trăit către 1400 [5]) și neamul lui, adaogă tot d-sa, stăpânea sate, începând cu jumătatea secolului al XV-lea, pe același pârău Dobrotvor [6]). Topicul: pustietatea *Pojarita* —

---

[1]) Publicat de Mihai Costăchescu în *Documentele moldovenești înainte de Ştefan cel Mare*, I sub Nr. 57.

[2]) Nu *Dragsin*, căci prin suprapunerea lui *r* vocala *o* ce urma, de obiceiu se elimină și numai rareori ea este completată cum de altfel apare în actul nostru în Dragosinești. Un sat *Dragosini* și nu *Dragsini* se afla la obârșia Studeniței și la 15 August 1455 se întărește de Petru Aron boierului său, Petre comis (cf. actul, la Costăchescu, *op. cit.*, II Nr. 146).

[3]) V. *Marele Dicționar Geografic al României*, sub voce.

[4]) *Ibidem.*

[5]) Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 437.

[6]) *Ibidem*, II, p. 428 și 435.

astăzi Pojorâta — se află de asemeni în județul Tecuci, unde astăzi se găsește purtând acest nume: *a)* o mahala a satului Crăești *unde în vechime* a fost satul ce purta numele de Pojorâta; *b)* un deal în același sat Crăești și *c)* un pârău, care izvorăște din dealul cu același nume și care unindu-se cu Dobrotvorul devine afluentul drept al Zeletinului. In regiunea Pojorâtei nu exista, în prima jumătate a secolului al XV-lea, niciun sat de aceea i se spune pustietate căci altfel numai pustiu nu putea fi numit locul în accepția de astăzi, căci Pojorâta era acoperită cu poieni [1]).

2.

<1429 Aprilie — 1430 Decemvrie>.

Alexandru voevod, domn al Moldovei, întărește, prin carte, slugii sale Danciul .... un sat pe Bârlad anume: unde se varsă Hubalna în Bârlad, sat ce a fost al tatălui destinatarului.

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Алеѯандръ воевода господаръ <земли Молдавскои, чиним знаменито> ис симъ листомъ нашимъ оусѣмъ кто на <нъ оузрит или его оу>слы<шит> чтѹчи ѡже тотъ истинныи слѹга нашъ Данчѹл <.............. а и Ва>.............. Бръладa, слѹжилъ намъ правою и вѣрною слѹжбою. <Тѣм мы ви>дѣвш<е> его правѹю и вѣрнѹю слѹжбѹ до нас, жаловали есмы его ѡсо<би>ою нашею милостїю и дали есмы емѹ оу нашеи земли едно село на Бръладѣ, где оупадаетъ Хѹбална оу Бръладъ, село их ѡтьца. Тое що бы емѹ оурикъ съ въсѣмъ доходомъ емѹ и дѣтемъ его и братїамъ его и дѣтемъ имъ и оунѹчатомъ имъ и праоунѹчатомъ имъ [2]) и прашѹрѧтомъ имъ и въсемѹ родѹ их, непорѹшено николи на вѣкы.

А хотаръ томѹ селѹ съ въсѣми своими хотарми старыми кѹда ѡт вѣка ѡживали.

А на то ест вѣра нашего господства вышеписанного Алеѯандра воеводы и вѣра възлюбленных дѣтеи господства ми: Илїѧша воеводы и Стецкова и Петрова и Алеѯандрова и вѣра въсѣхъ <дѣтеи>

---

[1]) La gura pârâului Pojerita — Пожерита — se găsea, la 1452, un sat al boierului Oană Cândescul (cf. Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 426).

[2]) И праоунѹчатомъ имъ, este scris de două ori.

господства ми и вѣра боꙗръ господства ми : вѣра пана Михаила и дѣтеи его, вѣра пана............ и дѣтеи его, вѣра пана Кѵпчича дворника и дѣтеи его, вѣ<ра п>ана..............о, в<ѣра па>на Дана и дѣтеи <и>хъ, вѣра пана Исаꙗ............ на................<дѣтеи их>, вѣра пана Домокꙋша ст<олника>......................., вѣра пана Н..........па..

.... листꙋ на<шемꙋ>.

....

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Alexandru voevod domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră Danciul........ şi Va................ Bârlad, a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu a noastră osebită milă şi am dat lui, în ţara noastră, un sat pe Bârlad, unde cade Hubalna în Bârlad, satul tatălui lor. Acesta să-i fie lui uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răsstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, neclintit niciodată pe veci.

Iar hotarul acelui sat cu toate hotarele sale vechi pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului Alexandru voevod şi credinţa iubiţilor copii ai domniei mele: a lui Iliaş voevod şi a lui Steţco şi a lui Petru şi a lui Alexandru şi credinţa tuturor copiilor domniei mele şi credinţa boierilor domniei mele: credinţa panului Mihail şi a copiilor lui, credinţa panului.......... şi a copiilor lui, credinţa panului Cupcici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului.............. credinţa panului Dan şi a copiilor lor, credinţa panului Isaia................ şi a copiilor lor, credinţa panului Domocuş stolnicul.................... credinţa panului N.. cartea a noastră.

....

Originalul slav, scris pe pergament, ros în parte de şoareci, cu pecetea domnească atârnată, căzută, se află în colecţia noastră. Lungimea textului scris este de 19 cm., lăţimea — de 16,2 cm., iar crismonul şi M iniţial se întind, în lungime, pe spaţiul a cinci rânduri scrise. Din ultimele patru rânduri a textului scris nu se distinge, în primul rând, decât un п iar în ultimul: листꙋ на.

Ca şi actul de sub Nr. 1 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din secolul al XV-lea.

Data actului cum şi o altă parte din text este roasă de şoareci. Am datat actul prin: <1429 Aprilie — 1430 Decemvrie >, ţinând seamă de următoarele considerente: actul din 27 Aprilie 1429 este primul în care apar, la un loc, cei patru fii ai lui Alexandru cel Bun: Iliaş, Steţco — diminutivul rutean pentru Ştefan — Petru şi Alexandru [1]) ca şi în actul nostru, iar actul din 21 Februarie 1430 este ultimul în acest sens [2]), căci până la 23 Decemvrie 1430 [3]) nu sunt cunoscute acte în original ci în suret, iar începând cu acest act şi în cele următoare, fiul Alexandru nu mai apare.

Personagiul căruia i se destină actul, este greu de identificat.

Pârăul Hubalna din judeţul Tutova, ce odinioară se vărsa în Bârlad, astăzi nu mai există. El însă era în fiinţă în secolul al XVIII-lea, căci o hotarnică din 6 Iulie 1765 [4]) îl citează sub numele de *Hobalna*, la fel şi alta din 17 Iunie 1799, unde apare exact sub aceleaşi nume [5]), iar harta lui Dimitrie Cantemir, descoperită de geograful G. Vâlsan [6]), cunoaşte satul *Holalna* — grafie greşită pentru Hobalna — aşezat pe malul stâng al pârăului — desigur Hobalna — şi aproape de vărsarea acestuia în Bârlad [7]). După această hartă, pârăul Hobalna este afluentul stâng al Bârladului, şi urmează ca ordine, imediat după Docolina. Dar pârăul Hobalna, exact în grafia din actul nostru, este cunoscut încă unui act din

[1]) V. actul la Costăchescu, *op. cit.*, I, Nr. 83.

[2]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. 92.

[3]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. 94.

[4]) Citată de Mihai Costăchescu, în *Documentele moldoveneşti dela Bogdan Voevod*, Bucureşti, 1940, p. 235.

[5]) Citată de Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, p. 236.

[6]) V. G. Vâlsan, *Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir*, în Acad. Rom., Mem. Secţ. Ist., Seria III, T. III şi în extras, Bucureşti, 1937, facsimilul dela sfârşit, o fotografie şi mai reuşită se află la Biblioteca Academiei Române, Secţia Stampe.

[7]) Credem însă că în harta lui Cantemir este o greşală în ceea ce priveşte folosirea denumirei pentru sat şi că aceasta se referă la pârău.

prima jumătate a secolului al XV-lea [1]), iar două acte din al doilea şi al treilea deceniu a secolului al XVI-lea cunosc şi forma Hobalna [2]). Satul dela vărsarea Hobalnei în Bârlad credem că este satul *Roşcani* ce apare, sub acest nume, într'un act fragment al lui Petru Rareş din 12 Martie 1531 [3]), care sat are exact aceeaşi situare topică ca şi în actul nostru [4]). In al doilea deceniu al secolului al XVII-lea satul Roşcani se afla în proprietatea marelui logofăt Ghenghea [5]). Adăogăm că în harta lui F. A. Schraembl publicată în 1788, [6]) satul Roşcani apare tot în acelaşi loc ca şi mai înainte, însă sub denumirea de *Roschkaescht.*

3.

Vaslui. 1436 Mai 5.

Ilie şi Ştefan voevozi, domni ai Moldovei, întăresc, prin carte, slugii şi boierului lor, panului Duma Negrul, care a slujit şi părin-

---

[1]) Şi anume actului din 19 Septemvrie 1436, aflat în original la Arhivele Statului Bucureşti, secţia istorică, care are în text următoarea relaţie: и на Хѹбалнѣ Срьбін = *și pe Hubalna, Sârbii.* In colecţia Costăchescu *(Documentele moldovenești înainte de Ştefan cel Mare,* I, p. 488) se dă următoarea lectură a pasagiului semnalat: и на Хѹба и на Лѹбанѣ Срьбін, crezându-se că este vorba de trei nume.

[2]) Cf. actele din 20 Martie 1528 și 18 Martie 1533, la Mihai Costăchescu, *Documentele moldovenești dela Bogdan Voevod*, p. 237. Un rezumat, probabil dela începutul sec. al XIX-lea, după un suret al unui act dela Bogdan Incrucișatul, din 17 Martie 1508, cunoaşte şi forma *Obalna* (v. actul, la Mihai Costăchescu, *op. cit.*, Nr. 35).

[3]) Actul dimpreună cu un suret al lui Simeon Cheşco uricar din 1743 Iunie 27, făcut înainte de fragmentarea actului, se află în colecţia noastră. Prin acest act, Petre Rareş arată că miluiește pe slugile sale Toma Micaci (Тома Микач) şi sora lui Măria (Мърїє), feciorii Neagăi şi nepoţii lui Dan Mesehna, întărindu-le ale lor drepte moșii și privilegiu ce a avut moșul or Dan Mesehnă danie dela strămoșii lui Petru Rareş, dela Ştefan Voevod... și dela fratele lui Petru Rareş, Bogdan Voevod, un sat pe Tutova unde a fost Tămaş şi satul Roşcanii pe Bârlad unde cade Hobalna în Bârlad (textual: єдно село на Тѹтовѣ гдє был Тъмаш и село Рошканїи на Бръладѣ гдє ѹпадаєт Хобална ѹ Бръладъ).

[4]) V. nota 3 de mai sus.

[5]) O menţiune, de pe actul specificat în nota 3 de mai sus, precizează că la 30 Martie 1618 satul Roşcani s'a vândut lui Ghenghea marele logofăt, menţiune ce se citeşte în întregime numai în suret, căci în actul original este fragmentată.

[6]) Tipărită la Viena sub titlul: *Karte von der Walachei, Moldau und Bessarabien.*

telui lor, dreapta lui vislujenie, satele de pe Rebricea şi anume: unde a fost Vană Sinescul, unde a fost Boris şi unde a fost Mândrea.

Cu martori.

† Милостїю божїєю мы Иліа воєвода и брать господства ми Стефанъ воєвода, господари земли Молдавскои, чинимъ знаменито нс сѣмъ листомъ нашимъ въсѣмъ кто на нъ оузритъ или єго ꙋслышить чтꙋчи, оже тотъ истинныи слꙋга и болѧринъ нашъ вѣрныи панъ Дꙋма Чрьни, слꙋжилъ прѣжде свѧтопочившомꙋ отьцꙋ нашемꙋ правою и вѣрною слꙋжбою и днес слꙋжитъ намъ правою и вѣрною слꙋжбою. Тѣмъ мы видѣвши єго правою и вѣрною слꙋжбою до нас, жаловали єсми єго особною нашєю милостїю и потвердили єсми ємꙋ отнинꙋ єго и праковѣрноє єго выислꙋженїє и дали єсми ємꙋ оу нашеи земли села на Ребричѣ, на имѧ: где был Вана Синєскꙋлъ и где былъ Борисъ и где былъ Мындрѧ. Тоє всє що бы ємꙋ оурикъ съ всѣмъ доходомъ ємꙋ, и дѣтемъ єго и оунꙋчатомъ єго и сестрамь єго и праоунꙋчатомъ єго и прашꙋрѧтомъ єго и въсємꙋ родꙋ єго, непорꙋшено николиже на вѣки.

А хотаръ тѣмъ селамъ съ всѣми старыми хотарми кꙋды из вѣка ожикали.

А на то єст вѣра нашего господства вышеписанного Илїа воєводы и Стефана воєводы и вѣра болѧръ наших: вѣра пана Вылчѣ и дѣтеи єго, вѣра пана Жꙋржа Фратовского и дѣтеи єго, вѣра пана Кръстѣ дворника и дѣтеи єго, вѣра пана Исаїа и дѣтеи єго, вѣра пана Хꙋдича дворника и дѣтеи єго, вѣра пана Оунклѣта и дѣтеи єго, вѣра пана Козма Шандровича, вѣра пана Жꙋржа Пїатра, вѣра пана Стана Бръличa, вѣра пана Лазора и брата єго пана Станчꙋла, вѣра пана Щефꙋла Жꙋмататевича и брата єго пана Мындрѣ, вѣра пана Симеона Тꙋркꙋла, вѣра пана Витолта, вѣра пана Банчꙋла и брата єго пана Щефꙋла, вѣра пана Богдана стольника, вѣра пана Ялба чашника, вѣра пана Петра спътарѧ, вѣра пана Ивана Банчана и вѣра всѣх болѧръ наших молдавскых и великых и малых.

А по нашемъ животѣ кто бꙋдетъ господаръ <оу нашеи земли Мол>давскои, от дѣтеи наших или от братіи наших или от нашего племене бꙋди кто кого Богъ изберетъ быти, тотъ що бы имъ не порꙋшилъ нашего даанїа, али што бы имъ оутвръдилъ и оукрѣпилъ занꙋже дали єсми ємꙋ за єго правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋ.

А на болшее оутвръжденїе томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есми слꙋѕѣ нашемꙋ вѣрномꙋ Оанчеви логодетꙋ писати и привѣсити нашꙋ печатъ к семꙋ листꙋ нашемꙋ.

Оу Васлꙋїа, в лѣто ҂ѕцмд, Маи е.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ilie voevod şi fratele domniei mele Ştefan voevod, domni ai ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă şi boier al nostru, credinciosul pan Duma Negrul, a slujit mai înainte sfânt răposatului nostru părinte cu dreaptă și credincioasă slujbă, iar acum slujește nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu a noastră osebită milă şi i-am întărit lui moșia lui şi drept credincioasa lui vislujenie şi i-am dat lui, în ţara noastră, sate pe Rebrice, anume: unde a fost Vană Sinescul şi unde a fost Boris și unde a fost Mândrea. Toate acestea să-ĭ fie lui uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui și surorilor lui și strănepoţilor lui și răsstrănepoților lui şi întregului lui neam, nestrămutat niciodată în veci.

Iar hotarul acelor sate cu toate vechile hotare unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului Ilie voevod și a lui Ştefan voevod și credinţa boierilor noştri: credinţa panului Vâlcea și a copiilor lui, credinţa panului Giurgiu Fratovschi și a copiilor lui, credinţa panului Cârstea vornic și a copiilor lui, credinţa panului Isaia şi a copiilor lui, credinţa panului Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Uncleată şi a copiilor lui, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Jurj Piatră, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Lazor și a fratelui său pan Stanciul, credinţa panului Şteful Jumătatevici și a fratelui său pan Mândrea, credinţa panului Simeon Turcul, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Banciul și a fratelui său pan Şteful, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Albu ceașnic, credinţa panului Petru spătar, credinţa panului Ivan Baicean și credinţa tuturor boierilor noștri moldoveni, şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi domn în ţara noastră, a Moldovei, dintre copiii noştri sau dintre fraţii noştri sau din seminţia noastră, pe fieşcine îl va alege Dumnezeu, acela să

nu le strămute dania noastră, ci să le-o întărească şi să le-o împuternicească, fiind-că i-am dat-o pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare întărire tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului Oancea logofăt, să scrie şi a noastră pecete să atârne către această carte a noastră.

In Vaslui, în anul 6944, Mai 5.

Originalul slav, este scris pe pergament, subţire, cu cerneală cafenie, cu pecetea domnească atârnată din care însă nu s'a mai păstrat decât numai resturi din şnurul de mătase roşie cu care fusese fixată de act. A fost în păstrarea Bibliotecii Academiei Române, fiind adus din Biblioteca fostei Societăţi de istorie şi antichităţi din Odessa (Одесское Общество исторіи и древностей) şi în anul 1945 restituit U.R.S.S. Lungimea textului scris este de 33,5 cm., a crismonului şi a lui M iniţial — de 4,7 cm., iar lăţimea textului scris este de 12—12,5 cm. Pe verso pergamentului o notă târzie românească chirilică: « Răbrie, de daru ». La ultima îndoitură actul este rupt. O fotografie şi o copie slavă modernă se află în Biblioteca Academiei Române, printre materialul necatalogat.

Ca şi actele de sub Nr. 1 şi 2 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din secolul al XV-lea.

Destinatarul actului, boierul *Duma Negru*, apare ca martor, pentru prima oară, în actul lui Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, din 24 Aprilie 1434 [1]), apoi: în alte acte ale aceluiaşi domn [2]), în cele emise la Vaslui de Iliaş şi Ştefan ca *domni* [3]), în cele ale lui Iliaş din 12 Martie 1439 [4]) şi 29 Septemvrie 1441 [5]), în actul lui Ştefan din 10 Mai 1439 [6]), iar începând cu anul 1438 apare,

[1]) Publicat de Mihai Costăchescu, în *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, I, p. 383.

[2]) Publicate de acelaşi, în *op. cit.*, I, sub Nr. 124, 128 şi 132.

[3]) *Ibidem*, I, Nr. 145, 146, 148, 151 — acest act poartă în original data de zi a lunii, 24, v. originalul în Biblioteca Academiei Române, Documente cu peceţi atârnate, Nr. 3, la Costăchescu e cifra 20-, Nr. 106 şi II, Nr. 8, cum şi cele publicate de noi în *op. cit.*, sub Nr. 6 şi 7.

[4]) Publicat de Costăchescu, în *op. cit.*, II, sub Nr. 11.

[5]) Publicat de noi, în *op. cit.*, sub Nr. 8.

[6]) Publicat de Costăchescu, în *op. cit.*, II, Nr. 13.

uneori și cu titlul de vornic [1]). Este unul dintre marii boieri ai primei jumătăți a veacului al XV-lea, și după cum relatează actul din 8 Octomvrie 1462 al lui Ştefan cel Mare, el avea chiar o cetate la Muncei pe pârăul Rebricea [2]). El locuia în apropierea cărturarului moldovean din timpul lui Alexandru cel Bun: Moişe Filosoful [3]). Din actul lui Ştefan cel Mare, emis la 12 August 1461 [4]) se vede că Duma Negrul mai avusese şi un alt act de confirmare dela Iliaş şi Ştefan în afară de acesta ce-l publicăm mai sus [5]).

Satul, *unde a fost Vană Sinescul*, desigur că este satul Sineşti de pe Cârligătura, unde se aflau casele lui Ion (Vană, Oană) Sinescul în prima jumătate a secolului al XV-lea [6]). Satul Sineşti există şi astăzi şi el se află în plasa Cârligătura a judeţului Iaşi. De altfel dacă ne orientăm după harta citată a lui Cantemir apoi din hotarul sud-estic al ținutului Cârligăturii pornea și izvorul Rebricei. Satul, *unde a fost Boris*, este satul Boriseşti ce în a doua jumătate a secolului al XV-lea exista încă sub acest nume (Boriseşti) [7]). Astăzi însă el nu mai există ori şi-a schimbat numele. Satul, *unde a fost Mândrea*, dăinueşte de-a-lungul veacurilor şi până astăzi dar cu numele de *Scânteia*, și el se află în comuna Bădeşti, plasa Mijlocul, din judeţul Vaslui [8]). Satul își ia numele după un Scânteia cum relatează un act din 1608 al lui Constantin Movilă [9]). In harta lui Cantemir, *Skintee* se găseşte în aceeaşi regiune cu Sineştii, dar mai spre Sud-Est.

---

1) Publicate de Costăchescu, în *op. cit.*, II, Nr. 1 şi 2.

2) Publicat de Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 64—65, prin care întăreşte boierului Nicoară Sârbescul mai multe sate pe pârâul Rebricea: unde a fost curtea lui Duma Negrul și mai sus unde au fost Grecii lui Duma Negrul, și mai sus ... Boriseşti ... şi Muncei, unde a fost cetatea lui Duma Negrul şi unde a fost Moiş Filosof pe Rebricea (textual: на Ребричѣ: где бил дворъ Дѹми Чоръного, и повише где были Грекове Чоръного Дѹмы и повише... Борисещи ... и Мѹнчеи, где бил город Дѹмы Чоръного и где бил Моиш Философ на Ребричи).

3) V. actul citat mai sus în nota 2.

4) V. actul la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 48.

5) Despre care act d-l Costăchescu crede (în *op. cit.*, p. 528, n. 11), că este identic celui publicat de noi mai sus.

6) V. în acest sens actul lui Ştefan cel Mare, din 14 Decemvrie 1501 (la Ioan Bogdan, *op. cit.*, II, p. 183).

7) V. actul citat mai sus, în n. 2.

8) V. *Marele Dicționar geografic al României*, sub voce.

9) Actul se află într'un suret, din 1709, al lui Axinte Uricarul și se găsește în ms. rom. 2812, fila 101v. din Biblioteca Academiei Române, secția mss.

4.

Vaslui. 1436 Iulie 17.

Ilie și Ștefan voevozi, domni ai Moldovei, dau, prin carte, slugii lor, Hodco Crețovici, două locuri în pustietate, pe Cula între Borșciari și Detelev în Lujca de jos, la două fântâni.

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Илїа воевода и брат господства ми Стефанъ воевода, господари земли Молдавскои, чинимъ знаменито нс сѣмъ листомъ нашимъ всѣм кто на нъ оузрит или его ȣслышит чтȣчи оже тоты истинныи слȣга нашъ Ходко Крецовичȣ слȣжилъ[1]) нам правою и вѣрною слȣжбою. Тѣмъ мы видѣвше его правою и вѣрною слȣжбою до нас, жаловали есми его ѡсобною нашею милостїю и дали есми его[2]) оу нашеи земли двѣ мѣстѣ ѡт пȣстини[3]) на Кȣлѣ междȣ Боршчаремъ и междȣ Дѣтелева ȣ нижнеи Лȣжкы оу дви крънници. Тое все што бы ем<ȣ> оурикъ съ въсѣмъ доходомъ, емȣ и дѣтем его и оунȣчатом его и праоунȣчатом его и пращоурѧтомъ его и всемȣ родȣ его, непорȣшено николиже на вѣки.

Ꙗ хотаръ тѣмъ поустини колко възможет ѡживати двѣ тѣхъ селѣ досыт.

Ꙗ на то ест вѣра нашего господства вышеписанного Илıа воеводы и Стефанъ воеводы и вѣра наших болѧръ: вѣра пана Вылчѣ и дѣтеи его, вѣра пана Жȣржа Фратокского и дѣтеи его, вѣра пана Кръсти дворника и дѣтеи его, вѣра пана Ісаїа и дѣтеи его, вѣра пана Хȣдича дворника и дѣтеи его, вѣра пана Негрила и дѣтеи его, вѣра пана Косте Драгошевича, вѣра пана Жȣржа Пїатра,

---

In act se arată că înaintea domnului au venit slugile Toader Scânteie (în textul chirilic: Тоадѧр Скънтѣѧ) și fratele său Mihail, feciorii lui Scânteie bătrânul, nepoții și strănepoții lui Duma Ciornei (Дȣмı Чорнін) de au vândut a lor dreaptă moșie, din « uric de slujia, ce au avut strămoșul lor Duma Ciornei dela Ilie Vodă și Ștefan Vodă doă părți de ocină din a patra parte de sat unde au fost Mândrea care să număscu acum Scânteiești pe Rebricea și cu vadu de moară în Răbricea (Ръбрічѧ) și cu poianile în codru ». Vânzarea o fac către Ieremia Băiseanul cu 20 ughi adică galbeni unguresti. (Relația aceasta, într'o formă rezumată, se află și la Costăchescu, *op. cit.*, I, p. 528 și n. 9).

1) ъ final corectat din н.

2) *Sic.*

3) н final corectat din ы.

вѣра пана Щефȣла Жȣмътатевича, вѣра пана Дȣмы Чорного, вѣра пана Симеѡна Тȣркȣла, вѣра пана Лазора и брата его пана Станчȣла, вѣра пана Банчȣла и брата его Щефȣла, кѣра пана Богдана столника, вѣра пана Ꙗлба чашника, вѣра пана Петра спътарѧ и въсѣхъ бомръ наших молдавскых и великых и малых.

Ꙗ по нашемъ животѣ кто бȣдет господаръ нашеи земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт братіи наших, или ѡт нашего племене бȣди кто кого Богъ изберет быти тот што бы имъ не порȣшилъ нашего даанїа, али що бы имъ ѹтвръдилъ и ѹ<кр҆ѣпил занеже д>али есми имъ за их правȣю и вѣрнȣю слȣжбȣ.

Ꙗ на болшее ȣтвръжденїе томȣ высемȣ вышеписанномȣ ве<лѣли есми нашемȣ вѣр>номȣ панoѹ Ѡанчеки логодетȣ привѣсити нашȣ печат <к сем>ȣ листоѹ нашемȣ.

Лазъ писа ѹ Васлȣи в лѣто ҂ѕцмд҃ Юлїа зі҃.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ilie voevod şi fratele domniei mele Ştefan voevod, domni ai ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră Hodco Creţovici a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu a noastră osebită milă şi i-am dat lui, în ţara noastră, două locuri din pustietate, pe Cula, între Borşciari şi între Detelev, în Lujca de jos, la două fântâni. Acestea toate să-i fie uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răsstrănepoţilor lui şi întregului lui neam, neclinitit niciodată, pe veci.

Iar hotarul acelor pustietăţi cât vor putea pot folosi îndestul acele două sate.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului Ilie voevod şi a lui Ştefan voevod şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Vâlcea şi a copiilor lui, credinţa panului Jurj Fratovschi şi a copiilor lui, credinţa panului Cârstea vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Isaia şi a copiilor lui, credinţa panului Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă şi a copiilor lui, credinţa panului Coste Dragoşevici, credinţa panului Jurj Piatra, credinţa panului Şteful Jumătatevici, credinţa panului Duma Negrul, credinţa panului Simeon Turcul, credinţa panului Lazor şi a fratelui său panul Stanciul, credinţa panului Banciul şi a fratelui său Şteful, credinţa panului Bogdan stolnic,

credinţa panului Albu ceaşnic, credinţa panului Petru spătar şi tuturor boierilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi domn al ţării noastre, dintre copiii noştri sau dintre fraţii noştri sau dintre neamul nostru, fieşcine, pe cine va alege Dumnezeu a fi, acela să nu strice lor dania noastră, ci să le-o întărească şi împuternicească, fiindcă le-am dat lor pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare întărire tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Oancea logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Laz a scris în Vaslui, în anul 6944, în Iulie 17.

Originalul slav este scris pe pergament gros, cu pecetea atârnată, din care nu s'a mai păstrat decât numai o bucăţică din şnurul de mătase în culorile: verde şi roşie cărămizie, ce o fixase de act. A fost în păstrarea Bibliotecii Academiei Române având aceeaşi provenienţă ca şi actul de sub Nr. 3 şi în anul 1945 a fost restituit U.R.S.S. Lungimea textului scris este de 16,3—16,5 cm., a crismonului şi a lui M iniţial de 2,2 cm., iar lăţimea textului scris este de 19—20 cm. Pe faţa pergamentului, jos în colţul din dreaptă, se află următoarea notă chirilică românească: «pr<eot> Vasili ot Căcărăzeni». O fotografie şi o copie slavă modernă se află în Biblioteca Academiei Române, printre materialul necatalogat.

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2 şi 3 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din veacul al XV-lea.

Destinatarul actului, *Hodco* (Hotco) *Creţovici*, cunoscut şi sub forma neslavizată de *Creţean* [1]), apare pentru prima oară ca boier martor, la 5 Iunie 1449 [2]), printre martorii lui Alexăndrel. Credincios lui Alexăndrel [3]) el trece apoi şi în slujba lui Petru Aron [4]), dar aceasta numai în al treilea pătrar al anului 1454 căci pe urmă nu-l mai întâlnim, cu excepţia scrisorii lui Petru Aron adresată logofătului Mihul pentru tributul faţă de Turci [5]). Faptul că Hodco Creţean apare ca martor chiar în primele acte

---

[1]) V. în acest sens actele, la Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 100.

[2]) *Ibidem.*

[3]) V. în acest sens actele, la Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 116—118, 120—122, 127, 128 şi 133.

[4]) V. în acest sens actele, la Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 134 şi 135.

[5]) V. textul scrisorii, la Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 233.

3*

ale lui Ştefan cel Mare [1]) ne face să presupunem că menţiunea lui, în scrisoarea citată a lui Petru Aron, nu este decât o simplă formalitate, făcută fără știrea lui Creţean. Ultima lui menţiune o găsim la 1 Ianuarie 1467 [2]).

Unul dintre cele două locuri în pustietate pe Cula [3]) este menţionat într'un act al lui Petru Rareş, din 16 Aprilie 1546 [4]). La această dată satul este cunoscut sub numele de *Deateleva* și în acest act se menţionează și actul de mai sus, al lui Iliaş şi Ştefan [5]). Cu un an mai târziu după actul lui Petru Rareş, fiul său Iliaş emite, la 8 Aprilie 1547 [6]), un act prin care se arată amândouă

[1]) V. în acest sens actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. II.

[2]) Cf. actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. LXX.

[3]) Din această apă astăzi n'a mai rămas decât o vale mare, râușorul Cula a existat însă în tot decursul veacului XVIII (v. în acest sens harta lui D. Cantemir și cea a lui F. G. de Bawr, *Carte de la Moldavie*, publicată pe la 1777.

[4]) Publicat de N. Murzakevič sub titlul: Молдо-влахійскія грамоты хранящіеся въ Бессарабіи (= Documente moldo-valahe ce se păstrează în Basarabia), în Записки Императорского Одесского Общества Исторіи и Древностей, IV (1858), p. 334—335, o fotografie a originalului scris pe piele cu pecetea atârnată din care nu s'a mai păstrat decât șnurul, se află în Biblioteca Academiei Române, secţia mss, printre materialul neclasat, după care dăm relaţiile ce urmează. Prin acest act, Petru Rareş întăreşte slugii sale Bâlco şi fiilor acestuia: Nichifor și Simion, dreapta lor cumpărătură «jumătatea satului ce-i pe Cula anume Deateleva, jumătatea din sus» (în original: половина села що на Кꙋли на имѣ Дѣтелєва, вишнюю половинꙋ) pentru care au plătit 300 zloţi tătărești «în mâinile Maricăi, fiica lui Ivanco pârcălab şi cu acești bani ea s'a răscumpărat dela Tătari, fiind-că nimeni din neamul ei n'a vrut s'o răscumpere pentru acea parte, iar privilegiul de cumpărătură ce ea îl avea și acel privilegiu de pe acea parte ea l-a pierdut când era la Tătari. Acea jumătate de sat o cumpărase tatăl ei, Ivanco pârcălab, dela Marena fiica lui Hodco Creţovici şi din privilegiul ce el îl avea dela străunchii noștri dela Iliaş şi dela Ştefan voevozi când erau în pace (în original: ꙋ рꙋки Марики дочка Иванка паркалаба и за тїи пинязи ѡна себе въкꙋпила из Татар, понеже никто ѡт еи рода не хотил еи на тота част въкꙋпити и привилїа ѡт кꙋпеж що ѡна имала и тое привилїе ѡна изгꙋбила на тота част коли оу Татарех била, що бил кꙋпил тоую половинꙋ села ѡтец еи Иванко паркалаб ѡт Марена дочка Ходко Крецовича и за привилиа що ѡн имал ѡт прѣꙋников нашиx: ѡт Илїаша и ѡт Стефана воеводове коли били мирно).

[5]) V. nota 4 de mai sus.

[6]) Publicat de N. Murzakevič în *op. cit.*, din revista citată, IV (1858), p. 335—337, prin care act se arată că Fădor cu fraţii săi: Cârstea și Jurja, toţi copii ai lui Micul, cu nepotul lor Roman fiul lui Grigorie, cu verii lor: Micul cu fratele său Ieremia și surorile sale Ghindva și Dobra, copiii Pancăi, cu verii lor: Pântea cu fratele său Albul și surorile lor: Tudora, Ileana şi Marușca copii ai lui Toader Laţco, toţi la un loc, nepoţii lui Hodco Cre-

locurile cu precizarea că Lujca de jos se numește *Nutii* iar cele două fântâni: *Veprĭ* și *Hluboca*[1]. Așa dar, după mai bine de un veac, unul dintre cele două locuri din pustietate este pomenit ca sat cu numele Deateleva, numele designând rusescul дятель, în românește: *ciocănitoare*, *ghionoaie*[2]. După cercetătorul rus N. Murzakevič, un mare iubitor și dătător la lumină a vechilor documente moldovenești, topicul Deateleva ar exista și în harta militară topografică rusească[3] a oblastiei Basarabia și anume în ținutul Orheiului pe Cula, nu departe de vărsarea acesteia în Răut[4]. A doua pustietate este de căutat atât în *Fântâna Vepreva*, slavonescul вепрь = *mistreț*, deci *Fântâna Mistrețului*, topic ce a devenit satul *Viprova* sau *Troisteni* ce se află și astăzi în ținutul Orheiului și situat în Valea Culei, la Nord de satul Puțintei, cât și în cea de a doua fântână: *Hluboca*, rutenescul хлубока = *adâncă* din slavonescul глѫбокъ,-а, ce este satul de astăzi: *Hluboca*, *Hulboaca*, din ținutul Orheiu, la Est de satul Puțintei cu care aproape se unește, deci și în apropierea satului Viprova.

5.

Târgul Vasluiului. 1438 Iulie 6.

Ilie și Ștefan voevozi, domni ai Moldovei, dau, prin carte, boierului și pisarului lor, Mihăilă Oțăl, satele pe Berheciu unde este Loloș și mai din jos unde este Stan judele, pe amândouă părțile

---

țovici, își împart din uricul de întărire ce au avut dela Petru voevod « două locuri din pustietate pe Cula între Borșciari și între Deateleva la două fântâni, în Lujca-de-Jos, care acum se numește Nuttii ‹ se repetă cele spuse mai sus și cuprinse de noi în › la două fântâni Vepreva și Hluboca (двѣ мѣстѣ ѡт поустини на Коулѣ между Борщарем и меж Дїѧтелева оу два кръници оу нижнои Лоужки що сѧ теперь имѣноует Нуттїи у двѣ кръници Вепрева и Хлубока); împărțeala se face în 3 părți: partea de jos, din cele 2 sate, anume Vepreva și Hluboca revine lui Fădor, fraților săi și nepotului lor Roman, a doua parte din aceleași sate, lui Micul, fraților și surorilor lui, iar a 3-a parte lui Pântea, fraților și surorilor lui, copii ai lui Toader Iațco. Actul este scris la Suceava de Șandru Cazanovici, ispravnic fiind Măteiaș logofăt.

[1]) V. mai sus, p. 36, n. 6.

[2]) Cf. *Poiana Ghionoaie* ce este pomenită într'un rezumat după un uric al lui Petru Rareș din 5 Martie 1529, rezumatul la Constantin I. Andreescu și Constantin A. Stoide, *Documente și regeste*, I: *Documente moldovenești din secolul XVI*, Iași, 1934, p. 7, Nr. 10.

[3]) Este vorba de harta din 1856 cu acest caracter.

[4]) N. Murzakevič, *op. cit.*, din revista citată, IV (1858), p. 335, notă.

Berheciului, pe Dunavăţ, în gura văiei Dobrabii unde este Zlătariul şi mai în jos de gura pârăului Oancea, unde este Stanislav şi seliştea veche Stoeneştii şi la Corod unde a fost Dragoş şi la Corod la movila Seliştei Sârbilor şi dela movila cea mare până în gura văiei Corăzălului pe amândouă părţile, loc pentru un sat cu cătune şi fâneţe cum şi alte sate.

Tălmăcire de pe uricul domnilor Ilie voevod i fratile domnii sale Stefan voevod, domni ţării Moldavii, din let 6946 Iuli 6.

Cu mila lui Dumnezeu noi Ilie voevod şi fratile domnii noastre Stefan voevod, domni ţării Moldavii, facim înştiinţare cu această carte a noastră tuturor cui pe dânsa vor căuta sau vor auzi cetindu-să, precum că acest adivărat sluga noastră boerĭul Mihăilă Oţăl pisarĭul nostru, ce ni-au slujit noaă cu credinţă şi dreptate. Şi văzind noi acea dreaptă şi cu credinţă slujbă a lui către noi, l-am miluit pe dânsul cu deosăbită milă a noastră şi i-am dat noi lui, în pământul nostru, satile pe Berhecĭu, unde iaste Loloş şi mai din gios, unde iaste Stan judele, pe de amândoaâ părţile şi pe Dunavăţ, în gura văi Dobrabii, unde iaste Zlătariul şi mai sus, unde iaste Costea călugărul, aşăjdere şi la Prut, mai din gios de gura părăului Oancea, unde iaste Stanislav şi săliştea vechi Stoeneştii şi la Corod unde au fost Dragoş............ [1]) şi la Corod la movila Siliştii Sărbilor şi dela movila cea mari păn în gura văi Corăzălului pe amândoaâ părţile căt s'ar putea să să aşăzi un sat cu cotunuri şi să-i fie şi de cosit fănaţă. Toate aceste de mai sus scrisă să-i fie lui uric, cu tot venitul, lui şi fiilor săi şi fraţilor săi şi nepoţilor săi de fii şi strănepoţilor săi şi la tot neamul lui cine i să va alege mai de aproapi nestrămutat niciodinioară în vec. Iar hotarăle acelor sate să le fie cu toate hotarăle cele vechi, iar hotarul acelui loc de pustietate să-i fie căte vor putea apuca din destul.

Şi spre aceasta iaste credinţa domniilor noastre de mai sus scrişi Ilie voevod şi Ştefan voevod şi credinţa tuturor boerilor noştri ai Moldavii mari şi mici.

Şi spre mai mari tărie şi întăritura tuturor acelor de mai sus scrise, am poroncit cinstit credinciosului boeriului nostru, dumisale

[1]) In suret este următoarea menţiune: *nu să cunoaşte mai mult de giumătate de rând.*

Sima logofăt, să scrie şi pecete noastră să o lege de acest uric al nostru.

S'au scris în tărgul Vasluiului, la let 6946, Iulie în 6.

Locu peceţii.

De pe sărbie pe limba moldoveniască s'au fost tălmăcit la 1825 Mart 6, de mini mai gios iscălitul şi fiind întocma cu cel adivărat orighinal sărbăsc adiverez.

(ss) Ioan Stamati pitar tălmăcitoriu.

Suretul scris pe două file, se află în colecţia noastră.

Actul este cunoscut în două rezumate publicate în colecţia Costăchescu [1]), dintre care unul incomplet și cu o altă dată [2]).

Destinatarul actului, *pisarul Mihail Oţăl*, este un grămătic cunoscut al cancelariei lui Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, căci Oţăl scrie numai actele emise de Ştefan la Vaslui alături de Iliaş [3]). La începutul carierii sale şi anume, în prima jumătate a anului 1436, el apare numai cu numele de Oțel [4]) și numai din a doua jumătate a pomenitului an apare cu numele complet. Dispărând un timp, Oțel reapare ca boier martor într'unul din actele lui Bogdan tatăl lui Ştefan cel Mare, dar iarăși numai sub numele simplificat: Oțel [5]). El trece apoi, pentru un răstimp foarte scurt, și printre martorii actelor lui Ştefan cel Mare [6]), dar el trăia și la 1463 căci la 15 Aprilie a acestui an el face o danie nepotului său de frate, boierului Herman — un cunoscut personagiu al epocei lui Ştefan cel Mare, căruia i s'a atribuit, pe nedrept, paternitatea versiunii germane a cronicii lui Ştefan cel Mare [7]) — satul Motiseştii de pe Corod [8]) — deci cam în același loc pentru care el capătă confirmarea din 1438.

[1]) Mihai Costăchescu, *op. cit.*, I, Nr. 161 şi II, Nr. 6.

[2]) Și anume, cel publicat de Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, I, Nr. 161.

[3]) V. actele publicate de Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, I, Nr. 141, 145, 151, 156 și II, Nr. 8.

[4]) V. actele publicate de același, în *op. cit.*, I, Nr. 141 și 145.

[5]) V. actul publicat de același, în *op. cit.*, II, Nr. 108.

[6]) V. actul publicat de Ioan Bogdan, în *op. cit.*, I, Nr. II.

[7]) V. Ioan Const. Chiţimia, *Cronica lui Ştefan cel Mare, Versiunea germană a lui Schedel*, Bucureşti, 1942, p. 8—10.

[8]) V. actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. XLIV, cf. și actul, *ibidem*, I, Nr. LXXVI. V. în privinţa lui Mihail Oţăl şi relaţiile dela Mihai Costăchescu, *op. cit.*, I, p. 524.

Dintre satele menţionate în actul nostru se poate identifica în mod precis numai *unde este Zlătarul* şi *unde este Coste călugărul*. Cel dintâi topic este satul *Zlătari* din comuna Leca, judeţul Bacău, iar cel de al doilea—*Filipenii* din judeţul Tecuci, plasa Berheci, acesta din urmă şi după un act din 25 Iunie 1584 [1]). Celelalte sate: *unde este Loloş* şi *unde este Stan*, se găseau de sigur în regiunea Bacăului căci *un Loloş* din *Berheciu*, *giumătate de sat de pe Zeletin* se află atestat în două urice: unul dela Ştefan cel Mare cu data: 10 Martie 1481 şi altul dela fiul şi urmaşul său Bogdan, din 10 Decemvrie 1515, acte menţionate într'un izvod, din 2 Martie 1749, de ispisoace şi zapise — în număr de 515 — al moşiilor lui Apostol Catargiu mare postelnic [2]). Satele de pe Corod şi Corozel se găseau în regiunea Tutovei şi Tecuciului, ţinând seamă de pârâul Corod ce există şi astăzi, care izvorăşte din judeţul Tutova, parcurge judeţul Tecuci şi se varsă în Bârlad [3]). Iar satul *unde a fost Stanislav*, având în vedere poziţia pârâului Oancea din ţinutul Covurlui, ce se varsă în Prut [4]), se va fi aflat undeva prin această regiune, pe Prut. *Dobraba* este o lectură greşită a autorului tălmăcirii actului, pentru numele *Dobrana*, vale în judeţul Bacău [5]). Deci după toponimicele din act mai toate satele se aflau cam în acelaşi loc.

6.

Suceava. 1443 Aprilie 16.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, dă, prin carte, boierului său Tâmpa şi fiilor lui: Miclăuş, Jurj, Iancul şi Mihău, satele: Ruseşti sub Cridă şi pe Siret Sclipoteşti, care să fie uric deopotrivă şi surorii lor Maruşca.

Cu martori.

---

1) Prin acest act se întăreşte, de către Petru Şchiopul, lui Cozma Dunavăţ şi rudeniilor lui, toţi nepoţii lui Filipaş, pe ale lor drese de cumpărătură ce au avut moşul lor Filipaş dela bătrânul Ştefan voevod, jumătate de poiană, unde a fost Coste călugărul la stâlpu, în satul ce se cheamă Filipenii ... textul, la Mihai Costăchescu, *op. cit.*, I, p. 524—525, după un rezumat al actului, rezumat ce se află la Arhivele Statului din Iaşi. V. pentru identificarea satelor şi Mihai Costăchescu, *op. cit.*, I, p. 524—525.

2) V. izvodul, la Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, IX, p. 233.

3) V. *Marele Dicţionar geografic al României*, sub voce.

4) *Ibidem.*

5) *Ibidem.*

† Милостию божїею мы Стефанъ воевода господаръ земли Молдавскои, чиним знаменито ис сѣмъ нашим листомъ, въсѣмъ кто на нъ оузрит или его оуслышит чтоучи, оже тот истинныи слоуга нашъ пан Тъмпа и сынове его Никлъоушъ и Жѹржъ и Анкоул и Михъоу, слѹжили намъ правою и вѣрною[1]) слоужбою. Тѣмъ мы видѣвше ихъ правою и вѣрною слѹжбою до нас, жаловали есми ихъ ѡсобною нашею милостию и дали есми имъ оу нашеи земли села на имѣ Рѹсещи под Мѣломъ и на Серетѣ Склипотещи. Тое въсе що би било им равно и сестрѣ ихъ Марѹшцѣ оурикъ съ въсѣмъ доходомъ и дѣтем ихъ и братїамъ ихъ и оуноучатом ихъ и прѣоуноучатомъ[2]) и прѣщоурѣтом ихъ и въсемѹ родоу ихъ непороушено николиже на вѣкы.

А хотаръ тѣм вишеписанимъ селам съ въсѣми свои старыми хотары коуда из вѣка ѡживали.

А на то ест вѣра нашего господства вишеписанаго Стефана воеводѣ и вѣра възлюбленаго ми брата Петра воеводы и вѣра боѧръ наших: вѣра пана Кръстѣ, вѣра пана Нѣгоѧ логоѳета, вѣра пана Петра Хѹдича, вѣра пана Петра спътарѣ, вѣра пана Доумни Браевича дворника, вѣра пана Юргича Белогородского и зѧтѣ его пана Оанча логоѳета, вѣра пана Дѹми Исаиева, вѣра пана Дѹми Доулческѹла и брата его пана М<ирчи>, вѣра пана Оана Оурѣклѣ, вѣра пана Ивана <Балч>ана чашника, вѣра пана Томи Верешчака, вѣра пана Братѹла, вѣра пана Дїениша спътарѣ, вѣра пана Станчѹла Понича, вѣра пана Сими дворника, вѣра пана Ѡана Жоулича, вѣра пана Кости вистѣрника, вѣра пана Ѡана портарѣ, вѣра пана Маноила Шербича и брата его пана Юрїа, вѣра пана Радоула столника, вѣра пана Маноила Гърбовоула и вѣра пана Кръсти Чорного, вѣра пана Фети, вѣра пана Тодера Васковича бившаго вистѣрника, вѣра пана Ꙗвѹла бывшаго чашника, вѣра пана Богдана, вѣра пана Тодера Къмилѣ, вѣра пана Михаила Пъхна дворника, вѣра пана Боунги комиса и брата его пана Лазѧ спътарѣ и вѣра въсѣх боѧръ нашихъ молдавскыхъ великихъ и малых.

А по нашемъ животѣ кто боудет господаръ нашеи земли или ѿт дѣтеи нашихъ или ѿт братїи нашихъ или ѿт нашего племене или боуди кто кого Богъ изберетъ быти, тотъ що би имъ не пороушил нашего даанїа, али що би имъ оутвръдилъ и оукрѣпилъ за ихъ правою и вѣрною слоужбою.

---

[1]) Textul: слѹжили намъ правою и вѣрною, se repetă în original.
[2]) Textul: и прѣоуноучатомъ, se repetă în original.

Ꙗ на болшее потврьждені́е томоу вьсемоу вышеписанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномꙋ болѣриноу паноу Ѳимѣ логофетꙋ писати и печать нашь привѣсити к семоу нашемоу листꙋ.

Писан оу Сочавѣ в лѣто ҂ѕцна, Априлıа ѕі.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, panul Tâmpa şi fii săi: Miclăuş şi Jurj şi Iancul şi Mihău au slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lor dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu a noastră osebită milă şi am dat lor, în ţara noastră, satele anume: Ruseşti sub Cridă şi pe Seret, Sclipoteşti. Toate acestea să fie lor deopotrivă şi surorii lor Maruşca uric cu tot venitul şi copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răsstrănepoţilor lor şi întregului lor neam neclintit niciodată, pe veci.

Iar hotarul acestor mai sus scrise sate cu toate ale lor vechi hotare pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului Ştefan voevod şi credinţa iubitului meu frate Petru voevod şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Cârstea, credinţa panului Neagoe logofăt, credinţa panului Petre Hudici, credinţa panului Petre spătar, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici Belgorodeanul şi a ginerelui său panul Oancea logofăt, credinţa panului Duma al lui Isaia, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său panul Mircea, credinţa panului Oană Urecle, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Bratul, credinţa panului Dieniş spătar, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Coste vistiernic, credinţa panului Oană portar, credinţa panului Manoil Şerbici şi a fratelui său panul Iurie, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Manoil Gârbovul şi credinţa panului Cârstea Negrul, credinţa panului Fetea, credinţa panului Toder Vascovici fost vistiernic, credinţa panului Albul fost ceaşnic, credinţa panului Bogdan, credinţa panului Toder Cămilă, credinţa panului Mihail Păhno vornic, credinţa panului Bunga comis şi a fratelui său panul Lazia spătar şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră cine va fi domn al ţării noastre sau dintre copiii noştri sau dintre fraţii noştri sau dintre neamul nostru sau fieşcine pe cine Dumnezeu va alege a fi, acela să nu strice dania noastră ci să o întărească şi să o împuternicească lor, pentru a lor dreaptă și credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare întărire a tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boier, panului Sima logofăt, să scrie şi pecetea noastră să atârne către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6951, în Aprilie 16.

Originalul slav, scris pe pergament cu pecetea atârnată căzută, se află în colecţia noastră. Lungimea textului scris este de 23,5—24 cm. şi a crismonului şi a lui *M* iniţial —de 4,2 cm., iar lăţimea textului scris este de 16—16,5 cm. Pe verso pergamentului se află următoarea notă în chirilica românească a secolului al XVIII-lea: « † uric pre 2 sate Ruseştii și Slipoteştii prĕ Sirĕt ».

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2, 3 şi 4 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din veacul al XV-lea.

Este greu de precizat menţiunea destinatarilor actului şi în alte acte anterioare sau posterioare.

Satul *Ruseşti de sub Cridă* este greu de identificat [1]). Satul Sclipoteşti însă este atestat şi în anul 1762, când se afla în proprietatea Saftei, fiica răposatului stolnic Neculai Jora, ca fiind moştenit dela mama ei Ilinca Joroaie [2]). Dintr'o foaie de zestre, din 1 Februarie 1776, aflăm că Sclipoteştii se găsea în judeţul Tecuci şi anume pe Siret [3]). Astăzi satul nu mai există şi în *Marele Dicţionar Geografic al României* este amintit ca fost sat, specificându-se că se afla pe lunca Siretului, la Nord de satul Ionăşeşti din plasa Nicoreşti, judeţul Tecuci.

---

[1]) Două sate cu numele: *Rusăştii-Vechi* şi *Noi*, se află pe valea Botnii în ţinutul Chişinăului. Nu am putea însă preciza dacă unul dintre aceste două sate este cel din actul nostru.

[2]) V. în acest sens scrisoarea lui Alexandru şetrar fratele Saftei, din 17 Mai 1762, la Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, VII, p. 206—207.

[3]) V. doc., la Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, VII, p. 17.

7.

1451 Iulie 14.

Bogdan voevod < domn al Moldovei >, întăreşte, prin carte, boierului său Zianco următoarele sate: Husii pe Şomuz, unde au fost casele Oncii, pe Topoliţa: Urichenii şi Răteştii unde se află casele lui, Davideştii — unde au fost vechile lui curţi, partea lui din Ceahlăeni, Alexandrenii dela gura Zahornii şi jumătate din Curticeşti. I se confirmă şi ţiganii ce-i avea.

Suret dela Bogdan voevod, leat 6959 Iul 14.

† Facem înştiinţare pentru adevărat şi credincios boĭarĭul nostru Zĭanco că slujind noao cu dreaptă credinţă, miluitu-l-am pre dănsul osebit de altă milă a noastră, sate anume Husii pe Şomuz, unde au fost casele Oncii şi pe Topoliţă Urichenii şi Răteştii unde sint casele lui şi Davideştii, unde au fost curţile lui cĕle vechi şi parte lui din Ceahlăeni şi Alexandrenii în gura Zahornii şi giumătate de Curticeşti şi ţiganii lui, anume: Coste şi nepoţii lui: Văsiĭu şi Vlaico. Pe toate acĕle de mai sus scrise ca să-i fie lui dela noi uricu şi cu tot venitul lui şi copiilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor lui şi a tot neamul ce să va alĕge mai aproape, neruşuit niciodată în vĕci. Iar hotarăle satelor acelora să fie lui despre toate părţile după hotarul cel vechiu pe unde au umblat din vĕcu.

Pentru acĕĭa credinţa domnii mĕle şi a prĕĭubit fiĭul domnii mĕle Ştefan voevod şi credinţa tuturor boĭarilor noştri.

Şi pentru mai mare întăritura a celor de mai sus scrise am poroncit cinstit şi credincios boĭariului nostru dumnealui Petru logofăt să scrie şi a noastră pecete către această carte să o lĕge.

Suret din secolul al XVIII-lea, se află în Biblioteca Academiei Române (Documente cu peceţi aplicate sau lipsă, CCXX—2, donaţia Artur Gorovei). Pe verso suretului o mână bătrână,

---

8. voevod | vvo[d]. leat | l͠. 9. credincios | cre[d]. 17. nepoţilor | nepo[t]. 22. voevod | vvo[d], credinţa | cre[d]. 24. cinstit | cins[t], credincios | cre[d], boiariului | boiaru[l]. dumnealui | du[m]. 25. logofăt | lo[gf].

însă contimporană suretului scrie: «s'au tălmăcit de Evloghie dascal ͡1 7270 Iulie 2». In acelaşi loc urmează apoi o însemnare posterioară românească în chirilice cu acest cuprins:

Scrisori č-am dat la Ioniţă logofăt
un zapis al Boului d-au zălojit la Pleşca
un zapis dela neamul Pleşcăi dat la moşul
o carte gospod [1]) dela Mihai Vodă
altă carte gospod [1]) tij [2]) dela Mihai Vodă
altă carte gospod [1]) dela Costandin Mavrocordat
altă carte gospod [1]) dela Ştefan Vodă, un suret dela Dabija Vodă
un zapis a. Rusului
un zapis a lui Răşchitor.

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2, 3, 4 şi 6 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din secolul al XV-lea.

Destinatarul actului, *boierul Zianco*, credem că este Zancea sau Zanciul şi la 25 Noemvrie 1435 un Zancea diac scrie un act al lui Iliaş [3]), tot el scriind şi un altul din 8 Septemvrie 1436 [4]). Apoi într'un act al lui Ştefan, din 3 Ianuarie 1435, act cunoscut numai în suret [5]), apare un Zanciul postelnic cunoscut apoi şi actului original din 14 Aprilie 1435 [6]), în grafia *Zancea*. Şi în sfârşit, la 13 Martie 1502, o Drăgălina, fiică a lui Zancea postelnic, vinde, dimpreună cu nepoţii ei de soră, satul Mândreşti dela obârşia Jerului [7]). S'ar putea ca toate aceste trei personagii să fie una şi aceeaşi persoană, dar o preciziune, în acest sens, este greu de făcut.

In schimb pentru sate şi anume în referire la primele două dispunem de mai multe date care ne îngădue a urmări înstreinarea posesiunii lor până 'n pragul veacului trecut. Astfel din pricina greutăţilor, răzeşii satului Răteşti sunt nevoiţi să se împrumute cu bani, începând cu sfârşitul secolului al XVI-lea, mai precis o atare primă menţiune o găsim la 21 Decemvrie 1599, când un Haruţul zălogeşte vistiernicului Boul a treia parte din jumătatea satului [8]). Dintr'un act cu data: 6 Aprilie 1606 al lui Simeon Movilă, se vede

---

[1]) In text prescurtat *gpd.*
[2]) In româneşte: de asemeni.
[3]) V. actul, la Mihai Costăchescu, *op. cit.*, I, Nr. 139.
[4]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. 153.
[5]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. 131.
[6]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. 132.
[7]) V. Ioan Bogdan, *op. cit.*, II, p. 201.
[8]) V. zapisul la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 13—CCXX.

că Haruțul diac era fiul unuia Lupul şi nepot al unuia Tâmpa [1]. Câteva luni mai târziu şi anume, la 23 Decemvrie 1606, Andrei Haruţul vinde către acelaşi vistier un loc de casă cu jirebie din acelaşi sat [2]. Anul următor şi anume, la 10 Fevruarie 1607, un popă Ionaşco feciorul altui popă Ioachim, nepot al vătafului Tâmpa şi strănepot al lui Micul, vinde aceluiaşi vistier — aici şi precizarea că satul se afla pe apa Topoliței, în ținutul Neamț [3]. O carte a lui eremia Movilă, din 1607 [4], arată că Andreiu Harțul — în loc de Haruțul — diac, era nepot lui Micul şi strănepot lui Coste feciorul lui Dragoş și că el « şi-au vândut a sa dreaptă ocină din dresuri de slujbă ce au avut dela strămoşul său Coste feciorul lui Dragoş dela prĕbunul Alexandru voevod » [5], vistiernicul cumpărător fiind Toader Boul. La 25 Ianuarie 1610, Constantin Movilă întăreşte că o Tudora fata Sofroniei și strănepoata aceluiaşi Coste Dragoş vinde tot vistiernicului parte din Răteşti [6]. Tot din acelaşi an există încă patru documente cu vânzări către acelaşi boier [7]. Dar la 25 Martie 1623 unul dintre răzeşii satului, anume Ilarion diaconul, se ridică, încercând să înlăture, măcar parțial, din devălmăşie pe Agafia soția vistiernicului Boul — care la această dată era mort — întorcându-i banii cu care soțul ei cumpărase părți în Răteşti dela feciorii lui Ionaşco Ganea [8]. Şase ani mai târziu şi anume la 12 Martie 1629 un alt boierănaş, anume Lupul Răspop, încearcă să cotropească o altă parte din sat, căci el cumpără prin carte de întărire emisă de Miron Barnovschi, părțile din Răteşti ale fiilor lui Ionaşco, nepoții lui Tâmpa [9]. Dar stăpânirea acestuia un durează prea îndelung căci la 16 Martie 1638, Vasile Lupu întăreşte diaconului Ilarion de Răteşti părțile din Răteşti, ce el le răscumpără atât dela pomenitul Răspop — care era aprod — cât și dela fiii

---

[1]) V. actul, la Biblioteca Academiei Române, secția mss, doc. 16—CCXX.

[2]) V. zapisul, *ibidem*, 18—CCXX, suretul zapisului e în tălmăcirea protoiereului Mihail Strilbețchi, exarh al « mitropoliei Eşului ».

[3]) V. actul, *ibidem*, 20—CCXX.

[4]) In suretul lui Evloghie dascălul, din 4 Iulie 1762, v. actul, *ibidem*, 19—CCXX.

[5]) Deci se invoacă un act de stăpânire dela Alexandru cel Bun, necunoscut până acum.

[6]) V. suretul actului, la Biblioteca Acad. Rom., Doc. 24—CCXX.

[7]) V. doc., *ibidem*, 25, 27, 29 şi 31—CCXX.

[8]) V. doc., *ibidem*, 43—CCXX.

[9]) V. doc., *ibidem* 50—CCXX.

vistiernicului amintit [1]). Dar şi diaconul cumpărător nu este băştinaş ci un nou venit în sat după cum atestă o judecată a aceluiaşi domn din 5 Iunie 1640 [2]). Totuşi el reuşeşte să se fixeze, căci un zapis din prima jumătate a secolului al XVII-lea [3]), datat numai prin 8 Martie, arată că Larion cumpără părţi în Răteşti dela Gherasĕ şi Nicoară Biachea feciorii Tâmpoaei de Răteşti. Arătam mai sus că la 25 Martie 1623 se caută înlăturarea, măcar în parte, a prezenţei urmaşilor vistiernicului Toader Boul din stăpânirea Răteştilor, dar la 22 Ianuarie 1656 constatăm că fiul acestuia, jicnicierul Dumitraşco, cumpără, prin zapis [4]), a patra parte din jumătatea satului. El obţine apoi, la 9 Septemvrie 1657 şi confirmarea lui Gheorghe Ştefan [5]). Aceluiaşi îi confirmă, la 28 Iunie 1660 [6]), Ştefăniţă Lupul, o altă parte de moşie cumpărată în acelaşi sat. La această dată Dumitraşco Boul este cămăraş de ocnă, iar vânzarea o face Ionaşco Răşchitoriu «cându era foamete» [7]), ne atestă o mărturie din 10 Iunie < 1664—1670 >» [8]). De sigur că vechii stăpâni ai Răteştilor luptau cât puteau împotriva celor cari încercau să le răpească proprietatea cât şi împotriva proaspeţilor stăpâni. Aceste fapte ne sunt atestate de o carte din 26 Martie 1663 a lui Istrate Dabija [9]) când el îngădue ca Ursu de Răteşti să vie în faţa divanului său cu boierul Ştefan Boul fost mare vornic, pentru pricina unor părţi din Răteşti. Dar dreptatea se vede că cumpănea tot în partea boierului căci cinci ani mai târziu, la 5 Mai 1668, Iliaş Alexandru dispune hotărnicia părţilor ce Dumitraşco Boul, vornic de Botoşani, cumpărase în Răteşti. anume: a patra parte din jumătatea satului [10]), pentru ca un an mai târziu— la 17 Mai 1669—să obţină hotărnicie şi pentru ceea ce cumpărase dela Ionaşco Răşchitoriu [11]). Peste un an şi ceva, anume la 22 Iulie

---

[1]) V. doc., la Biblioteca Acad. Române, secţia mss, Doc. 9—CCXXI.

[2]) V. doc., *ibidem*, 11—CCXXI.

[3]) V. doc., *ibidem*, 41—CCXXII.

[4]) V. actul, *ibidem*, 25—CCXXI.

[5]) V. actul, *ibidem*, 26—CCXXI, v. şi suretul, *ibidem*, 27—CCX.

[6]) V. actul, *ibidem*, 35—CCXXI.

[7]) Era o formulă cam des folosită pentru a îndreptăţi puţinii bani cu care boierii achiziţionau proprietăţile răzeşilor scăpătaţi.

[8]) V. actul la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 38—CCXXI. Am datat doc. prin <1664—1670> căci ultima cifră din anul dela Hristos e roasă.

[9]) V. actul, *ibidem*, 40—CCXXI.

[10]) V. actul, *ibidem*, 46—CCXXI.

[11]) V. doc., *ibidem*, 47—CCXXI.

1670 o carte a aceluiaşi domn ne arată din nou în judecată pe Dumitraşco cu răzeşii de Răteşti, pentru partea Răşchitorului[1]. Peste mai bine de trei decenii, şi anume la 27 August 1704, o nepoată a Bugii vinde lui Nicolae mare sluger partea ei din Răteşti, şi anume: partea Bugăi, feciorul lui Gherase [2]. Douăzeci ani mai târziu, Mihai Racoviţă judecă pricina ce numitul fost mare sulger o are cu fata lui Ilie Pleşca jicnicier pentru Răteşti — dând dreptate sulgerului [3]. Această hotărîre e apoi confirmată, la 20 Aprilie 1734, de Constantin Nicolae Mavrocordat [4]. Patru ani mai târziu şi anume: la 30 Martie 1738 [5] o carte a lui Grigore Matei Ghica ne desvălue judecata răzeşilor de Răteşti — între cari primul e Toader Hociung — cu fiul şi urmaşul fostului mare sulger, Costache, vătaful de păhărnicei [6]. Urmaşii vistiernicului Boul silesc pe răzeşi ca să bătătorească iarăşi treptele divanului domnesc pentru a se ogoi împotriva acestora şi astfel reuşesc ca, la 20 August 1759, să capete carte dela Ioan Calimah, prin care sunt volniciţi a-şi stăpâni moşia faţă de pretenţiile ridicate de stolniceasa Catrina a răposatului stolnic Constantin Lazul [7]. Trei ani mai târziu, la 2 Iulie 1762, o carte a lui Grigore Calimah arată din nou pricină între stolniceasă şi alţi răzeşi ai Răteştilor [8]. Dar urmaşii lui Lazul căutau să intre mai adânc în proprietatea Răteştilor căci, la 20 Martie 1773, o parte dintre răzeşii satului făgăduesc a da lui Iordache Lazul biv vel paharnic jumătate din partea lor de moşie dacă îi sprijină într'o judecată [9]. Alături de Lăzeşti, stăpânea partea vistiernicului Boul şi căpitanul Ştefan Stihi [10], care caută să cumpere şi părţile altor răzeşi din aceeaşi moşie, după cum atestă o serie de documente [11].

---

[1] V. doc., la Biblioteca Academiei Române, secţia mss, Doc. 4—CCXXII.

[2] V. doc., *ibidem*, 4—CCXL.

[3] V. doc., *ibidem*, 12—CCXL.

[4] V. doc., *ibidem*, 19—CCXL.

[5] V. doc., *ibidem*, 20—CCXL. Dar ѕ din data de an: 7246 e corectat în д, iar cifra л din data lunii e şi ea corectată în ві.

[6] V. pentru titulatura urmaşului lui Nicolae mare sulger, doc. din Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 17—CCXL.

[7] V. doc. în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc., 24—CCXL. Că Lazul stăpânea părţile Boului vistiernic, ne atestă doc., *ibidem*, 36—CCXL.

[8] V. doc., *ibidem*, 25—CCXL.

[9] V. doc., *ibidem*, 27—CCXL.

[10] V. doc., *ibidem*, 41—CCXL.

[11] V. doc., *ibidem*, 31—34—CCXL.

Insă stăpânirea Lăzeştilor se întindea tot mai mult în moșia Răteşti în paguba răzeșilor băştinaşi, marele paharnic era destul de puternic pentru ca dreptatea să fie de partea lui [1]) şi în decursul anului 1781 obţine carte domnească pentru delimitarea părţilor lui [2]), hotărnicia era de altfel mijlocul cel mai potrivit prin care cel mare şi tare putea să-şi întindă stăpânirea asupra celui mic şi slab, denaturând adevărul prin conruperea hotarnicilor şi a martorilor cari luau parte la o atare lucrare. Dintr'o scrisoare cu data: 25 Mai 1782 [3]) se vede că la această dată Răteştii erau în stăpânirea Lăzeştilor şi a răzeşilor: Borş, Solomon, Lupul, Iordache şi Stamate Hociungi, preotul Toader feciorul lui popa Vasile, strănepotul popei Ioan și căpitanul Ştefan Stihi. Dintre aceştia cei mai dârji erau preotul Vasile cu alte neamuri ale lui, pentru cari la 9 Martie 1783 [4]), Alexandru Constantin Mavrocordat convoacă la mitropolie pe mitropolitul ţării, pe cei doi mari logofeţi — Dimitrie Sturza şi Constantin Rosăt — pe marii vornici, pe marele hatman, marele ban și marele paharnic, ca să judece pe cei doi împricinaţi: Iordache Lazul şi numitul preot «cu care preot ar mai fi avut giudecăţi în câteva rânduri atât la divan înnaintea dumilorsale veliţilor boeri cât şi înnaintea domnii sale Costandin Muruz voevoda și tot nu să odihnește numitul preot». Domnul poruncește, cu acest prilej, vătafului și ceauşului de aprozi ca să stea «ca să ia pricina aceasta sfârşit». Natural că hotărîrea divanului, consemnată la 7 Aprilie 1783 [5]), e în favoarea Lazului. Ajungem astfel, la 24 Octomvrie 1788, când se constată că jumătate din sat era stăpânit de Lăzeşti iar cealaltă jumătate de răzeşi, între aceştia însă erau şi Stihieștii — cari nu erau de baştină şi cari îşi vânduseră părţile lor hătmănesii Safta Rosetoaia [6]) —, cum și stolnicul Grigorie Başotă [7]). Acesta din urmă stăpânea în puterea zestrii dela soţia sa și căuta și el ca şi alţi proaspeţi stăpânitori să-şi întindă stăpânirea în dauna răzeşilor băştinaşi, căci la 16 Ianuarie 1789 se vorbeşte de partea ce o avea cumpărată în Răteşti [8]). Dar Lăzeştii căutau să

[1]) V. doc., la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 44 și 45—CCXL.
[2]) V. doc., *ibidem*, 49—CCXL.
[3]) V. doc., *ibidem*, 51—CCXL.
[4]) V. doc., *ibidem*, 57—CCXL.
[5]) V. doc., la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 58—CCXL.
[6]) V. doc., *ibidem*, 65—CCXL.
[7]) V. doc., *ibidem*, 72 și 73—CCXL.
[8]) V. doc., *ibidem*, 66 și 71—CCXL.

pună mâna şi pe partea Stihieştilor după cum arată un document, din 18 August 1793, când Smaranda soţia răposatului paharnic Iordache Lazul se judecă cu Neculai Stihi căpitan [1]). La 1 Aprilie 1796 acesta, din mare lipsă, este nevoit să-şi zălogească partea lui stolnicului Başotă, despre care am pomenit mai sus [2]), acelaşi lucru îl făcuseră şi Hociungii cu câteva luni mai înainte — la 1 Ianuarie [3]), dar aici profitoarea era Smaranda Lazul şi tot aşa zălogeşte şi Lupul Hociung, la sfârşitul anului — anume la 17 Decemvrie [4]). Se ajunge apoi ca în cursul aceluiaşi an o parte din moşie ce era zălogită la Grigorie Başotă să se scoată la *sultan mezat* [5]), cumpărătoarea fiind tot păhărniceasa Lazul [6]). In urma acestei cumpărături Smaranda Lazul obţine, la 28 Mai 1797, ca să stăpânească şi partea pentru care era în judecată cu Neculai Stihi [7]). Peste şase ani, la 2 Decemvrie 1803, o nouă judecată la divan a Smarandei Lazul cu Şerban nepotul preotului Vasile dă dreptate aprigei boieroaice [8]). Anul 1806, marchează începutul vânzărilor în serie către Smaranda Lazul (Hrisoverghi). Astfel îşi vând părţile lor: Hociungii [9]), Borşeştii [10]), cum şi alţi răzeşi cari se mai găseau în Răteşti [11]) şi anul 1820 se pare că reprezintă intrarea Răteştilor, în totală proprietate, în stăpânirea boierilor Lăzeşti. Satul Răteşti astăzi nu mai există.

Acelaşi fenomen de cotropire s'a petrecut şi cu moşia *Urecheni*. Astfel, la 8 Mai 1649, găsim ca stăpânitori în Urecheni pe Boţeşti şi un Ioachim feciorul Măricăi fata lui Boţ vinde, la această dată, partea lui, feciorilor diaconului Nechifor Boţ [12]). O cumpărătură a acestuia din urmă se atestă şi la 14 Decemvrie 1651 [13]).

---

[1]) V. doc., la Academia Română, secţia mss, Doc.93—CCXL.
[2]) V. doc., *ibidem*, 80—CCXXIII.
[3]) V. doc., *ibidem*, 14—CCXXII.
[4]) V. doc., *ibidem*, 60 b.—CCXX.
[5]) V. doc., *ibidem*, 49—CCXXII.
[6]) V. doc., *ibidem*, 52—CCXX.
[7]) V. doc., *ibidem*, 63—CCXX.
[8]) V. doc., *ibidem*, 77—CCXXI.
[9]) V. doc., *ibidem*, 83 şi 100—CCXXI, 58 şi 65—CCXXII.
[10]) V. doc., *ibidem*, 64 şi 81—CCXXII.
[11]) V. doc., *ibidem*, 59 şi 63—CCXXII.
[12]) V. doc., *ibidem*, 15—CCXXI.
[13]) V. doc., *ibidem*, 16—CCXXI. V. şi confirmarea zapisului de către Vasile Lupu, *ibidem*, 19—CCXXI vânzător fiind acelaşi, Vasile Cumpătă.

La 7 Martie 1653 începe să se strecoare printre răzeşi drept cumpărător marele comis Enache [1]), iar nouă ani mai târziu, anume la 12 Martie 1662, şi Dumitraşco Boul al doilea jitnicier [2]). Incursiunea acestuia din urmă este motivată prin faptul că mai bine de o jumătate de veac Toader Boul stăpânea în moşia vecină Răteşti. O nouă cumpărătură a acestuia se produce la 20 Mai 1669 [3]), iar la 6 Mai 1681 Gheorghe Duca îi întăreşte ui Dumitraşco părţile ce cumpărase în Uricheni, între cari vânzători se aflau şi nepoţii lui Ştefan *Chialbe Re* din Ţiburcani [4]). Tot în decursul anului 1669, amintit, Gheorghe Duca judecă pricina ce răzeşii Boţeşti şi Băceşti o au între ei pentru a treia parte din sat « de pre moşul lor Băcea cel bătrân nepotul Inzăihăicoae strămoşul tuturor » aceasta pentrucă Gheorghe fost mare paharnic, care ar fi cumpărat parte în Buhuşeşti ar voi să intre şi în Uricheni [5]). Probabil că această Inzăihăicoae este o formă conruptă pentru numele unei fete a boierului Zianco, Zancea, străbunul proprietar al satului. Incepând cu 21 Mai 1682 intră cumpărător un nou boier în Uricheni anume, Ia[illegible]e medelnicer [6]). Cumpărăturile lui se efectuiază apoi şi în anii următori, Băceştii şi Boţeştii înstreinindu-şi moştenirea lor băştinaşă [7]). La 5 Mai 1702 [8]) un medelnicer Nicolai, mare clucer la 30 Noemvrie 1704 [9]), cumpără, iar apoi obţine şi danie în acelaşi sat, specificându-se că satul Urecheni se află în ţinutul Neamţ. La 9 August 1728 Grigore Ghica îi întăreşte aceluiaşi, având titulatura de fost mare sulger, părţile ce cumpărase în Urecheni socrul său Boul logofăt [10]). Trei ani mai târziu, la 31 Iulie 1731 [11]) acelaşi domn acordă confirmarea şi fiului său Costache, vătaf de păhărnicei. Aceluiaşi Costache îi acordă, şapte ani mai târziu, Grigorie Ghica şi confirmarea pentru Răteşti. Peste câteva decenii, la 10 Iulie 1749, îl găsim stăpân

[1]) V. doc., la Biblioteca Academiei Române, secţia ms, Doc. 24—CCXXI,

[2]) V. doc., *ibidem*, 37—CCXXI.

[3]) V. doc., *ibidem*, 48 — CCXXI şi 1 — CCXXII, vânzător fiind acelaşi, Vasile Cumpătă.

[4]) V. doc., *ibidem*, 14—CCXXII.

[5]) V. orig., *ibidem*, 49—CCXXI şi copia veche 50—CCXXI.

[6]) V. doc., *ibidem*, 16—CCXXII.

[7]) V. doc., *ibidem*, 22—38—CCXXII.

[8]) V. doc., *ibidem*, 40—CCXXII.

[9]) V. doc., *ibidem*, 5—CCXL.

[10]) V. doc., *ibidem*, 15—CCXL.

[11]) V. cele spuse de noi mai sus.

la Urecheni şi pe Costache Lazul biv vel jitnicier. Şi la această dată el are o pricină cu răzeşii locului, dreptatea caută să se impună tot în partea Lazului, căutându-se cât de cât o motivare măcar aparentă, apelându-se chiar şi la pravilă. Lazul declara că satul «iaste cumpărătură» moşului său Iane sulgerul, iar domnul mai adăogă că răzeşii, „s'au dovedit c'au trăit unii la Niamţu alţii la Botăşiani" — deci numai boierii aveau dreptul să locuiască şi să stăpânească unde vor, răzăşii fiind obligaţi să stea în permanenţă pe moşie — « şi în 80 ani n'au mai răspunsu după rânduiala pravilii». Şi hotărîrea este în cumpăna lui Lazul cu toate că el declarase că la moartea părintelui său, Nicolae sulgerul, «săngur au mărturisit că o a opta parte de sat iasti omeniască»[1]. Şi astfel şi Urechenii intră în stăpânirea Lăzeştilor, după cum am văzut mai sus că s'a întâmplat cu Răteştii.

Credem că *Davideştii* este satul cu acest nume din comuna Suhoverca, ţinutul Cernăuţi[2] iar *Ceahlăeni* este sătişorul Ceahlăeşti din comuna Felioara ţinutul Neamţ[3]. Sunt greu de identificat satele: *Husii* de pe Şomuz, *Curticeştii* şi *Alexandrenii*. Acesta din urmă se afla la gura Zahornii, am apropia acest nume de munţii Zahorna din comuna Călugăreni, ţinutul Neamţ[4].

8.

Suceava. 1452 Septemvrie 10.

Alexandru voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, boierului său Ignat postelnic moşiile: Şoldeştii la Dumitra, Ciorăştii, Bărlăleştii, Soltăneştii şi Socii cu mănăstiri, pe Prut: Dănişoara, Ciocăneştii, Borzăştii şi Vadul Ruşilor unde este Niag, unde a fost Maneş, Ştelunova, Buvin... alte silişti pe din sus de Husova, Dobromireşti pe Smila, Balosineşti pe Smilişoara, pe Tutova unde este fratele destinatarului, la Moina unde este casa lui, siliştea Negrileştii, seliştea pe Lucoveţ unde a fost Frumuşelul şi Zorilă pe Tegheci şi la Prut pe gârla Suholeţul cum şi alte moşii.

Cu martori.

Suret urecului dela Alicsandru vodă cel bătrân din let 6960 Septemvrie 10.

---

[1] V. doc., la Biblioteca Academiei Române, secţia mss, Doc. 22—CCXL.
[2] V. Grigorovitza, *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, sub voce.
[3] V. *Marele Dicţionar Geografic al României*, sub voce.
[4] V. *ibidem.*

Facem ştire cu această carte a noastră tuturor cui pe dânsa... sau cetindu-o va auză precum acest adevărat a nostru credincios boer giupănul Ignat postelnecul slujiind noâ cu dreptate şi cu credinţă, am văzut a lui drepta şi cu credinţă slujbă către noi l-am miluit... dânsul şi din osebită mila noastră i-am întărit pre a lui dreaptă ocină şi moşii sate anume: Şoldeştii la Dumitra şi Cioräştii şi Bărlăleştii i Soltăneştii şi Socii cu mănăstiri şi cu Stanul şi pe Prut Dănişoara şi Ciocăneştii şi Borzăştii şi tot acolo Vadul Ruşilor, unde este Nïag şi de acolo câmpul până agiunge la altă săleşti unde au fost Maneş s..Ştelunova şi pe din sus la gura Să...ţii sileşte Buvin... us ma... da... osebit alte săleşti şi pe din sus de Husova şi Dobromireştii pe Smila şi Balosineşti pe Smilişoara şi pe Tutova unde este fratele lui o... şi unde este casa lui la Moina şi sileşte Negrileştii şi sileşte pe Lucoveţ unde au fost Frumuşelul şi Zorilă pe Tegheci şi la Prut pe gărla Suholeţul unde... avut şi Mojov şi Vaz. Aceste toate de mai sus scrisă sate ca să-i fii lui şi dela noi uric cu tot hotarul neclătit, neruşuit stătător în veci lui şi ficiorilor şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi a strănepoţilor şi a tot rodul lui, care să va alege mai de aproape a lui.

Iar hotarul acestor sate de mai sus <s >crise ca să fii tot pe hotarăle vechi pe unde au îmblat de vechi.

Şi întru aciasta este credinţa a însuşi domnul de mai sus numitul Alicsandru voivod şi credinţa boerilor noştri, credincios boeriu nostru D .... postelnicul... Ivan Bălcian şi Coste D<anovi >ci şi credinţa giupănului ..r .... şi Petre stolnic... comis şi credinţa tuturor boerilor noştri a mari şi mici .... a noastră viaţă şi domnie... alege Dumnezeu a fi domn.... ori din fii noştri ori din... neamul nostru, acesta... întăritură ce mai vârtos... pentru a lui dreaptă slujbă.

Şi pentru mai mare întăritură a tuturor de mai sus scrise poroncit... giupănului Mihail logofăt... a noastră peceti şi... către aciastă adevărată carte a noastră.

Au scris în Suceava.

...stolnicel

7251...

Suretul scris pe două file se află în proprietatea Fundaţiei culturale Mihai Kogălniceanu.

Suretul dat de noi completează şi corectează rezumatul cunoscut al colecţiei Costăchescu [1]).

Destinatarul actului, boierul *Ignat postelnicul*, este cunoscut încă din alte două acte dela sfârşitul primei jumătăţi a secolului al XV-lea, ce i se acordă unul: în Octomvrie 1440, de Ştefan fiul lui Alexandru cel Bun [2]) şi al doilea: la 7 Iulie 1441, de Iliaş asociat cu Ştefan [3]) — în acesta din urmă Ignat apare şi cu titlul de stolnic. Altfel, Ignat stolnicul nu este cunoscut actelor din secolul al XV-lea. Strănepoţii lui: un Ivan cu soră-sa Cârstina apar într'un act din 1554 al lui Alexandru Lăpuşneanu, cunoscut însă numai într'un suret [4]).

Cât despre sate, o parte dintre acestea se pot identifica. Astfel *Şoldeştii* de pe pârăul Dumitra se afla în judeţul Tutova, lângă satul Epureni din care însă astăzi n'a mai rămas decât o vale, păstrând numele Şoldeni [5]). La 5 Martie 1493 satul era întărit uneia Mărina fata lui Dragomir Banul şi nepoata Şoldii [6]). Deci satul îşi trage numele dela acest Şoldea. La 8 Septemvrie 1679 satul se afla în proprietatea neamului Costachi [7]) şi tot în mâna acestora se afla şi la 25 Mai 1819 când se citează un ispisoc, din 23 Aprilie 1563, a lui Ioan Vodă Armeanul [8]). *Ciorăştii* îi întâlnim în cuprinsul aceluiaşi ispisoc al lui Ioan Vodă Armeanul [9]) dar sub numele de *Ciorani*. Satul astăzi nu mai există, d-l M. Costăchescu vede însă păstrarea numelui său în «dealul Cioranilor, ce se află lângă Bârlăleşti şi aproape de Schineni lângă Valea Florinţii, care trebue să fie Dumitra de altă dată» [10]). *Bărlăleştii* există şi astăzi, un cătun ce face parte din comuna Iepureni din judeţul Tutova [11]), deci în apropiere de celelalte două sate pomenite mai sus şi era

---

[1]) V. Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 412, Nr. 114.

[2]) V. Damian P. Bogdan, *op. cit.*, Nr. 5.

[3]) V. *ibidem*, Nr. 7.

[4]) V. suretul în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, doc.

[5]) V. Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 413.

[6]) V. actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, II, Nr. III, suret.

[7]) V. N. Iorga, *Studii şi documente*, VI, p. 33, Nr. 70.

[8]) V. anaforaua din 25 Mai 1819, la Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, XIX, p. 62—63.

[9]) V. nota 8 de mai sus.

[10]) V. Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 413—414.

[11]) V. Dimitrie Frunzescu, *Dictionaru topograficu şi statisticu alu Romaniei*, Bucureşti, 1872, sub voce.

în secolul al XV-lea, în proprietatea lui Şoldea dela Dumitra [1]). Ca şi Şoldeştii satul se găsea, la 8 Septemvrie 1679, în stăpânirea neamului Costachi [2]). *Soltăneştii* şi *Socii* nu se pot identifica prin apropierea celor trei sate specificate mai sus, dar Soci este pomenit ca al lui Şoldea de pe Dumitra spre sfârşitul secolului al XV-lea [3]). Probabil că după 5 Martie 1493 satul Soci a fost vândut lui Ştefan cel Mare de către Mărina nepoata lui Şoldea, iar Ştefan, la rândul său îl vinde boierului Boldur vornicul, după cum atestă un rezumat după un original al lui Ştefăniţă nepotul lui Ştefan cel Mare [4]). Dar nici în proprietatea acestuia din urmă nu rămâne căci acelaşi act arată că o fiică a vornicului Boldur, îl vinde unuia Andruşco. Sunt greu de identificat: *Dănişoara de pe Prut*, *Ciocăneştii*, *Borzeştii* [5]), *Vadul Ruşilor*, *unde este Nιag*, *unde a fost Maneş* [6]), *Ştelunova* — ce se afla din jos de gura Săratei, întrebarea este însă care râuşor Sărata, cel din dreapta sau cel din stânga Prutului —, *Husova* [7]), *Buvin* [8]), *satul de pe Tutova*, *la Moina*, *Negrileşti*, *Lucoveţ* — de dincolo de Prut, *Zorilă* — de pe Tegheci şi gârla *Suholeţul* [9]). *Dobromireştii* şi *Balosineştii* se cunosc în stăpânirea lui Ignat stolnicul încă din Octomvrie 1440 [10])

---

[1]) V. actul specifict mai sus p. 54, nota 6.

[2]) V. N. Iorga, *Studii și documente*, VI, p. 33 Nr. 70.

[3]) V. Ioan Bogdan, *op. cit.*, II, Nr. III.

[4]) V. Mihai Costăchescu, *Documentele moldovenești dela Ştefăniță voevod*, Iași, 1943, Nr. 81.

[5]) După d-l Costăchescu, *Documentele moldovenești înainte de Ştefan cel Mare*, II, p. 415, Borzeşti « au fost probabil dincolo de Prut nu departe de Vișnevca, din judeţul Ismail, unde se află Valea Borzeştilor care dă în Ialpugel şi odaea Borzeşti, urmă a unui străvechi sat ».

[6]) In ediţia Costăchescu, (II, p. 414) e Mane <și> selişte, ce d-l Costăchescu (în *op. cit.*, II, p. 415) o identifică cu satul Mănești, dela Obârşia Ialanului, sat pomenit într'un uric al lui Ştefan cel Mare.

[7]) Se păstrează deci în suret întocmai genetivul posesiv slav Хоусова = a lui Husea, după cum de altfel apare numele şi în actul lui Ştefan cel Mare din 13 Martie 1489 (v. actul la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I Nr. CXCVIII).

[8]) Probabil că în numele seliştei Buvin, este o greşeală în suret pentru numele Budin, în original Бꙋдин, a lui Budea-Bodea, de care fapt se întreabă şi d-l Costăchescu (v. *op. cit.*, II, p. 418).

[9]) D-l Costăchescu crede (în *op. cit.*, II, p. 421) că ar putea fi pârâul Stuhuleţ din judeţul Fălciu, Stuhuleţ ar fi o etimologie populară pentru Suhuleţ.

[10]) V. actul, la Damian P. Bogdan, *op. cit.*, Nr. 5.

fiind confirmate apoi şi la 7 Iulie 1441 [1]. In actul publicat de noi acum avem însă în plus precizarea că numai Dobromireştii se găseau pe apa Smilei căci Balosineştii se aflau pe părâiaşul Smilişoara, desigur un afluent al Smilei [2]. Este interesant de semnalat că, la 15 Aprilie 1622, moşia Dobromireşti ce se găsea în stăpânirea unuia Simion Niamţu este pusă zălog de acesta, la Chicoş stolnicul, pentru două poloboace de miere, cu îndatorirea, din partea zălogitorului, că dacă nu întoarce cele două poloboace cu miere, în răstimp de un an [3], o pierde. Moșia se găsea în ţinutul Tutovii şi hotarul ei « umbla pân în zare dialului despre răsărit despre Coroeşti şi din sus pân în baltă şi să pogoară pân la Pătrăşcani pe drum şi din gios pân în piscul cel înnalt pe unde au umblat hotarul cel vechiu » [4]. La 1686 stăpâneau în siliștea satului Dobromirești — siliștea însă se întindea pe apa Smilii și pe Smilişoara — fetele unui Păcurar și nepoate ale lui Briahnă [5]. Apoi o carte de judecată, dela începutul anului 1756 [6] arată că Dobromireştii se găsea în stăpânirea mănăstirii Floreşti, pentru care moșie are judecată Petre feciorul lui Ion Miclescul şi nepot al lui Gheuca vistierul cu egumenul mănăstirii. Acelaşi Miclescu se găseşte în proces cu mănăstirea şi la 28 Iunie 1762 [7]. Dar procesul pentru seliştea Dobromireşti este atestat şi la sfârşitul primului deceniu al veacului trecut căci la 21 Ianuarie 1810 Divanul Cnejiei Moldovei judecă pe jicnicierul Vasile Miclescul cu credniceriul Mihălache Nicolau ginerele unui răposat sulger Grigoraş [8].

9.

Suceava. 1462 Septemvrie 25.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, jupânesii Ana, sora Simii logofătul şi soţia jupânului Bărsan, satele Socii şi

[1] V. actul la Damian P. Bogdan, *op. cit.*, Nr. 7.

[2] In suretul ediţiei Costăchescu este greşit *Mile* şi *Milişoara* şi în acest sens trebuesc considerate şi referinţele dela p. 418, pentru acele sate.

[3] V. în acest sens zapisul cu data de mai sus, în suret, în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 108—CXXX.

[4] V. zapisul mai sus, în nota 3.

[5] V. zapisul cu data de mai sus, în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 47—CXXXIII.

[6] V. cartea, la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 107—CXXX.

[7] V. doc., *ibidem*, 90—CXXX.

[8] V. doc., *ibidem*, 117—CXXV.

Duşeştii, pentru care Ana are pâră, în faţa domnului, cu vărul ei, Şandru Negrul.

Suret de pe ispisoc vechiu pe sărbie dela Stefan voevod, scris de Petr Ardanevici în Suciava din leat 6970 Septemvrie 25.

Inştiinţare facem prin aciastă carte noastră tuturor cui vor căuta asupra ei sau o vor auzi citindu-se cui va fi trebuinţa a şti, pentru aciastă adevărată Annă sora Simii logofătului, că au venit înnaintea domnii mele şi înnaintea tuturor boerilor domnii mĕle şi au pârât pe vărul său, pe Şandru Negrul, pentru un ispisoc ce l-au avut ĭa dela unchĭul nostru dela bătrânul Stefan voevod pe doao satĕ anume Socii şi Duşeştii şi s'au pârât căt s'au pârât, iar mai ĭa urmă au mărturisit drept Şandru denaintea domnii mĕle şi denaintea tuturor boerilor domnii mĕle precum că acel de mai sus numit ispisoc a Annei gĭupânesii a gĭupânului Bărsanului, adevărat au fost în măna lui dar l-au pierdut în Cetate Albă. Deci văzind noi aciastă driaptă mărturisire a lui, drept aceĭa şi noi am dat dela noi şi am întărit acelĕ de mai sus numitele doao satĕ Socii şi Duşeştii Annei gĭupânesii gĭupânului Bărsanului, ca să-i fie şi dela noi uric şi cu tot venitul şi fiilor ei şi fraţilor, nepoţilor, strănepoţilor, prĕstrănepoţilor şi la tot niamul ei cel mai de aproape şi cu toate hotarăle sale celĕ vechi păn unde s'au apucat din veac. Insă nime să nu mai poată nici a pârâ nici a mai dobăndi nici cu un felĭu de ispisoc nici odinioară în vĕcii vĕcilor, ci după cum scriem mai sus să fie a Annei, nestrămutatĕ în vĕci. Precum spre aciasta este credinţa a mai sus numitei domnii mĕle Stefan voevod şi credinţa a tuturor boerilor noştri a Moldovei a mari şi mici. Şi spre mai mare tăriĭa tuturor acestor de mai sus scrise, poroncit-am credincios boerĭului nostru Dobrul logofăt să scrie şi cătră adevărată cartĕ noastră aciastă pecetĕ noastră să lege.

De pe sărbie pe limba moldoveniască am tălmăcit la anul 1805 Avgust 7. (ss) Polcovnic Pavel Debrici ot mitropolie.

Suretul scris pe două file, se află în Biblioteca Academiei Române (între materialul neclasat, fiind cumpărat, la 5 Iunie 1902, dela anticarul Alb. Zwiebel).

Până astăzi originalul actului de mai sus nu e cunoscut. Ioan Bogdan a publicat un suret [1]), pe care cel ce îl dăm noi mai sus îl completează.

Destinatara actului, *Jupăneasa Ana soția jupanului Bârsan și sora logofătului Sima*, este cunoscută încă dintr'un act dat de Iliaș și Ștefan [2]). La 22 Martie 1520 Petru Rareș cunoștea atât actul dat de Iliaș și Ștefan cât și originalul lui Ștefan cel Mare [3]) necunoscut însă astăzi.

Satele Socii și Dușeștii există și astăzi și sunt cătune ale comunei Cârligi din județul Neamț [4]). Satul Soci este pomenit, pentru prima oară, la 22 Aprilie 1428, în hotarul satelor Cornii și Strîmbii de pe Cracău în ținutul Neamțului [5]), pe acesta din urmă—Strîmbii — îl aflăm, la 1731, contopit în Soci [6]). In timpul lui Petru Rareș și anume, la 22 Martie 1520 satele Soci și Dușești se găseau tot în proprietatea urmașilor Anei și ai lui Sima logofăt [7]). Dar în vremea lui Alexandru Lăpușneanu o parte din Dușești este cumpărată de pârcălabul Ion Stângaciul, al cărui fiu, Ionașco, o vinde, la 15 Septemvrie 1581, uricarului Dămian Cârstovici [8]).

10.

Suceava. 1462 Octomvrie 18.

Ștefan voevod, domn al Moldovei, întărește, prin carte, slugii sale Murance, satul Bucșăștii din Cerna, ce-l cumpără, în fața domnului, dela Pătrașco și unchiul său, la prețul de 68 zloți tătărăști.

Se arată hotarul satului.

Copie de pe suret di pe uric vechiu scris pe sărbie dela Stefan voevod din let 6964 Octomvrie 18, scris în Suciavă de Șteful.

[1]) V. Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. XXXVI, p. 60—61.

[2]) Vezi actul, la Mihai Costăchescu, *op. cit.*, II, Nr. 35, p. 114.

[3]) Căci pe baza lor întărește împărțeala ce nepoții lui Sima și ai Anei o fac asupra proprietăților menționate în acele două acte. V. actul lui Petru Rareș, la Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, XVIII, Nr. 81.

[4]) V. *Marele Dicționar Geografic al României*, sub voce.

[5]) V. actul, la Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, I Nr. 70 și II, p. 116.

[6]) V. Iulian Marinescu, *Documente relative la Ioan Neculce*, în *Buletinul Comisiei Istorice a României*, IV, p. 65.

[7]) V. actul, la Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, XVIII, p. 140—141.

[8]) V. actul, *ibidem*, XIX, p. 154.

Cu mila lui Dumnezău noi Stefan voevod, domn ţării Moldovei, înştiinţare facem cu aciastă carte noastră tuturor cui vor căuta spre dânsa sau o vor auzi cetindu-se şi când să va căde cuiva a şti precum au venit înnainte noastră şi înnainte a tuturor boerilor noştri, Pătraşcu şi cu unchĭul său, şi de a lor bună voe de nime săliţi din uricul tatălui lor, a Dancĭului Roşului, un sat anumi Bucşăştii din Cerna, l-au vândut slugii noastre, lui Murance, drept şăsăzăci şi opt zloţi tătărăşti. Şi au plătit Murance deplinu toţi banii în mâna lui Pătraşcu. Drept aceĭa şi noi văzând a lor ce de bună voe lor tocmală aciastă, aşijdire şi dela noi am dat.... [1]) pe acel de mai sus numit sat Bucşăştii slugii noastre, lui Murance, ca să-i fie lui şi dela noi uric cu tot venitul lui şi fiilor lui, nepoţilor, strănepoţilor, prestrănepoţilor şi la tot niamul lui cine-i va fi mai de aproape nestrămutat niciodinioară în veci. Iar hotarul acelui sat să-i fie începând dela câmpu, dela părăul Plopului, pe vale Pleştii, la fântâna lui Leurdiş şi dialul în sus şi în mijlocul dialului la părăul Niagovii [2]) undi cade în Cerna, apoi peste Cerna la dialul Arzgĭului [3]) şi în vărful dialului pără la făntâna Luzii, ce-i supt măstacăn din rădĭul runcului a lui Stan şi pără la al triile iarăşi rădĭu a Chicerii şi la părăul Boului, apoi vale Cernii în sus, pără la gura Cernii până unde de mai înnainte au fost cu dreptul până la gura părăului Frenţii şi în sus la dumbravă ce-i în vârful dialului unde s'au înplinit la fântăna lui Nan. Atâta-i esti deplin tot hotarul.

Şi spre aciasta esti mărturie a însumi domniei meli de mai sus numit Stefan voevod şi mărturiĭa a tuturor boerilor noştri a mari şi mici.

Şi spre mai mari tăriĭa şi întăritura tuturor acestor de mai sus scrisă, poroncit-am credincios boerĭului nostru, Dobrul logofăt, să scrie şi să lege şi pecete la aciastă adivărată carte noastră.

De pe sărbie pe limba moldoveniască pe căt s'au putut ceti şi înţălegi, fiind multe slovi şterşi de vechimi, s'au tălmăcit, la anul, 1800 Dechemvrie 8 de Polcovnic Pavel Debriţ ot Mitropolie.

---

[1]) In copie: *lipsă*.

[2]) Sau *Niugovii* mai probabil.

[3]) In copie: Ѧрзџȣлȣї.

Copia după suretul din 1800 al polcovnicului Pavel Debriţ, se află în Arhiva Rosetti-Teţcani, documente Cantacuzino-Enescu pachetul VII, doc. 142.

Suretul are două date: 1456 şi 1462. Noi am admis data 1462 pe consideraţiunea că grămăticul Şteful este atestat ca scrib la 1461 [1]).

Un rezumat al unui suret, cu data admisă de noi, aminteşte Ioan Bogdan în colecţia sa [2]), iar un alt rezumat îl publică de două ori — odată cu data: 18 Octomvrie 1456 şi a doua oară cu data: 1462 — Mihai Costăchescu [3]).

Destinatarul actului, *Murance*, *Moranciul*, este cunoscut încă sub Petru Aron [4]).

Desigur, nu încape nicio îndoială, că atributul *Roşu*, pentru Danciul, vechiul proprietar al Bucşeştilor, provine dintr'o confuzie a tălmăcitorului, între slavonescul **Чєрныи** = Negrul şi **Чєрлєныи** = Roşul şi în original a fost **Чєрныи** — cum de altfel cred deopotrivă Ioan Bogdan [5]) şi Mihai Costăchescu [6]).

Dar faptul că unui aceluiaşi destinator i se acordă, la 2 Octomvrie 1460, un alt act — fiind pe lângă Muranciu şi un al doilea destinatar şi adăogându-se, pe lângă Bucşeşti, alte trei proprietăţi [7]), că suretul publicat de noi cunoaşte şi o variantă din anul 1462 [8]) că amândouă actele apar la o dată atât de apropiată şi nu sunt cunoscute decât în surete, că actul lui Petru Aron acordat aceluiaşi personagiu este tot în suret şi că toate aceste surete au fost prezentate într'un proces, din 1803, de către răzeşii din Bucşeşti, judeţul Bacău [9]), ne îndrituește să suspectăm autenticitatea tuturor acestor surete [10]).

---

[1]) V. actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 46.

[2]) Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 40, notele actului publicat sub Nr. XXV.

[3]) Mihai Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, Nr. 1, p. 1, aici şi afirmaţiunea că suretul este publicat în rezumat şi de Ioan Bogdan — şi Nr. 8, p. 44.

[4]) V. actul, la Mihai Costăchescu, *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, II, Nr. 158.

[5]) Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 40.

[6]) Mihai Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, p. 19.

[7]) V. suretul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I Nr. XXIV, p. 39—40, cf. şi varianta publicată de Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, Nr. 6, p. 39.

[8]) V. varianta la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. XLI, p. 69 şi Mihai Costăchescu, *op. cit.* Nr. 8 p. 44.

[9]) V. relaţia atât la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 40 cât şi la Mihai Costăchescu, *op. cit.*, p. 19.

[10]) De altfel şi d-l Costăchescu crede că « era poate ceva neregulat în vânzarea şi cumpărarea satului » dar în « lipsa originalelor » nu se poate pronunţa mai de aproape (v. *op. cit.*, p. 19).

Satul *Bucşeşti de pe Cerna* există şi astăzi ca şi pârâul *Cerna* devenit *Cernul* şi se află în judeţul Bacău [1]).

11.

Suceava. 1479 Martie 4.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, slugii şi boierului său, panului Dajbog pârcălab de Neamţ, satul Doljeştii la gura Albânei, cumpărat: două părţi, dela Maruşca fiica lui Oancea Doljescul, a treia parte, dela Nistor, fiul vitreg al lui Dolj şi un alt sat, cumpărat: o parte, dela Muşa fiica lui Manciul altă parte, dela soţia lui Danciul şi fiul acesteia: Todor şi o a treia parte, dela Zoica. I se confirmă şi ţiganii, cumpăraţi dela Purcel şi dela Ilca, fiica lui Ponici.

Cu martori.

† Милостїю божїєю мы Стефан воєкода господаръ земли Молдавскои, чиним знаменито ис сѣмъ нашим листѡм въсѣмь кто на нем възритъ или чтȣчи его ȣслышить, ѡже тот истинныи и вѣрныи <нашь> слȣга и боꙗринъ пань Дажбогь пръкълабь Немецкїи слоужилъ намь правою и вѣрною слȣжбою. Тѣмь мы видѣвше эго правȣю и вѣрнȣю слȣжбȣ до нас жаловали есмы его ѡсобною нашею милостїю и дали и потвръдили есмы емȣ оу нашеи земли оу Молдавскои села на имѧ: Должещїи, на оустїе Албынѣ що ѡнь кȣпиль тое село за свои правїи пинѣзи, первы кȣпиль в҃ части оу того села ѡт Марȣшка дочка Ꙩан<ч>и Должескȣла за четири ста златиχ татарскиχ, третїѧ част того села що кȣпиль ѡт Нистра, пасинокъ Должинъ за двѣ стѧ златы татарскыχ, дрȣгое село на .... и ѡт .... еще <дрȣгȣю чѧст> за свои пинѧзи, една част ѡт Мȣша дочка Манчюлова за ѯ҃ злати татарскиχ, а дрȣгаѧ чѧст ѡт жена Данчюлова и ѡт сына ею ѡт Тадора еще за ѯ҃ златы татарскиχ, третїѧ чѧст що кȣпиль ѡт Зоика оунȣка ..юдева за ѯ҃ златы татарскыχ, и цигане на имѧ: Манчюлъ съ челѣдїю его що кȣпиль ѡт Пȣрчела за л҃ злати татарскиχ и Пынтѣ <съ челѣдїю его> що кȣпиль ѡт Илка дочка Поничека за ѯ҃ златы татарскыχ. Тое емȣ оурикь съ въсемь доχодомь и дѣтемь его и братїꙗмь его и оунȣчѧтомь его и прѣоунȣчѧтом его

[1]) V. *Marele Dicţionar Geografic al României*, sub voce.

и пращꙋрѧтомь его и въсемꙋ родꙋ его кто сѧ изберεть быти емꙋ наиближнїи непорꙋшенно николиже на вѣкы вѣчныѧ.

Я хотарь тѣмь селамъ да есть по старымь хотаремь кꙋда изъ вѣка ѡжикали.

Я на то есть вѣра нашего господства вышеписаннаго мы Стефана воеводы и вѣра прѣвъзлюбленних сыновь господства ми Алеѯандра и Петра и Богдана и вѣра боꙗрь нашиx: вѣра пана <Станч>юла, вѣра пана Бланкꙋла, вѣра пана Звїꙗри, вѣра пана Нѣга, вѣра пана Икашка, вѣра пана Храна дворника, вѣра пана Дꙋми и вѣра пана Хрьмана пръкалабове Бѣлоградских, вѣра пана Шандра и вѣра пана Маѯима пръкълабове Келїиских, вѣра пана Шандри портарѣ Сѡчавского, вѣра пана Гангꙋра пръкалаба Ѡрхенскаго, вѣра пана Драгоша пръкалаба Новоградскаго, вѣра пана Ѧцка Хꙋдича, вѣра пана Костѣ спатарѣ, вѣра пана Юги кистїѧрника, вѣра пана Германа постелника, вѣра пана Іѡна чашника, вѣра пана <Петра столника>, вѣра пана <Грози Мико>тича комиса и вѣра въсѣхь боꙗрь наших Молдавских, великых и малих.

Я по нашем животѣ кто бꙋдеть господарь нашеи земли Молдавскои <ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего племени, или > пакь бꙋди кого Богь изберет господаремь быти нашеи <земли Молдавскои тоть що бы им не порꙋшил> нашего даанїа и оутвръжденїꙗ али що бы емꙋ оутвръдиль и оукрѣпил........есмы емꙋ дали и потвръдили за его правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋ.

Я на болшеи крѣпости и поꙋтвръжденїе томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есмь нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ Тъоутꙋлꙋ логофетꙋ писати и печать нашꙋ привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ.

Писа Тома оу Сѡчавѣ, в лѣтѡ ҂ѕцпз, мѣсѧца Мартїа д҃.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod, domn al ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată şi credincioasă a noastră slugă şi boier, pan Dajbog pârcălab de Neamţ, a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. Deci noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu a noastră osebită milă şi i-am dat şi întărit lui, în ţara noastră, a Moldovei, satele anume: Doljeştii, la gura Albânei, acest sat ce el l-a cumpărat cu ai săi bani drepţi, întâi a cumpărat 2 părţi în acest sat, dela Maruşca fiica lui Oancea Doljescul, cu patru sute de zloţi tătăreşti, a treia parte din acest sat el a cumpărat-o dela Nistor, fiul vitreg al lui Dolj, cu două sute de

zloţi tătăreşti, alt sat.......... iar cealaltă parte cu ai săi bani, o parte dela Muşa, fiica lui Manciul, cu 60 de zloţi tătăreşti, iar a doua parte, dela soţia lui Danciul şi dela fiul ei Todor, cu 60 de zloţi tătăreşti, a treia parte el a cumpărat-o dela Zoica, nepoata lui... cu 60 de zloţi tătăreşti. Şi ţiganii anume: Manciul cu familia lui, ce l-a cumpărat dela Purcel cu 40 de zloţi tătăreşti şi Pântea cu familia lui, ce l-a cumpărat dela Ilca fiica lui Ponici cu 60 de zloţi tătăreşti. Acestea lui uric cu tot venitul şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor şi strănepoţilor lui şi răsstrănepoţilor lui şi întregului lui neam cine i se va alege mai de aproape, nestrămutat niciodată în vecii vecilor.

Iar hotarul acelor sate să fie după vechile hotare, pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului noi Ştefan voevod şi credinţa prea iubiţilor feciori ai domniei mele: Alexandru şi Petru şi Bogdan şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Stanciul, credinţa panului Vlaicul, credinţa panului Zbiarea, credinţa panului Neag, credinţa panului Ivaşco, credinţa panului Hrană vornic, credinţa panului Duma şi credinţa panului Hârman, pârcălabi de Bělograd, credinţa panului Şandro şi credinţa panului Maxim pârcălabi de Chilia, credinţa panului Şandru portar de Suceava, credinţa panului Gangur pârcălab de Orhei, credinţa panului Dragoş pârcălab de Novograd, credinţa panului Iaţco Hudici, credinţa panului Costea spatar, credinţa panului Iuga vistiernic, credinţa panului Gherman postelnic, credinţa panului Ion ceaşnic, credinţa panului Petru stolnic, credinţa panului Grozea Micotici comis şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveni, mari şi mici.

Iar după viaţa noastră cine va fi domn al ţării noastre, a Moldovei, dintre copiii noştri sau din seminţia noastră sau pe fieşcine îl va alege Dumnezeu să fie domn al ţării noastre, a Moldovei, acela să nu le strămute dania şi întărirea noastră ci să i-o întărească şi să i-o împuternicească, fiindcă i-am dat-o şi întărit-o pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare tărie şi întărire tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan Tăutul logofăt să scrie şi pecetea noastră să atârne către această carte a noastră.

A scris Toma, în Suceava, în anul 6987, luna Martie 4.

Originalul slav, este scris pe pergament destul de gros cu cerneală cafenie, destul de şters, mai cu seamă marginea din

stânga, cu pecetea domnească ce fusese atârnată, căzută, urmele acesteia atestând-o cele 8 găuri suprapuse 4 câte 4, în formă de cruce. A fost în păstrarea Bibliotecii Academiei Române având aceeaşi provenienţă ca şi actele de sub Nr. 3 şi 4, iar în anul 1945 a fost restituit U.R.S.S. Lungimea textului scris este de 36,5 cm., a crismonului şi a lui Ⰿ iniţial — de 4,5 cm., iar lăţimea textului scris este de 11—11,5 cm.

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din secolul al XV-lea.

Destinatarul actului, *Dajbog pârcalab de Neamţ*, apare pentru prima oară, cu acest titlu, la 11 Fevruarie 1478 [1]), dar titlul e în forma prescurtată: Нємєцкаго = de Neamţ, ceea ce înseamnă că atributul de localitate designa, la boierii cu dregătorie, pe cel al dregătoriei. Dajbog deţine pârcălăbia de Neamţ până la 29 Mai 1484 inclusiv [2]) căci la 8 Iunie 1484 completarea de pârcălab de Neamţ pentru Dajbog, aparţine lui Ioan Bogdan [3]), iar la 14 Septemvrie 1486, apar ca pârcălabi de Neamţ: Micotă şi Reaţeş [4]), Dajbog apărând între martorii fără dregătorie tot timpul până la 2 Noemvrie 1491 [5]). Până a nu fi pârcălab, Dajbog deţinuse, începând cu 13 August 1471 [6]) şi până la 22 Mai 1476 [7]), demnitatea de ceaşnic sau paharnic [8]).

Oancea Doljescul, stăpânul vechi şi probabil chiar întemeietorul satului Doljeşti, căci numele său apare, ca genetiv posesiv slav, pentru fiul său vitreg Nistor sub forma: Дол҄жин = *al lui Dolj*, deci satul lui Dolj = Doljeştii, este greu de identificat.

Satul Doljeşti dela gura Albânei este necunoscut altor acte moldoveneşti din veacul al XV-lea, dar el este menţionat în cronicele moldoveneşti din acel timp. Astfel în cronica zisă dela Bistriţa relatându-se prima luptă a lui Ştefan cel Mare cu Petre

---

[1]) V. actul cu această dată, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. CXX.

[2]) V. actul *ibidem*, I, Nr. CLVII.

[3]) V. Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, p. 288.

[4]) V. actul, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. CLVIII.

[5]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. CCXLVI.

[6]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. XC.

[7]) V. actul, *ibidem*, I, Nr. CXIV.

[8]) Sinonimul paharnic apare numai într'un singur act, destinat unei mănăstiri, cf. acest act, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. CIV.

Aron se arată că aceasta s'a dat *la locul numit Hriasc în Dolještі*[1], iar cronica zisă dela Putna numeşte locul *pe Siret, în tină în Dolješti*[2], cum de altfel dă şi letopisețul, de mai târziu, al lui Azarie[3]. Deci satul se afla pe Siret şi în județul Roman, unde există şi astăzi. In a doua domnie a lui Petru Rareş Doljeştii se afla tot în stăpânirea urmaşilor lui Dajbog[4], dar la jumătatea celui de al doilea deceniu al secolului al XVII-lea în Doljești stăpâneau nepoții Anghelinei Goioaia, pe baza unui uric de cumpărătură din timpul lui Ioan Vodă Armeanul[5].

Cel de al doilea sat, ce nu se poate citi din cauză că pergamentul este șters în acel loc, credem că este satul *Dănceşti din Poeni* ce apare în actul de întărire al lui Petru Rareş, din 20 Aprilie 1546, ca fiind al doilea sat de cumpărătură al pârcălabului Dajbog, cumpărătură făcută în timpul lui Ştefan cel Mare, primul sat fiind Doljeşti[6]. Un sat Dănceşti există încă în timpul lui Alexandru cel Bun, pe pârâul Cuțitna[7], azi Cuțicna sau Cuțigna din județul Vaslui[8], din care astăzi n'a mai rămas decât o vale şi un deal: Dănceşti, în comuna Țigăneşti din acelaşi județ[9].

12.

1487 Ianuarie 11.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, slugii sale Radul Pătrăşcan, satele: Beneştii pe pârăul Beneştilor şi Buciumii

---

[1]) V. Ioan Bogdan, *Cronice inedite atingătoare de istoria Românilor*, Bucureşti, 1895, p. 37 şi planşa III.

[2]) Idem, *Vechile cronice moldovenesci până la Urechia*, p. 144, 194, 253 şi 254.

[3]) Idem, *Letopisețul lui Azarie*, p. 91 şi 126.

[4]) Aceştia erau: Titina soția lui Iațco stolnicul cu fratele e Tătar, nepotul de soră al Titinei, Isaia fiul Anghelinei, nepotul lui Cupcici <sic>, toți strănepoți ai lui Dajbog fost pârcalab de Hotin, v. actul cu data: 20 Aprilie 1546, rezumat de Mihai Costăchescu, în *Documentele moldoveneşti dela Bogdan voevod*, p. 240 n. 95.

[5]) V. actul lui Ioan Vodă Armeanul, în *Arhiva Istorică a României*, I, 1, p. 158.

[6]) V. actul, la Mihai Costăchescu, în *op. cit.*, p. 240 n. 95.

[7]) V. actul lui Ştefan cel Mare, din 18 Ianuarie 1490, la Ioan Bogdan, *op. cit.*, I, Nr. CCVII.

[8]) V. *Marele Dicționar Geografic al României*, sub voce.

[9]) *Ibidem.*

cum şi o bucată de loc din hotarul Mihneştilor, ce i le vinde, în fața domnului, Ioan feciorul lui Toma Fulovici, la prețul de 300 zloți. Se arată hotarul satelor.

Leat 6995 Ghenar 11 ispisoc dela Stefan vodă.

Toți cini or citi sau or audzi cetind, facem ştire precum au venit înnainte noastră şi înnainte tuturor boĭarilor nostri moldovineşti sluga noastră Ivan ficior Tomii Fulovici, de bună voe lui, nesilit, niînpresurat, au văndut a sa driaptă ocină dintr'al său drept uric ci au avut dela ....[1]) satul anume Beneştii pe părăul Beneştilor şi alt sat anumi Buciumii ....[1]) şi o bucată de loc din hotarul Mihneştilor, slugii noastre, Radului Pătrăşcan, drept 300 zloți, denainte noastră şi denainte boĭarilor noştri i-au făcut plată deplină.

Pentru aceĭa şi noi am dat şi am întărit slugii noastri, Radului Pătrăşcan, pe aceli de mai sus zisă: satul Beneştii şi Buciumii şi acia bucată de loc din hotarul Mihneştilor ca să-i fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi feciorilor şi nepoților şi strănepoților şi răstrănepoților lui şi a tot niamul lui căt să vor alegi mai di aproapi, neclintit şi neruşiit în veci.

Iar hotarul acelor doauâ sati Beneştii şi Buciumii ca să fie pe hotarul cel vechiu pe unde au trăit din vĕci. Iar hotarul cei bucăți de loc din hotarul Mihneştilor ca să fie din margine pădurii, dintr'un fag însămnat drept peste părău păn în ceĭa margini de pădure într'un măr.

Şi spre aciasta singur Stefan vodă şi pune credința a tuturor boĭarilor ci au fost pe atuncĭa.

Şi pentru mai mari credința şi întărire a toati căti mai sus s'a scris, am poroncit boĭarului nostru Tăutului logofăt sĕ scrie şi pecĕte noastră să o lege la aciastă adevărată carti a noastră.

U Ias leat 7240 Ghenar 6
Pavel gramatic procital

Suretul scris pe hârtie, cu un spațiu gol în două locuri (cel de al doilea spațiu însă n'are nici un rost), se află în Biblioteca Academiei Române (între materialul neclasat, fiind cumpărat, la 28 Iunie 1902, dela Valerian Mussu).

[1]) Spațiu alb în suret.

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din veacul al XV-lea.

Este greu de identificat destinatarul actului, *Radul Pătrăşcan* cum şi cel care face vânzarea: *Ivan, feciorul lui Toma Fulovici.*

Satul *Beneşti* există şi astăzi, aflându-se în plasa Crasna din judeţul Vaslui [1]). După harta lui Bawr [2]) satul era aşezat, în secolul al XVIII-lea, chiar la gura pârăului Benea, ce se varsă în Crasna.

Este greu de identificat satul *Buciumi* cum şi *hotarul* Mihneştilor. Un sat Buciumi era în drum spre mănăstirea Dobrovăţ [3]), un altul se afla pe Bârlad [4]). Un sat Mihneşti se găsea, la 1617, în ţinutul Cârligăturii şi devenise, la această dată, proprietatea marelui vornic Nestor Ureche [5]).

13.

Suceava. 1493 Octomvrie 28.

Ştefan voevod, domn al *Moldovei, întăreşte, prin carte, slugilor sale: Danciul, fratelui său Dragotă şi socrului său Mălaiu şi lui Toma Bosioc, Seliştea lui Dănău unde au fost Lieştii pe Putna, ce le-o vând lor, în faţa domnului, Pătru Dănău cu fratele său Grozav şi cu sora lor Măruşca, copiii lui Grozea Dănău, pe preţul de 40 zloţi tătărăşti, această plată făcându-se pe deplin, tot în faţa domnului.*

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Стефан воевода господарь земли Молдавскои, знаменито чиним нс сим листωм нашим въсѣм кто на н възрит или его чтючи ѹслышит ωже прїидоша прѫд нами и прѫд ѹсими нашими молдавскими болѣре великими и малими наши слѹги: Пътрѹ Дънъоу и брать его Грозавь и сестра их Мърѹшка, сыншве Грозеви Дънъоу, по их доброи воли никим непоноу-

---

[1]) V. *Marele Dicţionar Geografic al României*, sub voce.

[2]) V. pentru această hartă, mai sus, p. 36 n. 3.

[3]) V. actul din 1503, la Mihai Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, p. 260.

[4]) V. actul din 2 Martie 1508, la Mihai Costăchescu, *Documentele moldoveneşti dela Bogdan Voevod*, Nr. 34.

[5]) V. *Buletinul Comisiei Istorice a României*, II, p. 170.

жени а ни присиловани и продали их правоую ѡтниноу ѡт их правого оурика едноу селище на имѣ Селище Дънъшво где били Анецїи на Поутна. Та продали слꙋгам нашим Данчꙋлꙋ и братоу его Драготъ и тестеви его <Мъ<лаю и Томи Босиѡкꙋ за м҃ злат татарских. И оуставши наши слꙋги Данчоул и брат его Драготъ и тесть его Мълаю и Тома Босїѡк та заплатили оуси исполна тоти вишеписаннїи пинѣзи, м҃ злат татарских <оу роуки с>лꙋгам нашим Пътрꙋ Дънъоу и братꙋ его Грозакꙋ и сестри их Марꙋшки сынѡві Грози Дънъоу прѣд нами и прѣд оусими нашими молдавскими боӕре. Ино мы видѣвше их доброю волю и токмеж и полноую заплатꙋ, а ми такождере и ѡт нас дали и потврьдили слоугам нашим Данчꙋлꙋ и братꙋ его Драготъ и Мълаю и Томи Босїѡкꙋ тое прѣдреченнои селище на имѣ Селище Дънъшво где били Анецїи на Пꙋтна, да ест им ѡт нас ꙋрик съ въсем доходѡм и дѣтем их и оунꙋчатѡм их и прѣоунꙋчатѡм их и праціꙋрѣтѡм их и въсемꙋ родоу их кто сѣ им изберет наиближнїи непорꙋшено николиже на вѣки. А хотар тои вишеписанною селищи да ест ѡт оусих сторѡн по старомꙋ хотарꙋ кꙋда из вѣка ѡжили.

А на то ест вѣра нашего господства вышеписанного ми Стефана воеводї и вѣра прѣвъзлюбленних сынѡв господства ми: Алеѯандра и Бѡгдана-Влада и вѣра боӕр наших: вѣра пана Дꙋми пръкълаба, вѣра пана Гангꙋра Ѡрхеиского, вѣра пана Болдора дворника, вѣра пана Хръмана, вѣра пана Шефꙋла, вѣра пана Мꙋшата, вѣра пана Пꙋрече и пана Тоадера <пръ>калаби ѡт Хотинѣ, вѣра пана Микотъ и пана Рѣцена пръкалаби ѡт Нѣмца, вѣра пана Андрейка Чорторѡиского, вѣра пана Шандра Новоградского, вѣра пана Динга, вѣра пана Кълнъоу спътарѣ, вѣра пана Исака вистѣрн<ика, вѣ>ра пана Еремїа постелника, вѣра пана Могила чашника, вѣра пана Фрꙋнтеша столника, вѣра пана Петрика комиса и вѣра ꙋсих боӕр наших молдавских великих и малих.

А по нашим животѣ кто бꙋдет <господаръ нашеи> земли Молдавскои ѡт дѣтеи наших или ѡт <нашего родоу или пакь боуди кого Богъ изберет господарем быти нашеи земли Мол>давскои тот би им не порꙋшил нашего даанїа и потвръженїа, али би им ꙋтврьдил и ꙋкрѣпи<л заноуже> есми дали и потврьдили за их правꙋю слꙋжбꙋ и за <що ѡни> соби кꙋпили за их правїи и чистїи пинѣзи.

А на болшꙋю крѣпост и потвръжденїе томꙋ въсемꙋ вишеписанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ Тъꙋтꙋлꙋ логофетꙋ писати и нашꙋ печат привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ.

Писал Ѩлеѯа дїак ꙋ Сѡчавѣ в лѣтѡ ҂з͠а мѣсѧца Ѡктоврїа к͠и.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod, domn al ţării Moldovei, facem cunoscut, cu această carte a noastră, tuturor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveni mari şi mici slugile noastre: Pătru Dănău şi fratele său Grozav şi sora lor Măruşca, fiii lui Grozea Dănău, de a lor bună voe de nimeni nesiliţi şi nici asupriţi, şi au vândut a lor dreaptă ocină din al lor uric drept, o selişte anume, Seliştea lui Dănău unde au fost Lieştii pe Putna. Aceasta au vândut slugilor noastre: lui Danciul şi fratelui său Dragotă şi socrului său Mălaiu şi lui Toma Bosioc pentru 40 zloţi tătăreşti. Şi s'au sculat slugile noastre: Danciul şi fratele său Dragotă şi socrul său Mălaiu şi Toma Bosioc de au plătit toţi deplin aceşti mai sus scrişi bani, 40 zloţi tătărăşti, în mâinele slugilor noastre: Pătru Dănău şi fratelui său Grozav şi sorii lor Maruşca fiii lui Grozea Dănău, înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveni. Deci noi văzând a lor bună voie şi tocmeală şi plata deplină şi noi de asemenea şi dela noi am dat şi am întărit slugilor noastre, lui Danciul şi fratelui său Dragotă şi lui Mălaiu şi lui Toma Bosioc, această mai înainte pomenită selişte anume, Seliştea lui Dănău, unde au fost Lieştii pe Putna, să fie lor dela noi uric cu tot venitul şi copiiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răsstrănepoţilor lor şi întregului lor neam care se va alege lor mai de aproape, nestricat niciodată în veci. Iar hotarul acestei mai sus scrise selişti să fie din toate părţile după vechiul hotar unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului noi Ştefan voevod şi credinţa prea iubiţilor fii ai domniei mele: Alexandru şi Bogdan-Vlad şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Gangur Orheianul, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Hârman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat, credinţa panului Purece şi a panului Toader pârcălabi de Hotin, credinţa panului Micotă şi a panului Reaţeş pârcălabi de Neamţ, credinţa panului Andreica Ciortorovschi, credinţa panului Şandru Novogradeanul, credinţa panului Dinga, credinţa panului Câlnău spătar, credinţa panului Isac vistearnic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic,

credința panului Petrica comis și credința tuturor boierilor noștri moldoveni mari și mici.

Iar după viața noastră cine va fi domn al țării noastre, a Moldovei, dintre copiii noștri sau din neamul nostru sau iarăși fiecine îl va alege Dumnezeu să fie domn al țării noastre, a Moldovei, acela să nu strice lor dania și întărirea noastră, ci să le-o întărească și să le-o împuternicească, fiindcă am dat și am întărit pentru a lor dreaptă slujbă și pentrucă ei și-au cumpărat cu ai lor drepți și curați bani.

Și spre mai mare tărie și întărire a tuturor acestora mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru pan Tăutul logofăt să scrie și pecetea noastră să atârne către această carte a noastră.

A scris Alexa diac în Suceava, în anul 7001, în luna Octomvrie 28.

Originalul slav ce se afla la Arhivele Statului din Chișinău este scris pe pergament, cu pecetea atârnată căzută după cum atestă o fotografie aflată la Arhivele Statului București (inventariată sub Nr. 1).

Ca și actele de sub Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12 și acesta este necunoscut publicațiilor de documente moldovenești din secolul al XV-lea.

Personagiile destinatare ale actului, cele cari vând cum și satele, sunt greu de identificat.

14.

Vaslui. 1495 Ianuarie 11.

Ștefan voevod, domn al Moldovei, dă și întărește, prin carte, slugilor sale: Mareș, Duma Mălăescul, Sima, Nicoară și Petric ι satul Mereeștii de pe Bârlad.

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Стефан воевода господаръ земли Молдавскои, знаменито чиним ис сим листωм нашим, въсѣм кто на н възрит или его чтючи оуслишит, ωже тоти истинїи наши слоуги Мареш и Доума Мълъескоул и Сима и Никоаръ и Петрика слоужили нам право и вѣрно. Тѣмь мы видѣвше их правою и вѣрною слоужбою до нас, жаловали есми их ωсобною нашею милостїю, дали и потвръдили есми им ωт нас оу нашеи земли оу Молдав-

скои єдно село на Брълаꙗдѣ ....[1]) Мерєєщїи. Тоє въсє вышеписанноє да єст им и ѡт нас оурик и съ въсем доходѡм им и дѣтем их равно и оунꙋчатѡм их и прѣоунꙋчатѡм их и прашꙋрѣтѡм их и въсемоу родоу их, кто сѣ им изберет наиближнии непороушено николиже на вѣки.

А хотар томоу више писанномоу селоу да єст ємоу [2]) ѡт оусих сторѡн по старомоу хотароу коуда из вѣка ѡживали.

А на то єст вѣра нашего господства вышеписаннаго мы Стєфана воєводї и вѣра прѣвъзлюблених сынѡв господства мы: Алеѯандра и Бѡгдана-Влада и вѣра боꙗр наших: вѣра пана Доумии пръкалаба, вѣра пана Бѡлдора дворника, вѣра пана Хрънана, вѣра пана Щ<єф>оула, вѣра пана Моушата, вѣра пана Тоадера Хотинского, вѣра пана Микотъ Немецкого, вѣра пана Чорторѡвского, вѣра пана Шандра Новоградского, вѣра пана Клънъоу спътарѣ, вѣра пана Исака вистѣрника, вѣра пана Єремїѧ постелника, вѣра пана Могила чашника, вѣра пана Фроунтеша столника, вѣра пана Петрика комиса и вѣра оусих боꙗр наших молдавских великих и малих.

А по нашим животѣ кто боудет господаръ нашеи земли Молдавскои ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего родоу или пакь боуди кого Богъ изберет господарем быти нашеи земли Молдавскои тот бы им не порꙋшил нашего даанїа и потвръжденїа али бы им оутвръдил и оукрѣпил заноуже єсми им дали и потвръдили за их правоую слоужбоу.

А на бѡлшоую крѣпост и потвръжденїє томꙋ въсемоу вышеписанномꙋ велѣли єсми нашемꙋ вѣрномꙋ жоупаноу Тъоутоулоу логофетоу писати и нашоу печат привѣсити к семоу листоу нашемꙋ.

Писа Алеѯа оу Васлоуи, в лѣтѡ ҂ꙁг҃, мѣсѧца Генарна а҃і.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod, domn al ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre: Mareş şi Duma Mălăescul şi Sima şi Nicoară şi Petrică au slujit nouă drept şi credincios. Deci, noi văzând a lor dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu a noastră deosebită milă, le-am dat şi întărit lor, în ţara noastră, a Moldovei, un sat pe Bârlad... Mereeştii. Acesta tot mai sus

2· доходѡм | доухoдѡм.

[1]) S'a ras un text de circa 5 cm.

[2]) *Sic.*

scris să le fie lor şi dela noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor, deopotrivă şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răsstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, cine li se va alege lor mai de aproape, nestrămutat niciodată în veci.

Iar hotarul acestui mai sus scris sat să le fie lor din toate părţile după vechiul hotar, pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului noi Ştefan voevod şi credinţa preaiubiţilor feciori ai domniei mele: Alexandru şi Bogdan-Vlad şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Boldur vornic, credinţa panului Hârman, credinţa panului Şteful, credinţa panului Muşat, credinţa panului Toader Hotineanul, credinţa panului Micotă Nemţeanul, credinţa panului Ciortorovschi, credinţa panului Şandru Novogradeanul, credinţa panului Câlnău spătar, credinţa panului Isac vistiernic, credinţa panului Ieremia postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveni: mari şi mici.

Iar după viaţa noastră cine va fi domn al ţării noastre, a Moldovei, dintre copiii noştri, sau din neamul nostru, sau pe fieşcine îl va alege Dumnezeu să fie domn al ţării noastre, a Moldovei, acela să nu le strămute dania şi întărirea noastră, ci să le-o întărească şi împuternicească, fiindcă le-am dat-o pentru a lor dreaptă slujbă.

Şi spre mai mare tărie şi întărire tuturor acestora mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan Tăutul logofăt să scrie şi pecetea noastră să atârne către această carte a noastră.

A scris Alexa, în Vaslui, în anul 7003, luna Ianuarie 11.

Originalul slav, scris pe pergament gros cu cerneală albăstrie, cu pecetea domnească ce fusese suspendată, căzută, se află în Biblioteca Academiei Române (Documente cu peceţi aplicate sau lipsă, CCXIX-1, cumpărat dela doamna Elena Sculy). Lungimea textului scris este de 24—26 cm., a crismonului şi a lui M iniţial de 5,6 cm., iar lăţimea textului scris este de 18—21 cm. In rândul 1 corespunzător ediţiei de mai sus în original se află ras un text de circa 5 cm.

Ca şi actele de sub Nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13 şi acesta este necunoscut publicaţiilor de documente moldoveneşti din secolul al XV-lea.

Destinatarii actului sunt greu de identificat.

Satul *Mereeştii* exista şi la 1448 căci, la 15 Iulie 1448, Petru domnul Moldovei întăreşte boierului său Cernat ploscarul şi fratelui acestuia, Şteful, între alte sate, pe Bârlad: Blajari şi Mereşti [1]. In prima jumătate a secolului al XVII-lea era proprietate răzeşească, căci la 17 Noemvrie 1635, un Macarie fiul unuia Negolia vinde partea sa din moşia Miräeşti, din ţinutul Tecuci mănăstirii Aron Vodă [2]. Acestei mănăstiri i se confirmă apoi, la 9 Aprilie 1663, şi donaţia ce i-a făcut, sub Vasile Lupu, şi Enachi postelnicul, din aceeaşi moşie, proprietatea postelnicului fiind cumpărătură dela mai mulţi răzăşi [3]. Satul avea, la 1682, vad de pod peste Siret, se întindea peste Siret până 'n hotarul Negreştilor, spre Răsărit până 'n apa Călmăţui iar în Apus până 'n cea a Ruginosului [4]. La 1690 Mereştii se întindea pe patru bătrâni şi dela această dată începe să cumpere părţi în sat un Gheorghiţă comis, fratele unui Dediu medelnicer [5]. La 1754 satul se găsea în proprietatea postelnicului Apostol, feciorul lui Gheorghiţă comis [6]. Douăzeci ani mai târziu, îl găsim în proprietatea căpitanului Lupul Coroiu, care capătă Mereştii prin soţia sa, fiica Ilincăi soţia postelnicului — devenit pitar-Apostol [7]. Lupul Coroiu stăpânea în devălmăşie cu Şerban, cumnatul său, feciorul pitarului Apostol [8]. Şi tot în proprietatea Lupului, care iscăleşte şi Manolache [9] îl găsim şi la 1820 [10].

Grafia numelui sub care apare satul Mereeşti, în decursul vremurilor, variază. Astfel la 1635 [11] întâlnim forma *Mirăeşti* — în caractere chirilice Мирѣещи, ca şi în 1819 [12], la 1674 — *Mierăşti* — Миерѣщи, [13], la 1682 *Merieşti* şi *Miarăeşti* (Мериещи, Мѧрѣещи [14]), la

[1]) V. actul, la Mihai Costăchescu, *Documentele moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare*, II, Nr. 88.

[2]) V. zapisul, în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 3—CCXIX.

[3]) V. doc., *ibidem*, 5—CCXIX.

[4]) V. doc., *ibidem*, 11—CCXIX.

[5]) V. doc., *ibidem*, 13—CCXIX, cumpărăturile acestuia sunt atestate apoi la: 1693 şi 1714, v. doc. *ibidem*, 15—CCXIX şi 93—CCXIX.

[6]) V. doc., *ibidem*, 33—CCXIX.

[7]) V. doc., *ibidem*, 35—CCXIX.

[8]) V. doc., *ibidem*, 40—CCXIX.

[9]) V. doc., *ibidem*, 52, 54, 55 şi 56—CCXIX.

[10]) V. doc., *ibidem*, 63—CCXIX.

[11]) V. actul, la Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 3—CCXIX.

[12]) V. doc., *ibidem*, 61—CCXIX.

[13]) V. doc., *ibidem*, 6—CCXIX.

[14]) V. doc., *ibidem*, 11—CCXIX.

1690 — *Mierăeşti*[1]), la 1693, 1711 şi 1774[2]) *Merăeşti*, la 1813 *Mireeşti*[3]) şi la 1820 *Mereeşti*[4]) ca şi în actul lui Ştefan cel Mare. Satul astăzi există sub forma unei moşii, cunoscută sub numele de *Mirăeşti* şi situată la Sud de comuna Lieşti din judeţul Tecuci[5]).

15.

1499 Septemvrie 22.

Ştefan voevod < domn al Moldovei >, întăreşte unei slugi ale sale, nepotul Staţinii, două sate sub codru şi anume: Cervacinţii şi Şarba cum şi moara din Ivancicăuţi.

Ispisoc dela Stefan vodă leat 7007 Săptămvrie 22.

Facem ştiri cu aciastă carte a noastră tuturor cui pre dânsa ar căuta sau citind vor asculta. Iată acestu adevărat sluga noastră (   )[6]) nepoţii Staţinii, l-am miluit dintru a noastră osăbită milă, i-am dat şi i-am întărit în pământul nostru a Moldovii cu doao sate supt codru anume Cervacinţii şi alt sat anume Şarba şi moara carii în Ivancicăuţi ca să o aibă

Ion Grama l-am scris.

Suretul din secolul al XVIII-lea, se află în Biblioteca Academiei Române (Documente cu peceţi aplicate sau lipsă, CCXX-3, donaţia Artur Gorovei).

Un rezumat sumar cu data de zi 27, a dat M. Costăchescu în *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, sub N·. 72.

Este greu de identificat *Staţina*, al cărei nepoţi sunt destinatarii actului.

In schimb putem avea o identificare a satelor.

Astfel dintr'un uric, cu data 15 Ianuarie 1614[7]), al lui Ştefan

---

[1]) V. doc., în Bibl. Acad. Române, secţia mss, Doc. 13—CCXIX.
[2]) V. doc., *ibidem*, 15, 21 şi 35—CCXIX.
[3]) V. doc., *ibidem*, 50—CCXIX.
[4]) V. doc., *ibidem*, 63—CCXIX.
[5]) V. *Marele Dicţionar Geografic al României*, sub voce.
[6]) Aceste paranteze există întocmai, cu spaţiul alb, în suret.
[7]) V. actul, în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 35—CCXX.

fiul lui Ştefan Tomșa [1]) se vede, că la această epocă, satele erau stăpânite de nepoţii lui Budea şi ai lui Mihul Ponici, numele satelor fiind redate în următoarea grafie: **Черєвжчєщїи, Шарба, Иканчикъѹцїи**. Şase ani mai târziu după acest act, o carte a lui Gaspar Graţiani [2]) arată că satele se aflau în ţinutul Hârlăului, pe pârâul Bucecea, dar numele primelor două sate este în parte schimbat căci în carte scrie: **Черєвжчєщїи и Костинєщїи что сѧ зовєт Шарба** adică: Cerevăceştii şi Costineştii ce se chiamă Şarba. Insă o carte, din 28 Mai 1659, a lui Gheorghe Ghica, lămureşte că *Vancicăuţii* se chemau *Costineşti* [3]). Odată cu acest an au început şi înstreinările satelor, căci la 16 Iunie un Pănteleiu cu soţia lui Merluşca fata Irinei, nepoata lui Isac şi strănepoata lui Vasile fost căpitan de curteni, vinde partea ei, din satul Şarba, vameşului Pascal [4]). Şi exact la aceeaşi dată face acelaşi lucru şi « giupăneasa Alixandra » fata lui Cărăiman fost vistiernic, « fămeia lui Nicolae din Costineşti » [5]). O întăritură, din 1667, a lui Iliaş Alexandru, ne arată fixat ca proprietar în Costineşti şi Dragomăneşti pe Solomon Bârlădianul vornicul cel mare de ţara de jos, pe lângă el însă erau şi: Gligoraşco, Simeon şi Ion feciorii lui Vasile căpitanul cum şi un Dociu [6]). Opt decenii mai târziu, atestăm ca moştenitori ai marelui vornic de ţara de jos, pe Gheorghe Arapul fost al doilea medelnicer şi pe Ştefan Gherghel fost postelnic [7]). La această dată şi anume, la 15 August 1747, Grigorie Ghica scrie lui Ion Diamandi fost mare jitnicier şi lui Ion Izmană fost mare şetrar că înaintea lui au avut judecată Gheorghe Arapul fost al doilea medelnicer şi Ştefan Gherghel fost postelnic cu Dumitraşco Dociul feciorul lui Gheorghiţă Dociul pentru patru sate «ce sintu unul lângă altul cu hotarăle anume: Cerviceştii şi Şarba şi Costineştii şi Drăgomăneştii la ţinutul Hârlăului». Cei doi dintâi, scrie domnul, au arătat că « din început aceste sate au fost osăbite cu numele lor şi cu hotarăle lor » şi că ei le au de pe Solomon Bărlădianul logofăt şi li-au fost

---

1) Din data de an a actului specificat, cifra **к** (din **зркв**) nu se vede, dar prezenţa lui Beldiman mare logofăt, ca diriguitor al actului, atestă existenţa ei.

2) V. doc., în Biblioteca Acad. Rom., Doc. 41—CCXX.

3) V. doc., *ibidem*, 31—CCXXI. In doc.... şi « un vad de moară pe apa Bucecei pre hotarul Vancicăuţilor ce să chiamă Costineştii ».

4) V. doc., în Biblioteca Acad. Rom., secţia mss, Doc. 32—CCXXI.

5) V. doc., *ibidem*, 33—CCXXI.

6) V. doc., *ibidem*, 44—CCXXI.

7) V. doc., *ibidem*, 21—CCXL.

date zestre de soacra lor, Safta comisoaia, lui Ghiorghiță Frătiță, iar acesteia, de muma ei Ilinca, nepoata lui Bârlădianul și Ilincăi de logofătul Bărlădianul. Aceiași mai arată că « osăbit » mai au cumpărături făcute de logofătul Vasile Dămiian tatăl soacrei lor și de socrul lor. Dar având și uricarul Strătulat Borălianul, moșul Doceștilor, cumpărături în Drăgomănești s'a ridicat cu judecată Dumitrașco Dociul împotriva lui Gh. Anghel Arapul care neavând lângă sine « dresele », au arătat numai o hotarnică a armașului Ionașco Tălmaci — iar Dumitrașco Dociul un ispisoc dela Ștefan Tomșa în care scrie c'au cumpărat jumătate din a treia parte « din sat Ivancicăuții ce să numescu Dragomăneștii și pomenindu și la titulușul hotarnicii lui Tălmaciu că aceste sate Dragomăneștii și Costineștii și Șarba și Cerviceeștii mai înainte vrĕme ar fi fost toate un sat și s'au chiemat Ivancicăuții ». Grigorie Ghica arată, în continuare, că judecata a dat dreptate Doceștilor dar « acum aducând Gheorghe Arapul și Ștefan Gherghel dresăle lor, de iznoavă » cerând judecată și judecându-se din nou, s'au aflat, la aceștia doi « ispisoace mai vechi decât a Dociului, unul iarăși dela Ștefan Vodă Tomșĕ mai vechiu cu noâ ani și altul dela Ștefan vodă cel bun încă și mai vechiu cu o sută și cinsprăzeče ani scriindu pre aceste patru sate mai sus numite că din început au avut osebire unul de cătră altul și cu numele lor și cu hotarăle lor ». Domnul mai arată că cei doi boieri aveau și un ispisoc dela Gheorghe Ghica din 7167 în care scrie numai Șarba și conchide că Tălmaciul a greșit în « titulușul » hotarnicei sale, dar hotarnica în sine e bună și că Ioan Diamandi cu Ion Izmană să despartă Drăgomăneștii de Costinești punând și pietre de hotare [1]).

Deci Gheorghe Arapul și cu Gherghel prezintă, în sprijinul dreptății lor, și actul lui Ștefan cel Mare din anul 1499, ce-l publicăm în suret, căci actul lui Ștefan fiul lui Ștefan Tomșa, citat mai sus, este din 1614.

Satul Cervacinți = Cervăcești, există și astăzi și cunoscut sub numele de *Cervicești* se aflǎ în comuna Cucoreni, plasa Târgul din județul Botoșani [2]). Tot așa și *Șarba*, cunoscută, încă la începutul secolului al XVII-lea, sub numele *Costinești*, există sub acest din urmă nume în aceeași plasă și județ ca și Cervicești [3]). Cât despre

---

[1]) V. doc. citat mai sus, în nota 7 de pe p. 75.

[2]) V. *Marele Dicționar Geografic al României*, sub voce.

[3]) *Ibidem.*

Ivancicăuţi, acesta, încă la jumătatea secolului al XVII-lea, se înglobase în Costineşti.

16.

Vaslui. 1502 Martie 10.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, boierului său Toader Toc stolnic schimbul ce-l face, în faţa sa, cu Marenca fiica lui Mihul Epure şi nepoata lui Toma Solescul, luând dela Marenca satul Soleşti de pe Vaslui unde a fost strămoşul ei Andrei şi unde a fost jude Mihailo Negrul şi dându-i în schimb satul Foleşti de pe Crasna şi 100 zloţi tătărăşti.

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Стефанъ воевода, господаръ земли Молдавскѡи, знаменито чиним ис сим нашим листѡм въсѧм кто на нь ꙋзрыт или чтоучи его ꙋслышит, ѡже тота истинна Маренка дѡчка Михꙋла Епꙋрѣ, оунꙋка Томина Солескоула прїиде прѧд нами и прѧд оусими нашими молдавскыми болѣре по своей доброи воли никым непонꙋжена а ни присилована и проминѣла свою правꙋю ѡтнинꙋ ѡт ей правого ꙋрика и дала слоуѕѣ нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ Тоадерꙋ Тѡкоу столникꙋ едно село на Васлꙋи на имѣ Солещи где был прѧдѧд ей Андрей где былъ жоуде Михаило Негроул. А пакъ нашъ вѣрнїи слоуга пан Тоадеръ Тѡк столникъ дал Маренкы дочкы Михꙋла Епоуре измѣнꙋ за то свою правꙋю ѡ<т>нинꙋ выкоуплепїе едно село на Красной на имѣ Фолещи и еще придалъ ей стѡ златъ татарскых и привилїе старое що било ѡт оуика нашего ѡт Стефана воеводи; и пакъ и дрꙋгое привилїе коупежное що ѡт нас же на тое село на Фолещи ѡн еще дал их ѡбѣ оу рꙋкы Маренкы дочка Михꙋла Епꙋре, прѧд нами же и прѧд нашими болѣре. Ино мы видѣвши добрꙋю их волю и тѡкмеж пакъ и добрꙋю их измѣнꙋ що же ѡни промежи собою измѣнили соби свои правїи ѡтнини по их доброй воли, а мы такождере и ѡт нас есмы дали и потвърдили слꙋѕѣ нашемꙋ вѣрномоу паноу Тоадерꙋ Токꙋ столникꙋ тое прѧдреченное село на Васлꙋи на имѣ Солещи где был Андрей <прѧдѧд ей>[1]) где был жꙋде Михаило Негрꙋл, како да есть емꙋ ѡт нас ꙋрикъ, и съ въсемъ доходѡм емꙋ и дѣтем

[1]) Omis in original.

єго и братїам єго и оунɤчатом єго и прѣɤнɤчатом єго и праɰɤрѣтом єго и въсемɤ родɤ єго кто сѣ ємɤ изберет наиближнїи непорɤшено николи на вѣкы.

Я хѡтар томɤ вышереченномɤ селɤ на имѣ Ѳолеɰи ɰо на Васлɤи да єсть съ въсѣми своимы старими хотарми покɤда из вѣка ѡжикали.

Я на то єсть вѣра нашего господства вышеписаннаго мы Ѳтефана воєводи и вѣра прѣвъзлюбленнаго сына господства мы Богдана воєводы и вѣра наших боѧрь: вѣра пана Дɤми и вѣра пана Болдора дворника, вѣра пана Щефɤла, вѣра пана Брɤдɤра, вѣра пана Толдера и пана Негрила паркалабове Хотинскїи, вѣра пана Єремїѧ <и> пана Драгоша паркалабове Немецкїи, вѣра пана Шандра паркалаба Новоградского, вѣра пана Лɤка Ярбɤрѣ портарѣ Ѳѡчавского, вѣра пана Кълнъɤ спатарѣ, вѣра пана Исака вистѣрника, вѣра пана Козма Шарпе постелника, вѣра пана Могила чашника, вѣра пана Фрɤнтеша столника, вѣра пана Петрика комиса и вѣра ɤсих боѧр наших молдавскых и великых и малих.

Я по нашем животѣ кто бɤдет господаръ нашеи земли ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего родɤ или пакь бɤди кого Богъ изберет господарем быти нашеи земли Молдавскои тѡт бы ємɤ не порɤшил нашего даанїѧ и потвърждєнїѧ али бы ємɤ оутвърдил и оукрѣпил <занɤже дали> и потвърдили єсмы ємɤ за его правɤю и вѣрнɤю слɤжбɤ.

Я на болш... крѣпѡст и потвръждєнїє томɤ въсемɤ вишеписанномɤ велѣли єсми нашемɤ вѣрномɤ панɤ Таɤтɤлɤ логофетɤ писати и нашɤ печать привѣсити к семɤ нашемɤ листоу.

Матеи писаль ɤ Васлоуи, в лѣто ҂з҃і мѣсѧца Мартїѧ і҃ дьнъ.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod, domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cari o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată Marenca fiica lui Mihul Epure, nepoata lui Toma Solescul, a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveni, de a ei bună voie de nimeni nesilită şi nici asuprită şi a schimbat a sa dreaptă ocină, din dreptul ei uric, şi a dat slugii noastre credinciosului pan Toader Toc stolnic un sat pe Vaslui, anume Soleşti, unde a fost strămoşul ei Andrei, unde a fost jude Mihailo Negrul. Şi iarăşi a noastră credincioasă slugă panul Toader Toc stolnic a dat Marencăi, fiica lui Mihul Epure, schimb pentru aceasta, a lui dreaptă ocină cumpărătură un sat pe Crasna anume Foleşti şi încă i-a

mai dat ei o sută de zloţi tătăreşti şi vechiul privilegiu ce era dela unchiul nostru, dela Ştefan voevod, şi iarăşi şi alt privilegiu de cumpărătură ce-i şi dela noi pe acel sat pe Foleşti, el încă le-a dat, pe amăndouă, în mâinile Marencăi fiica lui Mihul Epure, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri. Deci, noi văzând a lor bună voie şi tocmeală iarăşi şi a lor schimb bun ce au schimbat ei între dânşii ale lor drepte ocine de a lor bună voie, iar noi de asemeni şi dela noi am dat şi am întărit slugii noastre credinciosului pan Toader Toc stolnic, acest mai înainte zis sat pe Vaslui anume Soleşti unde a fost strămoşul ei Andrei, unde a fost jude Mihailo Negrul, ca să-i fie lui dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răsstrănepoţilor lui şi întregului lor neam cine i se va alege lui mai de aproape neclintit niciodată pe veci.

Iar hotarul acestui mai sus zis sat anume Soleşti ce este pe Vaslui să fie cu toate ale sale vechi hotare pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului noi Ştefan voevod şi credinţa preaiubitului fiu al domniei noastre Bogdan voevod şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Duma şi credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Şteful, credinţa panului Brudur, credinţa panului Toader şi a panului Negrilă pârcălabi ai Hotinului, credinţa panului Ieremia şi a panului Dragoş pârcălabi ai Neamţului, credinţa panului Şandru pârcălab al Novogradului, credinţa panului Luca Arbure portar al Sucevii, credinţa panului Câlnău spatar, credinţa panului Isac vistiernic, credinţa panului Cozma Şarpe postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi domn al ţării noastre dintre copiii noştri sau dintre neamul nostru sau iarăşi pe oricine îl va alege Dumnezeu să fie domn al ţării noastre, a Moldovei, acela să nu strice lui dania şi întărirea noastră ci să-i întărească şi să-i împuternicească fiind-că i-am dat şi i-am întărit lui, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare putere şi întărire a tuturor acestor mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru pan Tăutul logofăt să scrie şi pecetea noastră să atârne către această carte a noastră.

A scris Matei, în Vaslui, în anul 7010, în luna Martie a 10 zi.

Originalul slav, scris pe pergament, cu pecetea domnească ce fusese atârnată, căzută, se află în Biblioteca Academiei Române

(Documente cu peceţi aplicate sau lipsă, CCXXIV-2, cumpărat la 7 Martie 1940, dela Rosetti-Solescu). Lungimea textului scris este de 38—39 cm., a crismonului — de 6 cm., a lui M iniţial de 6—6,3 cm., iar lăţimea textului scris este de 13,50—14,50 cm. Pe verso actului sunt însemnări chirilice româneşti fără importanţă. Din cauza păturirii, actul este rupt puţin la îndoituri.

Actul este cunoscut într'un rezumat publicat în 1925 de Iulian Marinescu după condica moşiilor lui Teodor Rosetti-Solescu [1]) rezumat reprodus apoi în colecţia Costăchescu [2]).

Destinatarii actului nu sunt cunoscuţi din alte acte.

Uricul de care aminteşte actul ca fiind dela Ştefan unchiul lui Ştefan cel Mare, adică dela Ştefan fiul lui Alexandru cel Bun, nu este cunoscut până astăzi după cum necunoscut este şi cel pomenit ca emanând dela Ştefan cel Mare.

Satele sunt cunoscute, din amintita condică a moşiilor lui Teodor Rosetti-Solescu. Astfel sub Alexandru Lăpuşneanu, Toader Toc şi Ion Furcilă feciorii stolnicului Toader Toc din timpul lui Ştefan cel Mare, vând o parte din *Soleşti* vornicului Drăghici Nădăbaico [3]). Insă în timpul expediţiei lui Mihai Viteazul la Hotin, împotriva lui Ieremia Movilă, fiii lui Nădăboico pierd ispisocul de cumpărătură al tatălui lor aşa că la 12 Iulie 1602 capătă, dela Ieremia Movilă, un nou privilegiu [4]). Incă în 1601 în Soleşti pe lângă feciorii stolnicului Toader Toc şi cei ai lui Nădăbaico mai stăpânea, o a treia din a şaptea parte a satului, şi un pitar Buciumaş, prin cumpărătura dela un Nachidel nepot Cârstii [5]). La începutul celei de a doua jumătăţi a veacului al XVII-lea începe să pătrundă în moşia Soleşti şi marele logofăt Nicolae Racoviţă [6]), care prin danii şi cumpărături reuşeşte să pună mâna pe răzeşie [7]), lăsând apoi să continue cotropirea, fiul său Ion Racoviţă [8]). Din hotarnica întocmită, la 28 Iunie 1709, se vede că moşia Soleşti era alcătuită din 411 pământuri — pământul lat de 11 paşi — fără delniţele de

---

1) V. Iulian Marinescu, *Documente vasluiene extrase din condica moşiilor lui Teodor Rosetti-Solescu*, în *Buletinul Comisiei Istorice a României*, IV, (1925), p. 183—184.

2) Mihai Costăchescu, *Documente moldoveneşti dela Ştefan cel Mare*, Nr. 78, p. 241.

3) V. Iulian Marinescu, *op. cit.*, I, Nr. 3.

4) *Ibidem.*

5) *Ibidem*, I, Nr. 2.

6) *Ibidem*, I, Nr. 7.

7) *Ibidem* I, Nr. 7, 9 şi 10.

8) *Ibidem*, I, Nr. 12—23.

fân, împărțite, aceste pământuri, pe bătrânii: Nădăbaico, Buciumaş şi Gonța şi dintre acestea numai 141 pământuri mai rămăseseră în proprietatea răzăşilor [1]). Odată cu sfârşitul primului deceniu al veacului al XVIII-lea apare un nou cumpărător, anume vornicul Iordache Roset [2]) — care intrase mai înainte în Solești ca ginere al logofătului Racoviță [3]). Iordache Roset și apoi fiul său Ştefăniță continuă cumpărăturile în Solești [4]) ultima atestare de acest fel fiind la 8 Ianuarie 1765 [5]).

Cât despre *Foleşti*, aici la sfârşitul veacului al XVI-lea intră drept cumpărător un vornic Agărici, căci la 21 Noemvrie 1591 un Ion feciorul Antimiei Focşoae vinde acestuia o jumătate din a treia parte din bătrânul Ciorteştilor [6]). Acelaşi cumpără apoi şi la 6 Mai 1671 [7]). Incepând cu anul 1675 apare un nou cumpărător: vătaful — devenit apoi vornic — Golăe [8]) — care însă era înrudit cu Agăricii [9]). Până la începutul celei de a doua jumătăți a secolului al XVII-lea sunt stăpâni urmașii Golăeștilor înrudiți cu Agăricii [10]). Dar începând cu 23 Septemvrie 1763 aceștia încep să înstreineze boierilor Rosetești, cel dintâi cumpărător fiind stolnicul Vasile Rosăt [11]). Aceluiași boier cum și urmașilor lui încep să vândă și răzășii coborâtori din Ciortești [12]) și curând, la 27 Septemvrie 1771, stolnicul Rosăt stăpânea din patru bătrâni ai satului, trei în întregime și din al patrulea o bună parte, iar răzășii mai rămăseră stăpâni pe 50 pământuri din totalul de 450 [13]).

Amândouă satele există și astăzi în județul Vaslui [14]).

17.

Vaslui. 1502 Martie 17.

Ştefan voevod, domn al Moldovei, întăreşte, prin carte, slugilor sale: Groza, Costea, Stănilă, Mănea, Jurj, Radul, Opriş, Dragomir, Ne-

[1]) V. Iulian Marinescu, *op. cit.*, în rev. cit., I, Nr. 24.
[2]) *Ibidem*, I, Nr. 24 și 25.
[3]) *Ibidem*, I, Nr. 27.
[4]) *Ibidem*, I, Nr. 26, 27 şi 31.
[5]) *Ibidem*, I, Nr. 42.
[6]) V. doc. la Iulian Marinescu, în *op. cit.*, II, Nr. 1.
[7]) *Ibidem*, II, Nr. 3.
[8]) *Ibidem*, II, Nr. 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13 și 15.
[9]) *Ibidem*, II, Nr. 20.
[10]) *Ibidem*, II, Nr. 19 şi 20.
[11]) *Ibidem*, II, Nr. 22.
[12]) *Ibidem*, II, Nr. 24—26.
[13]) *Ibidem*, II, Nr. 27.
[14]) V. *Marele Dicționar Geografic al României*, sub voce.

grilă, Colţea, Ion, Neagoe, Stanciul, Hodorob şi Fedca satul Petreşti de pe Milcov, ce este între Simioneşti şi Folteşti, pe care cei numiţi îl cumpără, în faţa domnului, dela Anca, Ţole şi Magda fiicele Neagăi şi dela rudeniile acestora: Sima şi Băloş, la preţul de 140 zloţi tătăreşti.

Cu martori.

† Милостїю божїею мы Стефан воевода господарь земли Молдавской, знаменито чиним не сим листωм нашим <въсѣм> ктω на нь възрить или чтоучи его оуслышить, ωже прїидоша прѧд нами и прѧд нашими молдавскими бояре дωчки Нѣгини на имѣ Янка и Цоле и Магда и племениковe их Сима и Бълωш по их доброи воли никим непонꙋжени а ни присиловани и продали свою правꙋю ωтнинꙋ ωт их праваго ꙋрика едно село на Милковѣ на имѣ Петрещи межи Симиωнещи и Фолтещи слꙋгамь нашим <Гр>ози и Кости и Стънилъ и Мъни и Жꙋржи и Радꙋлꙋ и Ωпришии Драгомирꙋ и Негрилови и Колци и Іωнꙋ и Нѣгоеви и Станчꙋлꙋ и Ходороби и Федки за р҃м злат татарскых. И ꙋ том ꙋси вышеписаннiи наши слꙋги заплатили ꙋси тоти вышеписаннiи пинѣзи р҃м злат татарскых ꙋ рꙋки дочкамь Нѣгинимь: Янки и Цоле и Магди и племеникωм их: Сими и Бълошꙋ прѧд нами и прѧд нашими бояре. Ино мы видѣвше ихъ доброи воли и токмеж и полнꙋю заплатꙋ, а мы такωждере и ωт нас есмы дали и потвръдили слꙋгамь нашим: Грози и Кости и Стънилъ и Мъни и Жꙋржи и Радꙋлꙋ и Ωпришии Драгомирꙋ и Негрилови и Колци и Іωнꙋ и Нѣгоеви и Станчꙋлꙋ и Ходороби и Федки тое прѣдреченное село що на Милковѣ на имѣ Петрещи, що ест межи Симиωнещи и Фолтещи, како да ест им ωт нас ꙋрикь и съ въсемь доходωм едномꙋ яко и дрꙋгомꙋ и дѣтемь их и ꙋнꙋчатомь и прѣꙋнꙋчатомь их и пращꙋрѣтωм их и въсемꙋ родꙋ их кто сѧ имь изберет наиближнїи непорꙋшенно николиже на вѣкы. А хотар томꙋ вышеписанномоу селꙋ на имѣ Петрещим, да ест по старомꙋ хотарꙋ по кꙋда из вѣка ωживали.

А на то ест вѣра нашего господства вышеписаннаго мы Стефана воеводи и вѣра прѣвъзлюбленнаго сына господства мы Богдана воеводи и вѣра бояр наших: вѣра пана Дꙋми, вѣра пана Болдора дворника, вѣра пана Шефꙋла, вѣра пана Дꙋми Брꙋдꙋра, вѣра пана Тоадера и пана Негрила паркалабовь Хотинскых, вѣра пана Еремїѧ и пана Драгоша паркалабωв Немецких, вѣра пана Шандра паркалаба Новоградского, вѣра пана Арбꙋрѣ портарѣ Сωчавского, вѣра пана <Клън>ъꙋ <спатар>ѣ, вѣра пана Исака вис-

тѧрника, вѣра пана Козми <Шарпе> постелника, вѣра пана Могилѣ чашника, вѣра пана Фрѹнтеша столника, вѣра пана Петрика комиса и вѣра въсѧх боѧр наших молдавскых: великых и малих.

А по нашемь животѣ кто бѹдет господарь нашеи земли, ѡт дѣтеи наших или ѡт нашего рода или пакь боѹди кого Богь избереть господаремь быти нашеи земли Молдавскои тоть бы имь не порѹшиль нашего даанїѧ и повръжденїѧ али бы им ѹтвръдиль и ѹкрѣпиль занѹже есмы имь дали и потвръдили за их правѹю слоѹжбѹ и за що ѡни кѹпили соби за свои правїи пинѣзи.

А на болшею крѣпость и потвръжденїе томѹ въсемѹ вышеписанномѹ велѣли есмы нашемѹ вѣрномѹ панѹ Тъѹтѹлови логофетѹ писати и завѣсити[1]) к семѹ листѹ нашемѹ.

Писал Іѡн Попович ѹ Васлѹи, в лѣтѡ ҂зі҃ мѣсѧца Марта зі҃.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu noi Ştefan voevod domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor cărora o vor vedea sau o va auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri moldoveni, fiicele Neagăi anume: Anca şi Ţole şi Magda şi rudeniile lor: Sima şi Băloş, de a lor bună voie de nimeni siliţi şi nici asupriţi şi au vândut a lor dreaptă ocină din uricul lor drept, un sat pe Milcov anume Petreşti, între Simioneşti şi Folteşti, slugilor noastre: lui Groza, lui Costea şi lui Stănilă şi lui Mănea şi lui Jurj şi lui Radul, lui Opriş, lui Dragomir, lui Negrilă, lui Colţea şi lui Ion şi lui Neagoe şi lui Stanciul şi lui Hodorob şi Fedcăi pentru 140 zloţi tătăreşti. Şi apoi toate aceste mai sus scrise slugi ale noastre au plătit toţi aceşti mai sus scrişi bani, 140 zloţi tătăreşti, în mâinele fiicelor Neagăi: Ancăi, Ţolei, Magdei şi rudeniilor lor: Sima şi Băloş, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri. Deci noi văzând a lor bună voie şi tocmeală şi plata deplină şi noi de asemeni şi dela noi am dat şi am întărit slugilor noastre: Grozei, Costei, lui Stănilă, Mănei, Jurjii, Radului, lui Opriş, lui Dragomir, lui Negrilă, lui Colţea, lui Ion, lui Neagoe, Stanciului, lui Hodorob şi Fedcăi, acest mai sus zis sat ce-i pe Milcov anume Petreşti, ce este între Simioneşti şi Folteşti, ca să fie lor dela noi uric cu tot venitul unuia ca şi altuia şi copiilor lor şi nepoţilor şi strănepoţilor lor şi răsstrănepoţilor lor şi întregului lor neam cine li se va alege mai apropiat, neclintit

1) Sic

niciodată în veci. Iar hotarul acestui mai sus scris sat anume: Petreştilor, să fie după vechiul hotar pe unde din veac s'au folosit.

Şi la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrisului noi Ştefan voevod şi credinţa prea-iubitului fiu al domniei noastre Bogdan voevod şi credinţa boierilor noştri: credinţa panului Duma, credinţa panului Boldor vornic, credinţa panului Şteful, credinţa panului Duma Brudur, credinţa panului Toader şi a panului Negrilă pârcălabi ai Hotinului, credinţa panului Ieremia şi a panului Dragoş pârcălabi ai Neamţului, credinţa panului Şandru pârcălab al Novogradului, credinţa panului Arbure portar al Sucevii, credinţa panului Câlnău spătar, credinţa panului Isac vistiernic, credinţa panului Cozma Şarpe postelnic, credinţa panului Moghilă ceaşnic, credinţa panului Frunteş stolnic, credinţa panului Petrică comis şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveni: mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi domn al ţării noastre, dintre copiii noştri sau din neamul nostru sau fiecine îl va alege Dumnezeu să fie domn al ţării noastre, Moldovei, acela să nu strice lor dania şi întărirea noastră, ci să le-o întărească şi împuternicească fiindcă am dat şi am întărit lor pentru a lor dreaptă slujbă şi pentru-că ei şi-au cumpărat cu ai lor bani drepţi.

Şi spre mai mare tărie şi întărire a tot ceea ce s'a scris mai sus am poruncit credinciosului nostru pan Tăutul logofăt să scrie şi să atârne <pecetea noastră> către această carte a noastră.

A scris Ioan Popovici, în Vaslui, în anul 7010 în luna Mart 17.

Originalul slav, scris pe pergament gros, cu pecetea atârnată de act prin şnur roşu împletit în două viţe, se afla, în 1945, la d-l Teodor Teodorescu pensionar din Bucureşti. Legenda peceţii are următorul text: † пєчатъ ıѡ стєфанъ воєвода гѡсподар зємли мѡлдавскои. Lungimea textului scris este de 15,5—17 cm., lăţimea 27,1—28,1 cm., iar lungimea lui М iniţial de 5,6 cm.

Actul este necunoscut publicaţiilor de documente dela Ştefan cel Mare.

Satul Petreşti din act există şi astăzi — în judeţul Putna — fiind o suburbie a oraşului Focşani [1]. La 1686 o parte din acest sat, cunoscută sub numele de Stoeşti, se afla în proprietatea Ursei femeia lui Moţoc din Odobeşti — fiind cumpărată dela fraţii

---

[1] V. *Indicatorul statistic al satelor şi unităţilor administrative din România*, Bucureşti, 1932, p. 286 şi 692.

Nastasie şi Gavriil — Nemţieni —, pe care parte, numita Ursa o dărueşte, dimpreună cu alte părţi de moşii, mănăstirii Mira, ctitoria ei şi a soţului ei [1]. Iar la 1698, Stoeştii ca sat se afla în proprietatea lui Ilie Catargiul fost mare comis, fiind moştenit de soţia sa Safta, fiica lui Iordache Ruset mare vistier dela bunul ei, Dabija voevod— în calitate de nepoată de fiică [2].

Satele Simioneşti şi Folteşti nu mai există astăzi în regiunea indicată de act şi ele nu apar nici în harta lui Dimitrie Cantemir.

---

[1]) V. zapisul, din Aprilie 1686, al Ursei, la Aurel V. Sava, *Documente Putnene*, I, Focşani, 1929, p. 29 şi 30.

[2]) V. documentul, din 25 Fevruarie 1698. al lui Antioh Cantemir, la Gh. Ghibănescu, *Surete şi izvoade*, IX, p. 194, după originalul aflat în Biblioteca Academiei Române, secţia manuscrise, Doc. XCVIII—20.

INDICE

INDICELE VOCABULAR AL TEXTULUI SLAV

Se dau numai numele comune, cele onomastice și toponimice fiind trecute, sub formă românească, în indicele textului românesc.

La trimiteri cifra aldină indică pagina, iar cea obișnuită rândul din pagina textului sau din nota paginei introducerii unde se găsește cuvântul dat sau forma lui gramaticală ori grafică.

In afară de prescurtările gramaticale obișnuite, am utilizat următoarele:

mbl. = medio-bulgară.
ml. = în actele moldovenești scrise în slavă.
mt. = în actele muntenești scrise în slavă.
pol. = polonă.
pol. v. = polonă veche.
rus. v. = rusă veche.
ucr. = ucraineană.
slav. v. = slavă veche.
ung. = ungară.

а — : *adv.*, și, iar — : passim.

али — : *adv.*, ci, sau pol. v. *ali* — ; **21**, 22 ; **22**, 29 ; **29**, 36 ; **34**, 9 ; **41**, 36 ; **62**, 21 ; **68**, 34 ; **78**, 21 și **83**, 7.

априль — : *G. sg.* априлꙗ, **42**, 4.

бити v. быти.

богъ — : *s. m.*, Dumnezeu — : *N. sg.*, **22**, 21 ; **29**, 35 ; **34**, 8 ; **41**, 35 ; **68**, 33 ; **78**, 19 și богь **62**, 20 și **83**, 5.

божїи — : *adj. m.* — : dumnezeesc, al lui Dumnezeu, *Instr. sg.* божїю **21**, 10 ; **25**, 15 ; **29**, 4 ; **33**, 6 ; **41**, 1 ; **61**, 13 ; **67**, 24 ; **70**, 28 ; **77**, 11 și **82**, 6.

болшии — : *adj.*, mare — : *Ac. sg. f.* болшеи **62**, 24 ; болшею **83**, 10 ; болшꙋю **68**, 37 ; бѡлшоую **71**, 25 ; *Ac. sg. n.* болшее **22**, 24 ; **30**, 1 ; **34**, 11 și **42**, 1.

болѣринъ — : *s. m.*, boier și *rus. v.* — : *D. sg.* болѣриноу **42**, 2.

боюринъ v. боꙗринъ.

боꙗринъ — : *s. m.*, boier — : *N. sg.* **29**, 7 și боюринъ **61**, 16 ; *G. pl.* боꙗръ **22**, 9 și 17 ; **26**, 1 ; **29**, 21 și 31 ; **33**, 21 și **34**, 5 ; боюр **41**, 17 ; **68**, 21 și 29 ; **71**, 10 și 17 ; **78**, 17 ; **82**, 34 și **83**, 3 ; боюръ **41**, 32 ; **61**, 7 ; боюрь **61**, 17 și **78**, 9 ; боюре **67**, 27 ; **68**, 9 ; **77**, 15 și 27 și **83**, 9.

братъ — : *s. m.*, *frate N. sg.* **29**, 4 ; брат **33**, 6 ; брать **67**, 28 și **68**, 5 ; *G. sg.* брата **29**, 26, 27 și 29 ; **34**, 2 și 3 și **41**, 15, 21, 26 și 31 ; *D. sg.* братоу **68**, 3 ; братꙋ **68**, 8 și 12 ; *G. pl.* братїи **29**, 34 ; **34**, 7 și **41**, 34 ; *D. pl.* братїамъ **21**, 20 și братїꙗмъ **25**, 24.

бръладъ v. *Bârlad*, în indicele textului românesc.

бръхечь v. *Bărheci*, în indicele textului românesc.

быти — : *v.*, a fi, inf. **22**, 21 ; **29**, 35 ; **34**, 8 ; **41**, 35 ; **62**, 20 ; **68**, 33 ; **71**, 21 ;

78, 20 şi 83, 6; 3 *sg. pr.* єст 25, 29; 29, 20; 33, 20; 41, 15; 68, 19; 71, 8 şi 82, 32; єсть 62, 5 şi 78, 7; 1 *pl. pr.* єсмн 29, 11—13; 30, 2; 33, 12; 34, 12; 41, 7; 42, 2; 68, 38; 70, 33 şi 34; 71, 23 şi 78, 25; єсмь 62, 25; єсмъı 21, 15; єсмы 22, 23 şi 25; 25, 20 şi 21; 61, 18 şi 19; 62, 22; 77, 30; 78, 22; 82, 21 şi 83, 8 şi 11; 3 *sg. viitor* бꙋдєт 34, 6; 68, 31; 78, 18; 83, 4; боудєт 41, 33 şi 71, 19; бꙋдєтъ 22, 5 şi 19; 29, 33 şi 62, 18; 3 *sg. pf.* был 29, 13 şi 77, 19 şi 32; былъ 29, 14; быль 77, 19; бил 32 n. 2; 3 *pl. pf.* 32 n. 2 şi 68, 2 şi 13; 2 *sg. conj.* да мꙋ бꙋдєтъ 22, 5; 3 *sg. conj.* да єст 71, 2 şi 6; 77, 33; 3 *pl. conj. f.* що бы была 21, 23; 3 *sg. imper.* бꙋдн 29, 35; 34, 7; 62, 19 şi 78, 19 şi боудн 41, 35; 68, 32; 71, 20 şi 83, 5; *G. sg. praet.* бывшаго 41, 29 şi бнвшаго 41, 28.

в v. въ.

вєлнкын —: *adj. m.*, mare —, *G. pl.* вєлнкых 29, 32; 34, 5; 62, 17; 78, 17 şi 82, 3; вєлнкъıх 22, 18; вєлнкнх 68, 30 şi вєлнкнхъ 41, 32; *Instr. pl.* вєлнкнмн 68, 27.

вєлѣтн —: *v.*, a porunci, 1 *pf.* m. вєлѣлн 22, 25; 30, 1; 34, 11; 42, 1; 68, 38; 71, 26; 78, 25 şi 83, 11.

вєпрь *s. m.*, mistreţ, *N. sg.* 37, n. 11.

вєрхь *s. m.*, obârşie, izvor; *G. sg.* 21, 18; вєрха 22, 4.

вндѣтн —: *v.*, a vedea, *ger. pf.* вндѣвшє 25, 20; 33, 10; 41, 6; 61, 17; 68, 10; 70, 32; 83, 20; вндѣвшн 77, 27.

вистѣрникъ —: *s. m.*, vistier, dregător domnesc; *G. sg.* внстѣрннка 41, 25 şi 28; 68, 27 şi 78, 14; внстıарннка 22, 15; внстıѫрннка 62, 14 şi внстѫрннка 83, ˜1.

внשєпнсанный v. пнсатн.

вншнıн —: *adj.*, de sus, вншнꙋю 36 n. 6.

влъча, v. indicele textului românesc sub *Vâlcea*.

воєвода —: *s. m.*, voevod, titlu din titulatura domnilor moldoveni şi munteni cum şi titlul moştenitorului scaunului domnesc din Moldova şi Ţara Românească; *N. sg.* воєвода 21, 10; 25, 10; 29, 4 şi 5; 33, 6 şi 7; 41, 1; 61, 13; 67, 24; 70, 28; 77, 11 şi 82, 6; *G. sg.* воєводн 77, 24; 78, 8 şi 82, 33 şi 34; воєводı 68, 20 şi 71, 9; воєводы 22; 8; 25, 30 şi 31; 29, 20 şi 21; 33, 20—21 şi 21; 41, 16; 61, 6; воєводѣ 41, 16; *N. pl.* воєводовє 36 n. 4.

волошннъ, v. Voloşin în indicele textului românesc.

волѧ —: *s. f.*, voie; *D. sg.* волн 67, 29; 77, 16 şi 29; 82, 11 şi 20; волю 77, 27.

въ —: *prep.*, în; cu *acuz.*: в 22, 27; 30, 4; 34, 14; 42, 4; 62, 27; 68, 1; 71, 28; 78, 27 şi 83, 13.

възлюблєнный —: *adj.*, iubit; *G. sg.* възлюблєннаго 22; 8; *G. pl.* възлюблєнных 25, 30.

възмоштн v. оуз̆моштн.

възрнтн v. оуз̆рнтн.

въкꙋпнтн —: *v.*, a răscumpăra; 3 *sg. pf. f.* въкꙋпнла 36 n. 4.

вьсь —: *adj.*, tot, întreg; *D. sg.* всємꙋ 33, 16; въсємꙋ 21, 21; 25, 25; 29, 17; 30, 1; 41, 11—12; 62, 1; 68, 15; 78, 2 şi 82, 28; въсємоу 42, 1; высємꙋ 34, 11; 68, 37; 78, 24 şi 83, 10; *Instr. sg. m.* всѣмъ 29, 15; въсєм 22, 5; 68, 14; 70, 29 şi 71, 2; въсємъ 22, 5; въсємь 21, 20; 77, 33 şi 82, 26; въсѣмъ 25, 23; 33, 14—15; въсѣмь 61, 32; *N. pl.* всє 29, 14 şi 33, 14; въсє 21, 19; 41, 9 şi 71, 1; ꙋсн 82, 16 şi 17; оусн 68, 6; *G. pl.* всѣх 29, 31; въсѣхъ 22, 17 şi 25, 31; въсѣхь 22, 9; ꙋснх 68, 29; оуснх 68, 17; 71, 6 şi 17; *D. pl.* всѣмъ 33, 9; въсѣм 67, 25 şi 82, 7; въсѣмъ 29, 6 şi 41, 2; въсѣмь 61, 14; въсѧм 77, 12; оусѣмъ 25, 16; *Ac. pl.* оуснмн 67, 27; 68, 9 şi 77, 15; *Instr. pl.* всѣмн 29, 18; въсѣмн 21, 19; 22, 1 şi 25, 27.

вынслꙋжєнıє —: *s. n.*, vâislujenie, proprietate dobândită pentru serviciu adus domnului, din. *v.* вынслꙋжнтн =

a căpăta pentru slujbă, v. cuv. în doc. ucrainene; *N. sg.* 29, 12.

выкоупленїє — : *s. n.*, cumpărătură, *N. sg.* 77, 22.

вылчѣ v. *Vâlcea*, în indicele textului românesc.

вышє —: *adv.*, mai sus; 21, 17.

вышєписанныи v. писати.

вышєрєчєныи v. рєчєныи.

вѣкъ —: *s. m.*, veac, secol; из вѣка 22, 2; 29, 19 și 71, 7; ѡт вѣка 25, 28; *Ac. pl.* на вѣки 29, 17; 33, 17 și 68, 17; на вѣкы 21, 22; 25, 26; 41, 12; 62, 3; 78, 3 și 82, 29.

вѣра —: *s. f.*, credință; *N. sg.* 22, 7—17; 25, 29—31; 26, 1—6; 29, 20—31; 33, 20—25; 34, 1—4; 41, 15—31; 62, 5—16; 68, 19—29; 71, 8—17; 78, 7—16; 82, 32—39 și 83, 1—3.

вѣрнїи v. вѣрныи.

вѣрно —: *adv.*, credincios; 70, 32.

вѣрны v. вѣрныи.

вѣрныи —: *adj.*, credincios; *N. sg. m.* вѣрнїи 77, 20; вѣрны 21, 12; вѣрныи 29, 7—8 și 61; 16; *D. sg. m.* вѣрномȣ 22, 25; 30, 2; 34, 12; 42, 2; 62, 25; 68, 38; 78, 25 și 83, 11; вѣрномоу 77, 30; *Ac. sg. f.* вѣрною 21, 13—14 și 14; 25, 19; 29, 9 și 10; 33, 10 și 11; 41, 5 și 37, 61, 17 și 70, 32; вѣрнȣю 25, 20; 29, 37; 34, 10; 62, 23 și 78, 23; вѣрную 21, 14.

гдє —:, *adv.*, unde; 25, 22; 29, 13 și 68, 2 și 13.

гєнарь —: *s. m.*, Ianuarie; *G. sg.* гєнарію 71, 28.

глѫбокъ а — : *adj.*, adânc, 37 n. 15.

городъ —: *s. m.*, cetate; *N. sg.* город 32 n. 2.

господаръ v. господарь.

господарь —: *s. m.*, domn, titulatura conducătorului Țării Românești și cea a conducătorului Moldovei; *N. sg.* 21, 10; 22, 19 și 83, 4; господаръ 25, 10; 29, 33; 34, 6; 41, 1 și 33; 61, 13; 62, 18; 67, 24; 68, 31; 70, 28; 71, 19; 77, 11; 78, 18 și 82, 6; *Instr. sg.* господарєм 68, 33; 71, 21; și 78, 20; господарємь 62, 20 și 83, 6; *N. pl.* господари 29, 5 și 33, 7.

господство —: *s. n.*, domnie; *G. sg.* господства 22, 7 și 8; 25, 29 și 30; 26, 1; 29, 4 și 20; 33, 6 și 20; 41, 15; 62, 5 și 6; 68, 19 și 20; 71, 8 și 9; 78, 7 și 8 și 82, 32 și 33.

грєкові v. *Grecii*, în indicele textului românesc.

даанїє v. данїє.

данїє —: *s. n.*, danie; *G. sg.* данїа 22, 22; 34, 9; 41, 36; 62, 21 și 68, 34 și даанїа 29, 36 și 71, 22; даанїѧ 78, 21 și 83, 7.

дати : *v.*, a da; 3 *sg. pf. m.* дал 77, 21 și 25; 3 *sg. pf. f.* дала 77, 17; 1 *pl. pf.* дали 21, 15; 22, 23; 25, 21; 29, 12 și 37; 33, 12; 34, 9; 41, 1; 61, 19; 68, 11; 70, 34; 71, 23; 77, 21, 25 și 30; 78, 22; 82, 21 și 83, 8.

два —: *num.*, doi; *N. sg. n.* два 36 n. 6; N. dual двѣ 21, 16; 33, 12 și 18 și 61, 24; *G. sg. f.* дви 33, 14.

дворникъ —: *s. m.*, vornic, dregător domnesc; *G. sg.* дворника 22, 11; 26, 3; 29, 23 și 24; 33, 24 și 25; 41, 19, 24 și 30; 62, 9; 68, 22—23; 71, 11; 77, 10 și 82, 35.

дворъ —: *s. m.*, curte; *N. sg.* 32 n. 2.

днєс v. днєсь.

до —: *prep.* cu *G.*, la, până, până la; 21, 15 și 24; 22, 4; 25, 20; 29, 11; 33, 11; 41, 6; 61, 18 și 70, 30.

добротворъ v. *Dobrotvor*, în indicele textului romămesc.

добрыи —: *adj.*, bun; *G. sg. f.* доброи 67, 29; 77, 16 și 29; 82, 11 și 20; доброю 68, 10 și добрȣю 77, 27 și 29.

достати —: *v.*, a dobândi, a căpăta; 3 *sg. viitor* достало 21, 22.

досыть —: *adv.*, îndestul; досыт 33, 19.

доходъ —: *s. m.*, venit; *Instr. sg.* доходом 21, 20 și 71, 2; доходѡм 68, 14; 77, 33 și 82, 26; доходомъ 25, 23; 29, 15; 33, 15 și 41, 10 și доходомь 61, 32.

19; 82, 34 şi 83, 3 şi 5; нашихъ 41, 32 şi 34; 62, 19; *Instr. pl.* нашими 67, 27; 68, 9; 77, 15 şi 27 şi 83, 9.

нє —: *part.*, nu; 21, 22; 22, 21; 29, 36; 34, 8; 41, 36; 71, 22; 68, 34; 78, 20 şi 83, 6.

нєпоноужєнъ —: *adj.*, nesilit; *N. sg. f.* нєпониȣжєна 77, 16; *N. pl.* нєпонȣжєни 82, 11 şi нєпоноужєни 68, 1.

нєпороушєно — : *adj.*, neclintit; *N. sg. n.* нєпорȣшєно 29, 17; 33, 16; 67, 16 şi 78, 2—3; нєпороушєно 21, 21; 25, 25—26 şi 41, 12; нєпорȣшєнно 62, 2 şi 82, 29.

ни —: *part.*, nici; 68, 1; 77, 16 şi 82, 11.

нижнии —: *adj.*, de jos; *Loc. sg. f.* ȣ нижнєи 33, 13—14.

николи — : *adv.*, niciodată; 25, 26 şi 78, 3; николижє 21, 21; 29, 17; 33, 16—17; 41, 12; 62, 2; 68, 16; 71, 5 şi 82, 29.

николижє v. николи.

никто —: *pron.*, nimeni; *N. sg.* 36 n. 4; *Instr. sg.* никим 67, 29; 77, 16 şi 82, 11; никым 77, 16.

новградски v. *Novograd*, în indicele textului românesc.

оба —: *num.*, amândoi; n. ѡбѣ 77, 25.

ожє —: *prep.*, că; 21, 12; 25, 17; 29, 7, 33, 9; 41, 3; 61, 15; 67, 26; 70, 30; 77, 13 şi 82, 8.

ожиwати —: *v.*, a folosi; cf. pol. *używać*; *inf.* 33, 18; 3 *pl. pf.* ѡживали 22, 2; 25, 28; 29, 19; 41, 14; 62, 4; 68, 18; 71, 7; 78, 6 şi 82, 31.

октоврїи —: *s. m.*, Octomvrie; *G. sg.* ѡктоврїа 69, 1.

онъ —: *pron. pers.*, el; *m.* ѡн 77, 24; ѡнь 61, 20; *f.* ѡна 36 n. 4; *N. pl. m. n.* ѡни 83, 9. V. celelalte forme sub и.

осадити —: *v.*, a aşeza, a întemeia locuinţă, sat; *inf.* ѡсадити 22, 4.

особныи —: *adj.*, osebit; *Instr. sg. f.* ѡсобною 21, 15; 25, 21; 29, 11; 33, 11; 41, 7; 61, 18 şi 70, 33.

от v. отъ.

отнина —: *s. f.*, moşie; *Ac. sg.* ѡтнинȣ 29; 12; 77, 17 şi 22; 82, 12; ѡтниноу 68, 1; *N. pl.* ѡтнини 77, 29.

отъ —: *prep.*, de, dela, din, dintre; cu *G.* 22, 3; 25, 28; 29, 34; 33, 12; 34, 6—7; 41, 34; 61, 22, 23, 25—28, şi 31; 62, 19; 68, 1, 11, 14, 17 şi 32; 71, 2 şi 6; 77, 17, 23, 25, 29 şi 33; 78, 18 şi 19; 82, 12, 21, 26 şi 83, 4 şi 5.

отьць —: *s. m.*, tată; *N. sg.* ѡтєц 36 n. 4; *G. sg.* ѡтъца 25, 23 şi *D. sg.* ѡтьцȣ 29, 8.

пакь —: *adv.*, iarăşi; 71, 20; 77, 20, 24 şi 27.

панъ —: *s. m.*, pan, titlu nobiliar; *N. sg.* 29, 8; пань 21, 13 şi 61, 16; пан 41, 4 şi 77, 20; *G. sg.* пана 22, 9—17; 26, 1—6; 29, 21—31; 33, 21—25; 34, 1—4; 41, 17—31; 62, 7—16; 68, 21—29 şi 38; 71, 10—16; 78, 9—16; 82, 34—39 şi 83, 1—2; *D. sg.* панȣ 62, 25; 77, 18; 78, 25 şi 83, 11; паноу 34, 12; 42, 2 şi 77, 30.

паркалабъ v. пръкалабъ.

пасинокъ —: *s. m.*, fiu vitreg; *N. sg.* 61, 24.

пєрвы —: *adv.*, întâi, din slav. v. пръво, 61, 21.

пєчать —: *s. m.*, pecete, sigiliu; *Ac. sg.* 78, 26; пєчат 34, 16; 68, 38 şi 71, 27; пєчатъ 22, 26; 30, 3; 42, 3 şi 62, 26.

пинѣзи —: *s. m. pl.*, bani, nume generic al monetei; cf. rus. v. пєнязь, germ. vechi *pening*, *N. pl.* пинѣзи 61, 21; 68, 7 şi 83, 9; пѧнѧзи 61, 26.

писати — : *v.*, a scrie; *inf.* 22, 25; 30, 2: 42, 2—3; 62, 26; 68, 38; 71, 27; 78, 25—26 şi 83, 12; 3 *sg. pf.* писа 34, 14; 42, 27 şi 71, 28; писал 69, 1 şi 83, 13; писаль 78, 27; 3 *sg. m. pf. pass.* писан 42, 4; *G. sg. n. ppp.* вышєписанного 22, 7; 25, 29; 29, 20; 71, 8; *D. sg. n.* вышєписанномȣ 68, 37—38; 71, 6; 78, 24—25; вышєписанномȣ 22, 24; 30, 1; 34, 11; 62, 24—25; 68, 37—38; 71, 25—26 şi 78, 24—25; вышєписанномоу 42, 1; *D. sg. f.* вышєписанною 68, 13; *Instr. sg.*

şi 12 ; прѣкалабн 68, 24 şi 25 ; прѣкалабовє 62, 10 ; прѣкѣлабовє 62, 11 ; *G. pl.* паркалабѡв 82, 37 şi паркалабовь 82, 36.

прѣвъзлюблєнын —: *adj.*, prea iubit ; *G. sg. m. n.* прѣвъзлюблєннаго 78, 7 şi *G. pl. m. n.* прѣвъзлюблєнних 71, 9.

прѣдрєчєнный v. прѣдрєштн.

прѣдрєштн —: *v.*, a zice mai sus, a spune mai sus ; *N. sg. n. ppp.* прѣдрєчєнноє 82, 24 ; прѧдрєчєнноє 77, 31 ; *G. sg. f. ppp.* прѣдрєчєнной 68, 12–13.

прѣдъ —: *prep.*, înainte ; cu *Instr.* прѧд 67, 26 şi 27 ; 68, 9 ; 77, 15 şi 16 ; 83, 8, 9 şi 19.

прѣждє —: *adv.*, înainte ; 29, 8.

прѣꙋнкъ —: *s. m.*, străunchiu ; *G. m. pl.* прѣꙋнков 36 n. 4.

прѣꙋнꙋкъ v. праꙋнꙋкъ.

прѣщоѹръ v. пращꙋръ.

прѧд v. прѣдъ.

прѧдѧдъ —: *s. m.*, strămoş ; *Ac. sg. m.* 77, 19 şi 32.

поѹстинѧ v. поѹстынѧ.

поѹстынѧ -: *s. f.*, pustietate, loc nelocuit ; *N. sg.* пꙋстинѧ 21, 18 ; *G. sg.* пꙋстини 33, 13 ; поѹстини 33, 18 şi 36 n. 6 ; *Ac. sg.* пꙋстиню 21, 16.

равно —: *adv.*, egal, deopotrivă ; 41, 9 şi 71, 3.

рєчєнный —: zis, pomenit ; *D. sg. n.* вышєрєчєнномꙋ 78, 4. V. şi прѣдрєчєнный.

родъ —: *s. m.*, neam ; *G. sg.* рода 36 n. 4 ; родꙋ 21, 21 ; 25, 25 ; 29, 17 ; 33, 16 ; 62, 1 ; 78, 2 şi 82, 28 ; родоѹ 41, 12 ; 68, 16 ; 71, 4 şi 20.

роѹка —: *s. f.*, mână ; *Ac. pl.* ꙋ рꙋки 82, 18 ; роꙋки 68, 7 şi роꙋкы 77, 26.

свон —: *pron. pos.*, al său ; *D. sg. f.* своєн 77, 15 ; *Ac. sg. f.* свою 77, 17 şi 21 ; 82, 11 ; *Ac. pl. m. n.* свон 61, 21 şi 25 ; 77, 29 şi 83, 9 ; *Instr. pl.* своими 25, 27.

свѧтопочившый —: *s. m.*, sfânt răposat ; *D. sg. m.* свѧтопочившомꙋ 29, 8.

сєн v. сии.

сєлище —: *s. n.*, selişte ; *N. sg.* 68, 2 şi 13 ; *D. sg. n.* traduce rom. f. сєлищи 68, 17.

сєло —: *s. n.*, sat ; *N. sg.* 21, 16 şi 17 ; 25, 22 ; 61, 21 şi 24 ; 71, 1 ; 77, 18, 22, 25 şi 31 ; 82, 12 şi 24 ; *N. dual* сєлѣ 21, 16 ; 33, 19. *G. sg.* сєла 61, 22 şi 23 ; *D. sg.* сєлꙋ 25, 27 ; 78, 4 şi 82, 30 ; сєлоѹ 22, 1 şi 71; 6 ; *N. pl.* сєла 29, 13 şi 41, 8 ; *D. pl.* сєлам 41, 13 şi сєламъ 29, 18 şi 62, 3.

сєстра —: *s. f.*, soră ; *N. sg.* 67, 28 ; *D. sg.* сєстри 68, 8 şi сєстрѣ 41, 9 şi *D. pl.* сєстрамь 29, 16.

сии —: *pron.*, acest ; *D. sg. m. n.* сємꙋ 22, 26 ; 30, 3 ; 34, 13 ; 62, 26 ; 68, 39 ; 78, 26 şi 83, 12 ; сємоѹ 42, 2 şi 71, 27 ; *Instr. sg. m. n.* сим 67, 25 ; 70, 29 ; 77, 12 şi 82, 7 ; симъ 25, 16 ; сѣмъ 29, 6 ; 33, 9 ; 41, 2 şi 61, 14 ; сѣмь 21, 11.

слꙋга —: *s. m.*, slugă, în sensul de supus, credincios, domnesc ; *N. sg.* 21, 13 ; 25, 18 ; 29, 7 ; 33, 9 şi 61, 16 ; слоѹга 41, 4 şi 77, 20 ; *D. sg.* слꙋѕѣ 22, 25 ; 30, 2 şi 77, 30 ; слоѹѕѣ 77, 17 ; *N. pl.* слꙋги 67, 28 ; 68, 5 şi 82, 17 ; слоѹги 70, 30 ; *D. pl.* слꙋгам 68, 3 şi 7 ; слоѹгам 68, 11 ; слꙋгамь 82, 13.

слꙋжба —: *s. f.*, slujbă, serviciu ; *Ac. sg.* слꙋжбꙋ 21, 14 ; 22, 23 ; 25, 20 ; 29, 37 ; 34, 10 ; 61, 18 ; 62, 23 ; 68, 35 şi 78, 23 ; слоѹжбꙋ 83, 9 şi слоѹжбоѹ 71, 24 ; *Instr. sg.* слꙋжбою 21, 14 ; 25 ; 19 ; 29, 9 şi 9—10 ; 33, 10 şi 11 ; 41, 6 şi 61, 17 şi слоѹжбою 41, 5, 37 şi 70, 33.

слꙋжити —: *v.*, a sluji, a servi ; 3 *sg. pr.* слꙋжитъ 29, 9 ; 3 *sg. pf.* слꙋжилъ 21, 13 ; 25, 19 ; 29, 8 şi 33, 10 şi слоѹжилъ 61, 17 şi 3 *pl. pf.* слꙋжили 41, 5 şi слоѹжили 70, 30—31.

спатаръ —: *s. m.*, spătar, dregător domnesc ; *G. sg.* спатарѣ 62, 14 ; 78, 14 şi 82, 39 ; спѣтарѣ 41, 23 ; 67, 27 şi 71, 14 ; спѣтарѧ 29, 30 şi 34, 5.

старый —: *adj.*, vechiu ; *N. n.* староє 77, 23 ; *L. sg. m.* старомоѹ 71, 7 ; *Instr. pl. m. n.* старими 22, 1 şi старыми 25, 27 şi 29, 18.

сто —: *num. n.*, sută ; *Ac. sg.* стѡ 77, 23 ; *Ac. pl.* ста 61, 22.

7*

INDICELE TEXTULUI ROMÂNESC

CUPRINSUL

DOCUMENTE:

Maria I. Negreanu, *Românii din Tg.-Săcuesc şi satele învecinate, după condica bisericii ortodoxe din Tg.-Săcuesc (1781—1898)*, Bucureşti, 1943, 115 p. în 8⁰ + 3 planşe şi 2 hărţi.

George D. Florescu, *Divanele domneşti din Ţara Românească*, vol. I, 1389—1495, Bucureşti, 1943, 373 p. în 8⁰ + 2 planşe.

Vasile Grecu, *Viaţa Sfântului Nifon. O redacţiune grecească inedită*, Bucureşti, 1944, 195 p. în 8⁰ + 5 planşe.

C. Giurescu, *Material pentru istoria Olteniei supt Austriaci*, vol. II—III, publicate de Const. C. Giurescu, Bucureşti, 1944, XXVIII + 543 şi L + 410 p. în 8⁰.

Dr. Sterie Stinghe, *Contribuţiuni la cunoaşterea trecutului Românilor din Scheii-Braşovului. Vieaţa căpitanului Ilie Birt, cu 181 de acte (între anii 1732—1789)*, Bucureşti, 1945, 343 p. în 8⁰.

Scarlat Callimachi, *Pagini inedite despre Moldova*, Bucureşti, 1947, 47 p. în 8.

STUDII:

***, *Siebenbürgen*, Bucureşti, 1943, 2 vol., X + 793 p în 4⁰, cu numeroase ilustraţii, hărţi şi grafice.

Emil Micu, *Contribuţiuni la istoricul Regimentului grăniceresc întâi valah*, Bucureşti, 1943, 119 p. în 8⁰.

N. I. Şerbănescu, *Istoria mânăstirii Snagov*, Bucureşti, 1944, 221 p. în 8⁰ + II planşe.

***, *In amintirea lui Constantin Giurescu la douăzeci şi cinci de ani dela moartea lui (1875—1918)*, Bucureşti, 1944, 562 p. în 4⁰, cu 29 reproduceri.

I. D. Suciu, *Nicolae Tincu Velia (1816—1867). Viaţa şi opera lui*, Bucureşti, 1945, 538 p. în 8⁰ + 9 ilustraţii.

Zenobie Pâclişanu, *Le caractère roumain de la Transilvanie vu par les écrivains hongrois*, Bucarest, 1945, 26 p. + 2 hărţi.

Şandru D., *Mocanii în Dobrogea*, Bucureşti, 1946, 239 p. în 8⁰.

Matasă C., *Frumuşica*, Bucureşti, 1946, în 4⁰, 171 p. + LXVIII pl. + 3 pl. în culori + 33 fig. în text şi 4 vignete.

Constantin C. Giuresco, *Les relations économiques entre les Roumains et les Russes jusqu'au «Règlement Organique» (1832)*, Bucarest, 1947, 64 p. în 8° + 1 hartă.

MONITORUL OFICIAL ŞI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ. — BUCUREŞTI 1947.

C. 38.140.